

załącznik nr 1 do uchwały nr 10/2023 z dnia 31 lipca 2023 roku
Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Siedlisko”

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU DLA STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „SIEDLISSKO” na lata 2023 – 2027

dla obszaru gmin:

Kolbuszowa

Majdan Królewski

Raniszów

Dzikowiec

Kolbuszowa, lipiec 2023 r.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

ROZDZIAŁ I.....	4
CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO.....	4
I.1. Nazwa LGD i forma prawna	4
I.2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader	4
I.3. Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków	6
I.4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego.....	8
I.5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	9
I.6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD	10
ROZDZIAŁ II.....	11
Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	11
II.1 Zwięzły opis obszaru, w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.	11
II.2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wskazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.....	14
II.3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii (spójność społeczna, gospodarcza i środowiskowa).....	15
ROZDZIAŁ III	17
PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	17
ROZDZIAŁ IV	27
Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	27
IV.1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem	27
IV.2. Analiza potrzeb i potencjału w oparciu o konsultacje społeczne	41
IV.3 Analiza w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy	47
ROZDZIAŁ V	48
Spójność, komplementarność i synergia.....	48
V.1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami.....	48
V.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.	54
ROZDZIAŁ VI	56
Cele i wskaźniki.....	56
ROZDZIAŁ VII.....	67
Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	67
VII.1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy.....	67
VII.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów.....	68
VII.3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji zostanie uwzględniona innowacyjność	69
VII.4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnej	70
ROZDZIAŁ VIII	71

Plan działania.....	71
VIII.1. Zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR.....	71
VIII.2. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR	72
ROZDZIAŁ IX.....	72
Plan Finansowy LSR.....	72
IX.1. Opis źródeł, w których przewiduje się finansowanie działalności LGD.....	72
IX.2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR.....	73
ROZDZIAŁ X	76
Monitoring i ewaluacja.....	76
X.1. Szczegółowy opis procesu monitorowania i ewaluacji.....	76
X.2. Sposób wykorzystania danych z ewaluacji i analizy danych monitoringowych	80
ZAŁĄCZNIK 1 - CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA	82
ZAŁĄCZNIK 2 - PLAN DZIAŁANIA	84
ZAŁĄCZNIK 3 - BUDŻET LSR.....	89
ZAŁĄCZNIK 4 - PLAN WYKORZYSTANIA BUDŻETU LSR.....	90

ROZDZIAŁ I

CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO

I.1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 25.02.2008 r. pod nr KRS 0000300060. Nadzór nad działalnością LGD sprawuje Marszałek Województwa Podkarpackiego.

I.2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader

Lokalna Grupa Działania (LGD) jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych, osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego o celach niezarobkowych, mającym na celu: działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, aktywizowanie ludności wiejskiej, realizację Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023 - 2027 (LSR), prowadzenie działalności w zakresie harmonijnego i zrównoważonego rozwoju. Proces budowania partnerstwa sięga roku 2007. Inicjatorami powołania stowarzyszenia były samorzady gmin: Kolbuszowa, Dzikowiec, Raniżów oraz Majdan Królewski. W tym samym czasie rozpoczęto rozmowy z przedstawicielami sektora społecznego i gospodarczego. Kolejnym etapem budowy partnerstwa było utworzenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Siedlisko”, a decyzję podjęto na zebraniu partnerów. Etap ten został uwieńczony zebraniem założycielskim członków Stowarzyszenia, które odbyło się 21 listopada 2007 r. W dniu 25.02.2008 r. Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” została wpisana do rejestru w Krajowym Rejestrze Sądowym, jako Stowarzyszenie.

Szczególnie istotnym jest, iż LGD współtworzone było i jest kierowane, przez mieszkańców obszaru - osoby istotnie zaangażowane w działania związane z poprawą jakości życia lokalnej społeczności. W nowej perspektywie finansowej na lata 2023-2027, LGD „Siedlisko” będzie kontynuować politykę prowadzoną w ramach osi Leader PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020, ukierunkowując się na promowanie aktywności mieszkańców w kształtowaniu rozwoju obszaru objętego LSR. LGD zapewni, jak najszerszy udział społeczności lokalnej we wdrażaniu LSR oraz będzie udzielać wszechstronnych i przejrzystych informacji o działaniach planowanych w ramach strategii, postępach w ich wdrażaniu, a także promowanie LSR i działalności LGD wśród mieszkańców obszaru. Jesteśmy otwarci również na inicjatywy członków lokalnej grupy działania dotyczących jej funkcjonowania oraz zgłaszania propozycji i inicjatyw pomocnych we wdrażaniu LSR. Zachętą do zaangażowania mieszkańców LSR będą zaplanowane działania komunikacyjne i animacyjne. Całościowa realizacja LSR polegać będzie na aktywizacji wszystkich lokalnych środowisk (mieszkańców, sektora prywatnego, władz terytorialnych, organizacji pozarządowych) w planowanie, wdrażanie i wykonywanie założonych działań. Realizacja przyjętych celów będzie w dużej mierze uzależniona od jakości współpracy lokalnych partnerów. Zaangażowanie mieszkańców w poszczególne etapy realizacji strategii rozwoju jest warunkiem koniecznym do ich powodzenia. Głównym kierunkiem inicjatyw LGD aktywizujących lokalną społeczność będą różnego rodzaju działania animacyjne, polegające na organizacji spotkań integracyjnych, zajęć tematycznych kierowanych do różnych grup, jak również działania inwestycyjne koncentrujące się na poprawie dostępu do infrastruktury społecznej, publicznej. Wdrażanie strategii rozwoju przez LGD stworzy warunki dla ujawnienia się nowych liderów i będzie sprzyjać umacnianiu pozycji liderów już działających. Ich kompetencje i wiedza mogą być wykorzystywane w inicjatywach podejmowanych w przyszłości.

Jedną z najważniejszych ról LGD jest aktywne wspomaganie oraz zachęcanie do zgłaszania przez beneficjentów/ członków takich projektów, które przyczyniają się do realizowania LSR. LGD będzie skupiać się nie tylko na wyborze, ale na rozwijaniu już wdrażanych projektów. Taka animacja jest najważniejszym elementem wdrażania podejścia LEADER. LGD będzie działać jako ośrodek stale rozwijający się i odnawiający swoje partnerstwa, powiązania poprzez metody włączenia miejscowej ludności. Dzięki temu budowany będzie lokalny potencjał i zwiększy się zaangażowanie społeczne w inicjatywy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Tradycyjnie

animacja dotyczy wydarzeń informacyjnych, warsztatów oraz szkoleń. Działania te rozpoczęto w trakcie konsultacji, na etapie przygotowania LSR. Dzięki udziałowi lokalnych podmiotów LSR opracowano metodą społeczną, w której istotnym elementem było zaangażowanie społeczności. W procesie opracowania LSR uczestniczyło szerokie grono mieszkańców obszaru objętego jej założeniami, a w szczególności przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców.

Zarówno pracownicy LGD, Zarząd, jak i członkowie organu decyzyjnego posiadają doświadczenie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Jest to związane z faktem, iż od początku istnienia skład zarządu i większość zespołu pracowników biura pozostają niezmiennione. Ponadto, osoby te posiadają udokumentowane kompetencje zawodowe w różnych obszarach związanych z zarządzaniem, jak również doświadczenie wynikające z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, oś 4 Leader w latach 2007 -2013 oraz PROW 2014-2020. 4 spośród 5 członków Zarządu to pracownicy zatrudnieni w urzędach Gmin. Posiadają zatem doświadczenie w pracy administracyjnej. Pracownicy biura brali udział w wielu szkoleniach tematycznych oraz posiadają doświadczenie związane z przygotowaniem, realizacją wniosków finansowych z funduszy UE oraz rozliczaniem projektów.

W perspektywie finansowej 2014-2020 budżet LGD wynosił 2 303 050,00 €, w tym:

- 1 900 000,00 €- realizacja LSR- działanie 19.2.
- 27 000,0 €- projekt współpracy- działanie 19.3
- 376 050,00 €- koszty bieżące i aktywizacja- działanie 19.4.

W latach 2016-2023 LGD przeprowadziła łącznie 17 naborów wniosków o przyznanie pomocy w różnych zakresach i tym samym udało się w niemal 100 % wykorzystać całą kwotę, na realizację przedsięwzięć:

- Podejmowanie działalności gospodarczej- 518 790,73 €- powstało 23 firmy na terenie LGD;
- Rozwijanie działalności gospodarczej- 503 841,79 €- wsparcie uzyskało 17 firm;
- Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej- 727 690,72 €- w ramach działania zostało zrealizowanych ponad 20 operacji, polegających na budowie lub poprawie infrastruktury
- Projekty grantowe- 130 649,11 €, takie jak:
 1. „ Organizacja zajęć rekreacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży”
 2. „Zachowanie dziedzictwa lokalnego poprzez organizację 13 wydarzeń kultywujących tradycje, folklor i dorobek kulturowy obszaru LGD Siedlisko”.
 3. „Zachowanie dziedzictwa lokalnego i wzmacnianie kapitału społecznego poprzez zakup wyposażenia oraz wydanie publikacji promujących obszar LSR” realizowanego.
 4. „Zachowujemy dziedzictwo i tradycję naszej Małej Ojczyzny”.

W 2019 roku został zrealizowany także projekt współpracy Turystyczny Szlak Dobrego Smaku, w partnerstwie z Lokalnymi Grupami Działania tj.: Stowarzyszenie „Lasowiacka Grupa Działania”, Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”, Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Region Sanu i Trzebońnicy”, Partnerstwo dla rozwoju Obszarów Wiejskich Ekonomia- Nauka- Tradycja „PROWENT” Lokalna Grupa Działania, Lokalna Grupa Działania LASOVIA. W ramach projektu zostały zrealizowane następujące przedsięwzięcia: organizacja warsztatów kulinarnych prezentujących tradycyjne i lokalne dania regionalne, wykonanie 6 filmów promujących obszar LGD pn. „Smakuj region”, Wirtualny „spacer” - materiał multimedialny promujący region w nowoczesny sposób i umożliwiający każdemu internaucie na wirtualne zwiedzanie, kolorowanki dla dzieci o atrakcjach kulinarno – turystycznych Regionu Wisły i Sanu, gra planszowa edukacyjna o atrakcjach, mapa z kulinarno – turystycznymi atrakcjami regionu, album kulinarno – turystyczny Regionu Wisły i Sanu, stoiska promocyjne.

W latach 2016-2021 „Siedlisko” zrealizowało 6 projektów poza programem PROW 2014-2020:

1. Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Gminy Kolbuszowa w 2016 r. - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez organizację warsztatów taneczno – teatralnych. Projekt realizowany był od września do grudnia 2016 r. Łącznie przeprowadzono 48 godzin warsztatów taneczno – teatralnych, w których uczestniczyło 15 dzieci. Uczestnicy mogli rozwijać swoje zainteresowania i pasje, odkryć własne możliwości

twórcze i intelektualne. Ponadto poszerzono najmłodszym ofertę kulturalno-rekreacyjną, co dawało dzieciom możliwość dokonywania wyboru różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

2. Zadanie realizowane ze środków Regionalnej Fundacji Rozwoju „Serce” w ramach konkursu „AKADEMIA KREATYWNOSCI” 2016- Młodzi twórcy – rozwijanie pasji i zainteresowań.. Przeprowadzono warsztaty szachowe, z bukiciarstwa, teatralne oraz plastyczne dla 60 dzieci z obszaru 4 gmin członkowskich tj. Kolbuszowa, Raniżów, Majdan Królewski i Dzikowiec. Spotkania polegały na zorganizowaniu aktywnego spędzenia wolnego czasu poprzez ofertę zajęć edukacyjno – artystycznych. Uczestnicy mogli rozwijać swoje zainteresowania i pasje, odkryć własne możliwości twórcze i intelektualne. Ponadto poszerzono najmłodszym ofertę kulturalno-rekreacyjną, co dawało dzieciom możliwość dokonywania wyboru różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Gminy Kolbuszowa w 2017 roku - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez organizację kursu carving. W kursie uczestniczyło 30 kobiet- mieszkanek Gminy Kolbuszowa. Celem warsztatów było zapoznanie uczestników z wiedzą na temat carvingu, przekazanie wiedzy praktycznej, jak i teoretycznej oraz zachęcenie do ćwiczeń nowych umiejętności z dziedziny tej sztuki. Ponadto była to także okazja do twórczego spędzenia wolnego czasu, integracji społecznej, rozwoju indywidualnych zdolności i kreatywności uczestników. Dzięki zajęciom uczestnicy zostali wykwalifikowani w kwestii dekorowania potraw i stołów elementami z warzyw i owoców.

4. Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Gminy Kolbuszowa w 2018 r. - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych dla seniorów: „W pełni życia, w pełni sił”. W warsztatach uczestniczyło 15 seniorów z Gminy Kolbuszowa. Celem warsztatów było aktywnie spędzenie wolnego czasu poprzez organizację gimnastyki na basenie, fizjoterapeutycznej, warsztatów na temat carvingu, przekazanie wiedzy praktycznej, jak i teoretycznej oraz zachęcenie do ćwiczeń nowych umiejętności z dziedziny haftu. Ponadto była to także okazja do twórczego spędzenia wolnego czasu, integracji społecznej, rozwoju indywidualnych zdolności i kreatywności uczestników.

5. Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Gminy Kolbuszowa w 2019 r. - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych dla seniorów: „W pełni życia, w pełni sił”. W warsztatach uczestniczyło 15 seniorów z Gminy Kolbuszowa. Celem projektu było aktywnie spędzenie wolnego czasu poprzez organizację gimnastyki na basenie, zajęć na siłowni, warsztatów szydełkowania, pogadanka z kosmetologiem oraz organizacja 5 wieczorków tanecznych. Ponadto była to także okazja do twórczego spędzenia wolnego czasu, integracji społecznej, rozwoju indywidualnych zdolności i kreatywności uczestników.

6. Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Gminy Kolbuszowa w 2020 roku - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych dla seniorów: „W pełni życia, w pełni sił”. W warsztatach uczestniczyło 20 osób z Gminy Kolbuszowa. Celem projektu było aktywnie spędzenie wolnego czasu poprzez organizację zajęć na siłowni w ramach karnetu open oraz zajęcia zdrowy kręgosłup i pilates przez 2 miesiące.

Powyższe zrealizowane projekty pokazują doświadczenie LGD w realizacji zadań na rzecz kluczowych grup istotnych z punktu widzenia LSR tj. osób młodych do 25 roku życia oraz seniorów.

I.3. Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków

LGD „Siedlisko” jest partnerstwem trójsektorowym, w skład którego z każdej gminy wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych, reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Liczba członków Stowarzyszenia wynosi 49 osób.

W skład Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” oprócz mieszkańców wchodzi następujący partnerzy:

- Gmina Dzikowiec
- Gmina Kolbuszowa
- Gmina Majdan Królewski
- Gmina Raniżów
- Stowarzyszenie Moja Mała Ojczyzna Komorów

- Towarzystwo Przyjaciół Huty Komorowskiej
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego NIL
- Stowarzyszenie „Staniszówka”
- Regionalne Towarzystwo Kultury im. J.M. Gosłara
- Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Dzikowiec „Przystań”,
- Gminny Ośrodek Kultury w Majdanie Królewskim,
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Kolbuszowej,
- Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej
- Nadleśnictwo Kolbuszowa w Świerczowie,
- Ewelina Nazimek-Bąba Ośrodek Jeździecko Rehabilitacyjny,
- Henryk Bajek „Proj-Bud”,
- FHU ELBAR Bogusław Barnaś
- Lucyna Wyka przedsiębiorstwo wielobranżowe „KAMI”
- Krzysztof Kopeć- własna działalność gospodarcza

Wyżej wskazany skład LGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli każdego z sektorów. Sposób rozszerzenia i zmiany składu lokalnej grupy działania określają przepisy Statutu Stowarzyszenia. Zgodnie z nimi partnerem mogą zostać osoby fizyczne i prawne oraz jednostki samorządu terytorialnego. Przystąpienie do partnerstwa następuje na drodze uchwały Zarządu Stowarzyszenia po złożeniu deklaracji o przystąpieniu do LGD. W przypadku osób prawnych dodatkowo uchwały organu stanowiącego. LGD jest wciąż otwarta na nowych członków i partnerów, chętnych do włączania się w realizację Lokalnej Strategii Rozwoju. Liczba członków i podział według sektorów potwierdza inkluzywny charakter działalności stowarzyszenia, powszechny dostęp dla każdej osoby fizycznej, czy prawnej chętnej do realizacji celów stowarzyszenia. Dostęp do udziału w Lokalnej Grupie Działania zawsze był i pozostaje otwarty.

Strukturę Stowarzyszenia LGD „Siedlisko” tworzą: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna. Obsługę administracyjną powyższych organów prowadzi Biuro LGD. Podstawową zasadą funkcjonowania LGD jest oddzielenie funkcji decyzyjnej w procesie wyboru operacji od funkcji zarządczej. Zasada obowiązuje także w drugą stronę, to znaczy organ decyzyjny musi ograniczyć się tylko do wyboru projektów i nie próbować ingerować w zarządzanie LGD, które jest wyłączną kompetencją Zarządu.

LGD „Siedlisko” umożliwi podnoszenie kompetencji członków LGD w zakresie zarządzania Stowarzyszeniem oraz wiedzy ekonomicznej i administracyjnej, niezbędnej do gospodarowania środkami publicznymi m.in. poprzez współpracę z podmiotami i osobami posiadającymi doświadczenie w dziedzinie zarządzania finansami publicznymi, zaangażowanie osób posiadających doświadczenie zawodowe w tym zakresie, szkolenia, kursy.

- **Walne Zebranie Członków:** stanowi najwyższą władzę Stowarzyszenia, posiadające kompetencje uchwałodawcze we wszystkich niezastrzeżonych dla innych organów sprawach. Odpowiedzialne jest przede wszystkim za uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, oraz wybór i odwołanie członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady, a także rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady. Walne Zebranie Członków składa się z 49 członków, będących mieszkańcami gminy lub instytucjami mającymi siedzibę i działającymi na obszarze LGD.
- **Zarząd Stowarzyszenia:** składa się z 3 - 5 członków, wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków spośród osób fizycznych będących członkami Stowarzyszenia. Kadencja trwa 4 lata. Zarząd działa w imieniu Stowarzyszenia, realizując cele statutowe, kieruje całokształtem działalności (na podstawie uchwał WZC), a także reprezentuje Stowarzyszenie i kieruje jego bieżącą działalnością w okresie między Walnymi Zebraniem.
- **Rada:** organ decyzyjny Stowarzyszenia, do którego kompetencji należy przede wszystkim: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR. Kadencja Rady trwa 4 lata. Rada liczy od 9 do 15 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.

- **Komisja Rewizyjna:** wybierana i odwoływana jest przez Walne Zebranie Członków i składa się z 3 – 5 osób, którzy wybierają ze swego grona przewodniczącego oraz jego zastępcę. Kadencja trwa 4 lata. Do jej podstawowych kompetencji należy kontrolowanie działalności Stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem działalności finansowej, a także dokonywanie oceny pracy Zarządu oraz możliwość wystąpienia z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania.
- **Biuro:** jest jednostką administracyjną Stowarzyszenia, która kieruje pracami organizacyjnymi i przygotowawczymi. Prowadzi sprawy LGD, między innymi poprzez inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia oraz pełną obsługę w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych. Przez cały okres funkcjonowania, w biurze LGD można skorzystać z bezpłatnego doradztwa w zakresie sporządzania wniosków o przyznanie pomocy oraz ich realizacji i rozliczania.

LGD „Siedlisko” buduje partnerstwo z dużą dbałością o zapewnienie reprezentacji wszystkich grup społecznych wśród członków LGD, a także wśród jej statutowych organów. Właściwa struktura organów zapewnia reprezentację różnych grup interesów, a co za tym idzie zrównoważony rozwój obszaru LGD. Oddolne podejście do budowy strategii oraz w trakcie jej wdrażania pozwala łączyć wiedzę, umiejętności i doświadczenie przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Cechą partnerstwa członków LGD jest integracja, jedność i spójność działań oraz zaangażowanie wszystkich partnerów na każdym etapie podjętych działań. Fundamentem partnerstwa jest zatem siła i potencjał partnerów, co tworzy podstawy do współodpowiedzialności za przedsięwzięcia rozwojowe i przyszłość lokalnego społeczeństwa. Współpraca i wspólne definiowanie potrzeb i problemów oraz propozycji ich rozwiązań prowadzi do zintegrowanego, spójnego i zrównoważonego rozwoju danego obszaru, poprzez lepszą mobilizację potencjału na szczeblu lokalnym. Relacje między członkami LGD są oparte na partnerstwie oraz komunikacji, co daje odzwierciedlenie w sprawnym wdrażaniu LSR.

I.4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym w Stowarzyszeniu jest Rada LGD, wybierana na 4 letnią kadencję. Zasady powoływania i odwoływania członków Rady określa Statut Stowarzyszenia, który mówi, że to Walne Zebranie Członków spośród członków Rady wybiera: Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Stowarzyszenia. Do kompetencji Rady należy ocena i wybór operacji, które mają być realizowane i finansowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Rada ma prawo wnioskować do Zarządu o uruchomienie procedury zmian kryteriów wyboru operacji oraz kryteriów wyboru grantobiorców. Zgodnie ze Statutem nie można łączyć funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w Zarządzie lub organie kontroli.

W skład Rady wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Do grupy interesu sektora publicznego zaliczamy: przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, osoby pełniące funkcje związane z ich reprezentowaniem, w tym radnych; uczelni publicznych; jednostek badawczo – rozwojowych; samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; państwowe lub samorządowe instytucje kultury oraz państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych przepisów w celu wykonywania zadań publicznych. Do grupy interesu sektora gospodarczego zalicza się osoby prowadzące własną działalność gospodarczą, rolników, reprezentantów przedsiębiorstw społecznych, samorządów gospodarczych, w tym m.in. cechy branżowe, cechy rzemieślnicze, izby gospodarcze, przemysłowo- handlowe, izby rzemieślnicze, izby rolnicze. Do grupy interesu sektora społecznego zalicza się natomiast: mieszkańców obszaru, przedstawicieli organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, OSP), przedstawicieli związków wyznaniowych, organizacji społeczno- zawodowych rolników, w tym KGW oraz dobrowolnie deklarowane zrzeszenia i ruchy obywatelskie.

Rada LGD stosuje parytet, który nie stawia w uprzywilejowanej sytuacji danej grupy interesu. Żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Ma to zapobiec dominacji jednego z sektorów podczas wyboru wniosków do finansowania. Członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Członek Rady lub jego reprezentant, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane

z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę lub zgłosi inne powiązanie z daną operacją lub co do którego zachodzi podejrzenie stronniczości przy wyborze danej operacji, zostaje wykluczony z tego wyboru. Na podstawie deklaracji, Przewodniczący Rady wraz z sekretarzami posiedzenia kontroluje, czy skład rady obecny na posiedzeniu pozwala na zachowanie parytetów. Tym samym, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada większości praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny.

Posiedzenia Rady są zwoływane odpowiednio do potrzeb, w szczególności wynikających z naboru wniosków prowadzonego przez LGD.

Członkowie Rady posiadają wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader oraz doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z budżetu UE, dzięki czemu tworzą zespół, który będzie potrafił realnie oceniać wszelkie wnioski z zakresu realizacji LSR. Osoby zasiadające w Radzie są gwarancją rzetelnej oceny składanych w przyszłości wniosków.

W celu dalszej profesjonalnej realizacji zadań stowarzyszenia „Siedlisko” oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji członków organu decyzyjnego zaprojektowany został ponadto plan szkoleń. Szkolenia te mogą być organizowane i prowadzone we wszystkich pozaszkolnych formach dydaktycznych (w tym jako zajęcia warsztatowe, seminaria, konferencje oraz kursy).

I.5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Dokumentem szczegółowo regulującym funkcjonowanie organu decyzyjnego jest regulaminu Rady, którego celem jest zapewnienie przejrzystości, demokratyczności, jawności i bezstronności w procesie podejmowania decyzji. Zasady w nim określone są kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania organu. Precyzyjnie opisane zostały: sposób powoływania i odwoływania członków, zasady zwoływania posiedzeń oraz uczestniczenia w nich, terminy, kompetencje, zakresy odpowiedzialności, zasady publikowania na stronie internetowej protokołów z posiedzeń. Zasady obowiązujące w procesie decyzyjnym zawarte będą także w następujących procedurach:

- a) Procedura wyboru i oceny operacji w ramach LSR,
- b) Procedura ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji,
- c) Procedura wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, niebudzący wątpliwości interpretacyjnych, szczegółowy opis wyjaśniający ich znaczenie oraz sposób oceny wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów.

Wszystkie procedury będą podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD wraz z możliwością przesyłania uwag do poszczególnych dokumentów, które będą brane pod uwagę podczas aktualizacji i wprowadzania zmian.

Przejrzystość podejmowania decyzji została zagwarantowana przez jasno i czytelny podział kompetencji i obowiązków pomiędzy Przewodniczącym Rady, Prezesem Zarządu oraz Biurem Stowarzyszenia. Demokratyczność zapewnia Statut Stowarzyszenia, Regulamin Rady, Procedura wyboru operacji. Zgodnie z tymi dokumentami decyzje w sprawie wyboru operacji zapadają zwykłą większością głosów i każdy z członków Rady ma tylko jeden głos. Jawność podejmowania decyzji gwarantują zapisy ww. dokumentów, zgodnie z którymi w posiedzeniach Rady mogą wziąć udział osoby zaproszone przez przewodniczącego Rady oraz sami wnioskodawcy. Decyzje podejmowane są w formie uchwały i podlegają podaniu do publicznej wiadomości, poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD oraz umieszczenie na stronie internetowej LGD. Ponadto listy wybranych / niewybranych do finansowania projektów zostaną umieszczane będą na stronie internetowej Stowarzyszenia. W posiedzeniach Rady uczestniczy Prezes Zarządu lub wskazany przez niego członek Zarządu.

Zgodnie z regulaminem każdy z członków Rady, przed przystąpieniem do oceny, składa deklarację poufności i bezstronności, w którym wymienione są wnioski, wobec których pozostaje bezstronny.

Od decyzji Rady wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu. Szczegółowe informacje zawiera Regulamin Rady i stosowane procedury dotyczące wyboru operacji.

I.6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie Stowarzyszenia regulowane jest dokumentami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. Do najważniejszych dokumentów zewnętrznych należą:

- ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. z 2022 r. poz. 943 z późn. zm.)
- rozporządzenie 2021/1060 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021),
- ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 r. poz. 412),
- ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079)

Najważniejsze dokumenty wewnętrzne Stowarzyszenia to:

- Statut Stowarzyszenia , który przyjmowany i zmieniany jest uchwałą Walnego Zebrania. Dokument ten w szczególności reguluje: zakres i obszar działalności stowarzyszenia; sposób przyjmowania nowych członków oraz ich prawa i obowiązki; podział kompetencji pomiędzy Walnym Zebraniem, Zarządem, Radą, Komisją Rewizyjną; sposób reprezentacji Stowarzyszenia oraz zarządzania jego majątkiem.
- Regulamin Obrad Walnego Zebrania Członków, który jest przyjmowany i zmieniany uchwałą Walnego Zebrania Członków. Dokument ten reguluje kwestie zwoływania obrad członków WZC.
- Regulamin Zarządu - przyjmowany i zmieniany uchwałą Walnego Zebrania Członków. Zawiera zapisy dotyczące przede wszystkim: podejmowania decyzji w sprawach bieżącego funkcjonowania Stowarzyszenia, podziału zadań pomiędzy członków Zarządu, zasad organizacji i protokołowania posiedzeń.
- Regulamin Rady – przyjmowany i zmieniany uchwałą Walnego Zebrania Członków. Regulamin zawiera przede wszystkim: szczegółowe kompetencje Rady; zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego; szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji; zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji; zasady protokołowania posiedzeń Rady oraz zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
- Regulamin Komisji Rewizyjnej – dokument przyjmowany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków. Zawarte są w nim: szczegółowe kompetencje organu; zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji; zasady prowadzenia działań kontrolnych oraz protokołowania posiedzeń.
- Regulamin Biura LGD- dokument przyjmowany i zmieniany przez Zarząd LGD w formie uchwały. Określa zasady funkcjonowania Biura stowarzyszenia, w tym: uprawnienia kierownika biura, strukturę organizacyjną biura, podział zadań w zakresie doradztwa, animacji lokalnej i współpracy. Dla pracowników Biura określono wymagania dla osób zatrudnionych na określonych stanowiskach. W zakresach obowiązków wskazano odpowiedzialność za realizację poszczególnych zadań.

Proces przygotowania LSR ukierunkowany został na ważne dla podejścia LEADER zagadnienia, w szczególności: innowacyjność, cyfryzację, środowisko i klimat, zmiany demograficzne ze szczególnym uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa oraz wyludniania się obszaru planowanego do objęcia LSR, partnerstwa w realizacji LSR polegającego na wspólnej realizacji przedsięwzięć i projektów. Materiał wypracowany przez społeczność lokalną podczas spotkań, stanowił podstawę do opracowania LSR. Oznacza to, że to społeczność lokalna, a nie organy państwowe czy samorządowe, decydują o kierunku rozwoju danego obszaru. Lokalna Grupa

Działania „Siedlisko” posiadając doświadczenie w zakresie kreowania rozwoju lokalnego jest świadoma znaczenia kontynuowania tego procesu w przyszłości. Rozwój ten wymaga nie tylko dalszego kierunkowania, ale także dążenia do zwiększenia jego skali, co pozwoli na osiągnięcie trwałego wieloletniego efektu.

ROZDZIAŁ II

Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

II.1 Zwięzły opis obszaru, w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

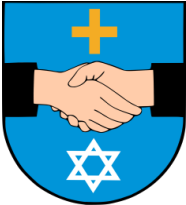
Obszar tworzący Lokalną Grupę Działania leży w północno - zachodniej części województwa podkarpackiego w powiecie kolbuszowskim. W skład Lokalnej Grupy Działania wchodzi gmina miejsko - wiejska Kolbuszowa oraz trzy gminy wiejskie: Dzikowiec, Majdan Królewski, Raniżów. Wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR nie są partnerami, ani członkami innych LGD, które ubiegają się o wybór do realizacji LSR.

Tabela 1: Gminy tworzące Lokalną Grupę Działania ich powierzchnia oraz ludność.

Lp.	Gminy	Typ gminy	Identyfikator podziału kraju jednostki terytorialnego	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności
1.	Miasto i Gmina Kolbuszowa	Gmina wiejsko-miejska	180602 4 180602 5	171	24 497
2.	Gmina Majdan Królewski	Gmina wiejska	180603 2	155	9 759
3.	Gmina Raniżów	Gmina wiejska	180605 2	97	7 002
4.	Gmina Dzikowiec	Gmina wiejska	180606 2	122	6 392
Razem				545	47 650

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 2: Opis 4 gmin wchodzących w skład Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Siedlisko"

Nazwa jednostki terytorialnej	Liczba sołectw	Herb gminy
Miasto i Gmina Kolbuszowa	Miasto Kolbuszowa i 14 sołectw: Bukowiec, Domatków, Huta Przedborska, Kłapówka, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Kupno, Nowa Wieś, Poręby Kupieńskie, Przedbórz, Świerczów, Werynia, Widełka, Zarębki.	

Dodatkowe informacje

Gmina Kolbuszowa położona jest w północnej części województwa podkarpackiego. Powierzchnia gminy wynosi 171 km², w jej skład wchodzi miasto Kolbuszowa oraz 14 wsi. Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Dominuje przemysł budowlany, meblarski i metalowy. Kolbuszowa leży nad rzeką Nil, na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w równej odległości od Rzeszowa, Mielca i Tarnobrzega. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 9 Radom – Rzeszów - Barwinek. Najbardziej atrakcyjna krajobrazowo jest zachodnia, południowa i północno-wschodnia część gminy. W gminie występuje duże zalesienie. W składzie drzewostanu dominuje sosna zwyczajna i dąb szypułkowy z domieszką buka. Aktualnie część powierzchni gminy Kolbuszowa została objęta ochroną w ramach obszarów chronionego krajobrazu Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego oraz Sokołowsko-Wilczowolskiego, obejmujących łącznie 26% powierzchni gminy. Kolbuszowa - osada powstała na przełomie XV i XVI wieku w dobrach szlacheckich Tarnowskich. Sama jej nazwa wywodzi się od nazwiska osadźcy (sołtysa) - Mikołaja Kolbuskiego. Dzięki korzystnemu położeniu na skrzyżowaniu kilku traktów rozwijała się bardzo szybko, stając się u schyłku XVI wieku jedną z największych osad rolniczo-rzemieślniczych na terenie Puszczy Sandomierskiej. W 1616 roku przeszła w posiadanie Lubomirskich z Wiśnicza, którzy wzniesli tu pałac, czyniąc z Kolbuszowej centrum administracyjne swoich rodowych dóbr sandomierskich. Z ich też inicjatywy w drugiej połowie XVII wieku powstał tu ośrodek produkcji słynnych mebli kolbuszowskich- zalicza się je dzisiaj do największych osiągnięć polskiego rzemiosła artystycznego. W 1690 roku Jan III Sobieski nadaje osadzie prawo organizowania cotygodniowych targów i 5 dorocznych jarmarków. Ostateczna organizacja prywatnego miasta następuje w 1700 roku z inicjatywy Józefa Karola Lubomirskiego. Pod koniec XVIII wieku Kolbuszowa liczy 1163 mieszkańców w dwóch gminach wyznaniowych: rzymsko-katolickiej i żydowskiej. Obie gminy posiadały własne pieczęcie, które po złączeniu na początku XIX wieku dały miastu herb z krzyżem i gwiazdą Dawida. Po pierwszym rozbiórze Polski w roku 1772, Kolbuszowa włączona zostaje do zaboru austriackiego. Podczas II wojny światowej wojska hitlerowskie spaliły część Kolbuszowej, a zagłada ludności żydowskiej obniżyła o połowę liczbę mieszkańców. W okolicach miasta wysiedlono znaczną część wsi, urządzono poligony wojskowe i założono obozy pracy przymusowej. Równocześnie działał tu silny ruch oporu. Po zakończeniu wojny przystąpiono do odbudowy miasta. Z czasem powstało tu szereg fabryk, szkół, placówek upowszechniania kultury. W latach 1964-1972 Kolbuszowa otrzymała połączenie kolejowe z Rzeszowem przez Tarnobrzeg do Warszawy. W chwili obecnej miasto jest siedzibą gminy i powiatu. Atrakcją turystyczną Kolbuszowej jest niewątpliwie Park Etnograficzny (skansen), Muzeum Kultury Ludowej eksponujący zabytkowe budownictwo Lasowiaków i Rzeszowiaków - dwóch grup etnograficznych zamieszkujących północne tereny obecnego województwa podkarpackiego. Cennym zabytkiem wartym obejrzenia jest XVII-wieczna oficyna dworska przy ul. Kościuszki oraz usytuowana z tyłu za nią platforma, obwiedziona fosą wypełnioną wodą, na której do końca XVII wieku stał słynny kolbuszowski pałac. Stale jest rozwijana infrastruktura jak również zasoby gospodarcze, potencjał ludzki i zwykła gospodarność mieszkańców.

Gmina Majdan Królewski	7 sołectw Majdan Królewski, Komorów, Huta Komorowska, Brzostowa Góra, Wola Rusinowska, Rusinów, Krzątka	
------------------------	--	---

Dodatkowe informacje

Gmina Majdan Królewski leży w obszernej niecce komorowsko-przyszowskiego wzniesienia Kotliny Sandomierskiej. Powierzchnia gminy wynosi 155,8 km². Według zapisów kronikarskich w rejonie dawnej Puszczy Sandomierskiej przyjeżdżali na łowy królowie i szlachta. Odpoczywając obozowali na terenie dzisiejszego Majdanu. Stąd wzięła się nazwa Majdan, czyli obozowisko. W związku z dużym napływem ludności do Majdanu, na prośbę Jana z Tęczyna Ossolińskiego - wojewody wołyńskiego i starosty sandomierskiego - król August III podniósł go do godności miasta, ustanowił targi i wydał dekret na budowę kościoła murowanego wydzielając ze swoich dóbr 99 morgów i 33 sążnie na jego utrzymanie. Szczególny rozwój gminy Majdan Królewski nastąpił po

utworzeniu samorządów w 1990r. Rozpoczęto wtedy realizację wielu inwestycji. Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę. Gmina jest w całości zgazyfikowana, wybudowano budynek administracyjny Urzędu Gminy, Szkoły Podstawowe, budynki Remizy OSP, budynek biblioteki, ośrodek zdrowia i wiele innych obiektów. Wykonano ujęcie wody w Hucie Komorowskiej oraz grupową biologiczno-mechaniczną oczyszczalnię ścieków w Majdanie Królewskim, wybudowano sieć wodociągową wraz z przyłączami oraz kanalizację sanitarną a w 1997r. całą gminę telefoniczowano. Gmina Majdan Królewski to gmina o dużych walorach turystycznych z uwagi na swe malownicze położenie w otoczeniu ogromnych kompleksów leśnych, dogodnie położenie komunikacyjne oraz posiadaną bazę noclegową. Przez gminę przebiega zielony szlak Nowa Dęba-Majdan Królewski-Huta Komorowska-Baranów Sandomierski oraz ścieżka przyrodniczo-turystyczna.

Gmina Raniżów

8 sołectw
Korczowska, Mazury, Poręby Wolskie,
Posuchy, Raniżów, Staniszewskie, Wola
Raniżowska, Zielonka

Dodatkowe informacje

Gmina Raniżów leży w południowej części Kotliny Sandomierskiej, na północy województwa podkarpackiego. Powierzchnia liczącej 8 sołectw gminy wynosi 96,8 km². Znaczną część gminy pokrywają lasy mieszane bogate w runo leśne. Przeważają grunty klasy IV-V. Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej jest uprawa zbóż i roślin okopowych oraz warzyw i owoców, zaś w hodowli – trzody chlewnej i bydła. Raniżów jest najstarszą miejscowością w gminie. Pierwsze wzmianki pochodzą z końca XIV wieku. Była wsią królewską. Do dziś zabytkowy charakter zachowała zagroda bartnicza w przysiółku Zembrza, wiele kościołów i kaplic. Do miana pomników podniesiono wiele osobliwości przyrodniczych, głównie wiekowych drzew. Duży zbiornik wodny w miejscowości Wilcza Wola - Stece stanowi bazę wypoczynkową dla mieszkańców pobliskich miast, a równocześnie pełni rolę zbiornika retencyjnego. Malownicze położenie wśród lasów sprawia, że w okresie letnim cieszy się on dużym powodzeniem. W pobliżu Zalewu zlokalizowane jest pole biwakowe.

Gmina Dzikowiec

8 sołectw
Dzikowiec, Nowy Dzikowiec, Mechowiec,
Lipnica, Płazówka, Kopcie, Wilcza Wola,
Spie

Dodatkowe informacje

Gmina Dzikowiec położona jest w północno zachodniej części województwa podkarpackiego, na terenach dawnej Puszczy Sandomierskiej. Zajmuje 121,6 km² powierzchni. W jej skład wchodzi 8 sołectw. Na terenie gminy znajduje się kilka interesujących obiektów historycznych. We wsi Dzikowiec znajduje się dobrze zachowany zespół pałacowo-parkowy z XIX -wiecznym dworem. W miejscowości Wilcza Wola - dworek drewniany i zabytkowy kościół parafialny z XIX w. Cechą charakterystyczną gminy jest umiejscowienie w jej krajobrazie dużego zbiornika wodnego pn. Zalew Wilcza Wola "Maziarnia". Zalew oferuje latem możliwość kąpieli, uprawiania żeglarstwa. Dogodne warunki do uprawiania swojego hobby znajdują również amatorzy wędkarstwa. Bogactwem Gminy Dzikowiec jest szata roślinna, w tym zasobne w zwierzynę i runo leśne lasy. Gmina ma stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Przedsiębiorcom gmina proponuje tereny i obiekty nadające się do zagospodarowania, m.in.: kompleks nieruchomości Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Wilczej Woli - na cele produkcyjne i usługowe, dwór wraz z zabytkowym parkiem w Dzikowcu, tereny pod

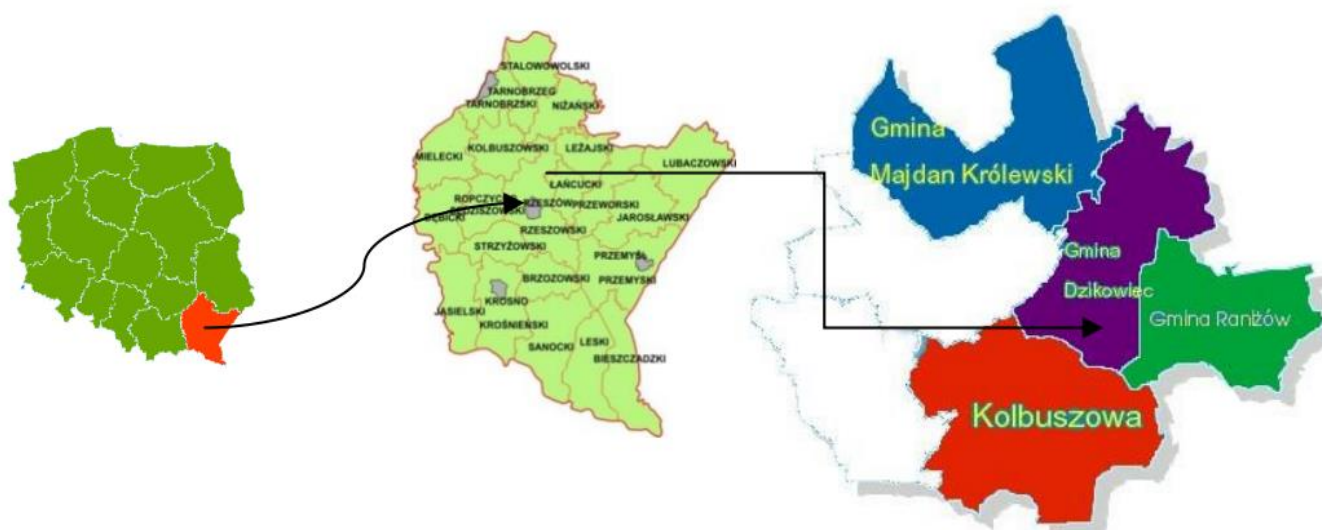
czystą ekologicznie działalność gospodarczą (przetwórstwo rolno spożywcze w oparciu o miejscowe zasoby), tereny pod działalność turystyczną, gastronomiczną i hotelową nad zalewem - Wilcza Wola "Maziarnia".

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność opracowana przez Stowarzyszenie LGD „Siedlisko” jest strategią wielofundusową. Oznacza to, że jest ona współfinansowana przez różne Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne (EFSI). W ramach realizacji wdrażania będą operacje wspierane przez:

1. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) realizowany w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR),
2. Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS +) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027

Poszczególne EFSI obejmują swoim zakresem oddziaływania cały obszar LGD, czyli każdą z 4 gmin członkowskich. Oznacza to, że w każdej z nich będzie możliwość realizowania operacji w ramach każdego z w/w Funduszy.

II.2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wskazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR

Powierzchnia Lokalnej Grupy Działania wynosi 545 km², co stanowi 3,05% powierzchni województwa podkarpackiego i 70,04% powiatu kolbuszowskiego. Wszystkie gminy tworzą spójny terytorialnie obszar. Z kolei ludność LGD „Siedlisko” stanowi 47 650 osób, której udział procentowy na tle województwa podkarpackiego i powiatu kolbuszowskiego wynosi odpowiednio 2,27% i 76,95 %.

Tabela 3 Powierzchnia i liczba ludności LGD na tle województwa podkarpackiego i powiatu kolbuszowskiego na dzień 31.12.2020 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia (w km ²)	Liczba ludności	Powierzchnia LGD na tle województwa i powiatu (%)	Ludność LGD na tle województwa i powiatu (%)
Województwo podkarpackie	17 846	2 096 166	3,05	2,27
Powiat kolbuszowski	773,9	61 926	70,04	76,95
Obszar Lokalnej Grupy Działania	545	47 650	100,0	100,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

II.3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii (spójność społeczna, gospodarcza i środowiskowa).

Obszar LGD jest spójny pod względem społecznym, gospodarczym oraz środowiskowym. Pomimo, iż każda z gmin posiada cechy odróżniające ją od pozostałych, to jednak na całym obszarze można zaobserwować podobne problemy społeczne i gospodarcze oraz podobne zasoby, które mogą zostać wykorzystane na rzecz poprawy sytuacji na obszarze całego LGD.

Spójność społeczna

Obszar tworzący Lokalną Grupę Działania leży w północno - zachodniej części województwa podkarpackiego w powiecie kolbuszowskim. Sąsiaduje z następującymi powiatami: od północy z tarnobrzeskim i stalowowolskim, od wschodu z niżańskim i rzeszowskim, od południa z rzeszowskim i ropczycko-sędziszowskim a od zachodu z mieleckim. Stowarzyszenie, jako Lokalna Grupa Działania obejmuje swym obszarem granice administracyjne następujących gmin: Kolbuszowa, Majdan Królewski, Dzikowiec, Raniżów. Wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR nie są członkami innych LGD. Zgodnie z europejską nomenklaturą jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) Gminy tworzące LGD usytuowane są w podregionie rzeszowsko-tarnobrzeskim - NUTS 3. O spójności LGD stanowi również analiza uwarunkowań demograficznych obszaru LGD „Siedlisko”, który wyróżnia się na terenach wiejskich w miarę jednolitą strukturą demograficzną (z wyłączeniem gminy Kolbuszowa), charakteryzującą się wzrostem udziału ludzi starszych i malejącą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. Przeciętny jest na tle obszarów wiejskich województwa poziom wykształcenia mieszkańców. Cechy wspólne mieszkańców obszaru to także dbałość o rozwój swoich gmin, ich estetykę, rozwój zrównoważony. Podstawą spójności społecznej jest wspólnota kulturowa łącząca mieszkańców, dbałość o rodzinę, dobre relacje sąsiedzkie i w miejscu zamieszkania.

Cały obszar objęty wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju obszarów wiejskich zamieszkały jest przez grupę etnograficzną, zwaną Lasowiaczy, którzy wytworzyli specyficzną kulturę o bogatych tradycjach. Obecnie jest to doskonale widoczne jedynie na terenie skansenu. Tradycyjna zabudowa wsi z elementami charakterystycznymi dla grup etnograficznych Lasowiaków i Rzeszowiaków została odtworzona w parku etnograficznym Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Natomiast na całym obszarze można napotkać charakterystyczny dla Lasowiaków układ urbanistyczny, architekturę oraz zagospodarowania zagród.

Wielość organizacji pozarządowych oraz ich działalność znacznie wzbogaca życie kulturalne obszaru LGD „Siedlisko”. Pomimo funkcjonowania gminnych ośrodków kultury animacją życia kulturalnego na obszarach wiejskich zajmują się także formalne i nieformalne organizacje pozarządowe. Ich główna działalność związana jest przede wszystkim z kultywowaniem lokalnych tradycji: przygotowywanie festynów z okazji różnych świąt (najczęściej kościelnych), organizacja zawodów sportowych pomiędzy lokalnymi drużynami, przygotowywanie wieńców dożynkowych, organizacja obchodów święta chleba, pieczonego ziemniaka itp. Aktywnie włączają się również w prace o charakterze inwestycyjnym: budowa i odnawianie kościołów, placów zabaw i niewielkich

remontów budynków użyteczności społecznej. Wymienione powyżej działania są realizowane z ich własnych środków finansowych wspomaganych przez urzędy gmin.

Charakterystyczną cechą mieszkańców tego obszaru jest ich głęboka religijność, a także szereg zwyczajów i obrzędów związanych ze świętami kościelnymi. Zarówno wyżej wymienione i szereg innych zwyczajów, obrzędów, dóbr kultury czy produktów kultury powodują, iż obszar objęty wdrażaniem LSR jest silnie wewnętrznie zintegrowany wokół tradycji.

Spójność gospodarcza

Spójność gospodarcza: struktura gospodarcza obszaru nie posiada wyraźnie określonego profilu. W poszczególnych gminach można co prawda zauważyć pewne wybijające się branże, jednak w żadnym przypadku nie są to działalności, które można uznać za jednoznacznie wykrystalizowane specjalizacje. Analiza zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wskazuje na wiodącą rolę podmiotów mikro i małych plasujących się w różnych sekcjach PKD: przetwórstwo przemysłowe (sekcja C), budownictwo (sekcja F), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (sekcja G) oraz transport i gospodarka magazynowa (sekcja H). Wśród działalności gospodarczych dosyć istotną rolę odgrywają te, które oparte są na wykorzystywaniu walorów przyrodniczych, w tym rolnictwo, leśnictwo, turystyka, aczkolwiek dziedziny te wymagają daleko idących przemian. Wszystkie gminy cechuje rozdrobnienie rolnictwa, zaś w większości przypadków gospodarka rolna ma charakter ekstensywny. Rozwój funkcji turystycznych, szczególnie aktywności krótkookresowych, weekendowych jest nieprzystający do potencjału gmin. Do uwarunkowań rozwoju gospodarczego decydujących o podobieństwie gmin należy przede wszystkim zaliczyć cechy kapitału ludzkiego. Ludność obszaru cechuje podobna aktywność przedsiębiorcza i zawodowa. Pozytywnie można ocenić historycznie ukształtowane cechy pracowitości, odpowiedzialności, kreatywności, czy gospodarności, zaś negatywnie niski odsetek osób z wykształceniem wyższym. Wszystkie gminy LGD uznać można za obszary rozwoju wielofunkcyjnego.

Spójność środowiskowa

Spójność środowiskowa LGD „Siedlisko” polega na tym, iż prawie na całym obszarze występują różne formy prawne ochrony przyrody: Obszary Chronionego Krajobrazu, rezerваты przyrody, obszar Natura 2000 oraz liczne pomniki przyrody. Stanowią one układ przestrzenny połączony korytarzami ekologicznymi. Przez tereny LGD „Siedlisko” przebiega oznaczony kolorem zielonym szlak turystyczny nr N – 7 ; Rzeszów – Staromieście – dolina Wisłoki – Trzebowniko- Zaczernie – Cygańskie Góry – Przewrotne – Selwy- dolina potoku Zyzoga – Zembrza – Werynia – Kolbuszowa, zielony szlak Nowa Dęba-Majdan Królewski-Huta Komorowska-Baranów Sandomierski. Również na tym terenie zlokalizowane są ścieżki edukacyjno wypoczynkowe: „Maziarnia”, „Białkówka”, „Dymarka” oraz ścieżka przyrodniczo-turystyczna zlokalizowana w Gminie Majdan Królewski. Podobnie jak w całym kraju realizowana jest też tutaj ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. Na obszarze LSR występują tereny leśne o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, które stanowią potencjał dla rozwoju turystyki weekendowej i rekreacyjnej. Jednym z podstawowych źródeł dochodu mieszkańców na tym obszarze przez wiele lat było (i do dzisiaj jest) rolnictwo i ono w dużej mierze ukształtowało zwyczaje i obyczaje jego mieszkańców.

Reasumując: Mieszkańcy tworzący LGD – co dało się odczuć podczas spotkań informacyjnych w ramach konsultacji społecznych - to grupa ludzi o silnym poczuciu tożsamości regionalnej. Poczucie odrębności istnieje tu poprzez kultywowaną tradycję oraz obszar, który dzięki swoim odrębnym cechom jest identyfikowalny geograficznie i daje poczucie łączności grupie społecznej. Mieszkańcy potrafią zidentyfikować problemy, które istnieją w ich społeczności, a które hamują rozwój. Mają również świadomość bogactwa otaczającej ich przyrody, która może stać się ich wielką szansą na rozwój osobisty i rozwój obszaru LGD. Świadczą o tym liczne spotkania z mieszkańcami oraz ich zaangażowanie w procesie tworzenia LSR poprzez zgłaszanie licznych bezpośrednich uwag i ankiet wysyłanych drogą elektroniczną. Wszystkie ich spostrzeżenia i uwagi zostaną przedstawione w analizie SWOT, która wyraźnie wskazuje, jakie szanse i zagrożenia stoją przed LGD w latach 2023-2027.

Cały obszar objęty działaniem LGD jest spójny terytorialnie pod względem geograficznym. Z uwagi na fakt, że gminy wchodzą w skład LGD sąsiadują ze sobą i położone są w jednym historycznie ukształtowanym obszarze, ich rozwój społeczny i gospodarczy przebiega w podobny sposób.

ROZDZIAŁ III

PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Głównym wyzwaniem, przed jakim stoi Lokalna Grupa Działania jest opracowanie i realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przy znaczącym współdziałaniu lokalnej społeczności. Kluczowym elementem opracowania LSR jest jej partycypacyjny charakter – czyli oddolny udział mieszkańców w jej tworzeniu. LSR dla LGD SIEDLISKO powstawała etapami. Udział społeczności lokalnej, podmiotów publicznych oraz społeczno-gospodarczych poszczególnych gmin w budowę dokumentu, jakim jest LSR można sprowadzić do partnerstwa, które zawiera się w koncepcji aktywizacji wspólnoty lokalnej. W oparciu o stworzoną diagnozę regionu zaangażowano ludność poszczególnych gmin w tworzenie strategii. Poszukiwanie alternatywnych sposobów zmiany, poprawy zdiagnozowanej sytuacji i sformułowanych problemów, które wysiłkiem podmiotów tworzących LGD, powinny zostać rozwiązane, było kolejnym krokiem prowadzącym do podjęcia konkretnych działań strategicznych. Konsultacje aktywizujące i angażujące mieszkańców oraz realna szansa na zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb doprowadziły do podjęcia wspólnych decyzji o potrzebie realizacji wytyczonych działań.

Konsultacje zostały zorganizowane w sposób stwarzający mieszkańcom warunki do uczestnictwa zgodnie z zasadą powszechności, partnerstwa, równości i jawności. Przed przystąpieniem do prac nad strategią podano do publicznej wiadomości „Plan włączenia społeczności”, poprzez umieszczenie na stronie internetowej LGD.

Proces opracowania LSR oparty był na metodach partycypacyjnych poprzez zasady:

- 1) Transparentności – przejrzystość i jawność na każdym jego etapie, przekazywanie mieszkańcom obszaru wszelkich informacji na temat jego realizacji,
- 2) Inkluzywności – włączenie przedstawicieli wszystkich sektorów wchodzących w skład LGD, przedstawicieli wszystkich potencjalnych grup docelowych, grup w niekorzystnej sytuacji oraz ze szczególnym uwzględnieniem zasady równości płci,
- 3) Sprawczości – zapewnienie wszystkim uczestnikom realnego i równego wpływu na jego przebieg.

Podczas realizacji działań partycypacyjnych szczególną uwagę zwrócono na udział w budowaniu strategii grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR. W pracach brali udział, na równych zasadach i przy zachowanych proporcjach, przedstawiciele wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD, tj. społeczny, publiczny, gospodarczy, w tym lokalni liderzy, przedstawiciele jednostek sektora finansów publicznych, organizacji pozarządowych, KGW, OSP, przedsiębiorcy.

Prace przygotowawcze do przeprowadzenia konsultacji społecznych strategii na lata 2023-2027:

- 1) Powołanie grupy roboczej ds. LSR
- 2) Opracowanie planu pracy
- 3) Promocja procesu konsultacji
- 4) Zbieranie danych statystycznych o bieżącej sytuacji w gminach
- 5) Konsultacje społeczne w zakresie:
 - Diagnoza i analiza SWOT
 - Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania
 - Opracowanie planu komunikacji oraz zasad monitoringu i ewaluacji
 - Końcowa wersja LSR
- 6) Przedstawienie strategii do uchwalenia przez Walne Zebranie Członków.

Metody angażowania społeczności lokalnej w tworzeniu LSR

Poniżej zostały opisane metody, których użyto dla zapewnienia oddolnego charakteru opracowanej LSR, gwarantującego aktywny udział społeczności lokalnej podczas konsultacji tego dokumentu w terminie od sierpnia

2022 do maja 2023. Różnorodność metod partycypacyjnych sprawiła, że w trakcie prac nad lokalną strategią rozwoju nikt nie został wykluczony z możliwości udziału w przygotowywaniu dokumentu.

Do metod tych zaliczono:

1) Spotkania informacyjno – konsultacyjne

Data/ Miejsce	Liczba uczestników	Dokumenty potwierdzające
31.08.2022 Gmina Raniszów Urząd Gminy	20 osób	☐ zaproszenia na spotkania (wysyłane drogą tradycyjną, e-mail oraz po dwa artykuły na stronach gmin tworzących LGD ☐ listy obecności, ☐ dokumentacja fotograficzna, ☐ wypracowane materiały (ankieta SWOT oraz określająca potencjał rozwojowego LGD w tym określenie grupy wykluczonych z życia społecznego i gospodarczego)
02.09.2022 Gmina Majdan Królewski Gminny Ośrodek Kultury	14 osób	
06.09.2022 Gmina Dzikowiec Samorządowe Centrum Kultury	18 osób	
07.09.2022 Gmina Kolbuszowa. Fundacja na Rzecz Kultury Fizycznej i Sportu	16 osób	

Opis

Informacje o spotkaniach zamieszczane były na stronie internetowej LGD oraz 4 gmin członkowskich. Plakaty rozwieszono również na ogólnodostępnych tablicach na terenie 4 gmin, tablicach ogłoszeń urzędów gmin, słupach ogłoszeniowych. Zostały także wysłane zaproszenia listowne oraz e-maile.

Spotkania prowadziła prezes wraz z pracownikami biura. Prezes omówiła przygotowaną prezentację nt. stanu wdrażania obecnej perspektywy finansowej, głównych zagadnień cech podejścia LEADER w latach 2023-2027, zakresy wsparcia w ramach RLKS. Podsumowano także dotychczasową działalność LGD. Na spotkaniach szczególną uwagę poświęcono głównym zagadnieniom podejścia LEADER m.in. innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu, zmian demograficznych oraz możliwościami wspólnej, partnerskiej realizacji przedsięwzięć i projektów w ramach LSR. Dyskutowano o aktualnej sytuacji społecznej i gospodarczej obszaru. Uczestnikom spotkania rozdano ankiety:

Ankieta SWOT: mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia

Ankieta konsultacyjna lokalnej strategii rozwoju 2023-2027

Podczas dyskusji zostały zdefiniowane problemy, potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności oraz propozycje ich rozwiązania. Pojawiły się także wstępne pomysły przedsięwzięć, jakie można zrealizować w ramach nowej strategii. Podczas ożywionej dyskusji zgromadzeni starali się określić kierunki i cele, na których należałoby się skupić przy jej tworzeniu.

Uczestnicy wskazali konieczność dalszego wspierania przedsiębiorczości, inwestycje infrastrukturę publiczną. Dzięki spotkaniom, na podstawie rozmów i zebranych ankiet można było rozpoznać oczekiwania lokalnej społeczności oraz wyznaczyć optymalne ścieżki rozwoju obszaru LGD. Dyskutowano w jakim kierunku ma pójść rozwój obszaru 4 gmin, na co można przeznaczyć fundusze unijne, które będą pochodzić już nie tylko z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), ale teraz dodatkowo

z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). EFRROW dotyczy w głównej mierze działań inwestycyjnych (przedsiębiorczość, infrastruktura publiczna), a EFS działań „miękkich” (integracja społeczna, zajęcia edukacyjne, usługi społeczne).

2) Ankieta elektroniczna-

- ANALIZA SWOT w ramach opracowywania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia LGD „Siedlisko” – Lokalna Grupa Działania na lata 2023-2027 oraz
- Ankieta konsultacyjna lokalnej strategii rozwoju 2023-2027.

W ramach metody przeprowadzono charakterystyczne dla całego obszaru badania ankietowe. Podczas spotkań zebrano 68 ankiet oraz dodatkowo 6 ankiet w biurze. Udało się zebrać niezbędne dane do projektowania kolejnych metod włączenia społecznego oraz opracowania kolejnych rozdziałów LSR. Dzięki zastosowanej metodzie, możliwość wypowiedzi mieli wszyscy mieszkańcy obszaru LGD. W ramach ankiety mieszkańcy mogli wypowiedzieć się m.in. na temat problemów swojej miejscowości i gminy, określić potrzeby, wskazać działania, które chcieliby podjąć w przyszłości. Dzięki temu zidentyfikowano słabe i mocne strony obszaru LGD, a także potencjały oraz preferowane kierunki działania w ramach LSR. Przygotowana przez pracowników biura ankieta w wersji elektronicznej została upubliczniona na stronie internetowej LGD oraz urzędów gmin członkowskich. Dodatkowo w wersji papierowej udostępniona została w biurze LGD oraz przekazana została uczestnikom spotkań konsultacyjnych i osobom odwiedzającym punkt informacyjno-konsultacyjny.

3) Punkt informacyjno-konsultacyjny

Stworzono miejsce w którym przez cały okres opracowania dokumentu strategicznego, osoby które chciały skorzystać z pomocy, uzyskać informacje lub wziąć udział w pracach nad strategią w inny sposób, mogły to uczynić za pośrednictwem telefonu, maila i/lub bezpośrednio podczas spotkania w biurze LGD. Dzięki temu zainteresowani mogli z powodzeniem wybrać jak najbardziej optymalną dla siebie metodę zaangażowania się w pisanie nowej LSR. O możliwościach korzystania z punktu konsultacyjnego LGD „Siedlisko” informowało poprzez swoją stronę internetową, podczas spotkań konsultacyjnych w gminach oraz rozmów z mieszkańcami w ramach „otwartej przestrzeni”, a także za pomocą ogłoszeń wywieszonych w siedzibie LGD i gminach członkowskich. Potwierdzeniem zastosowania tej metody partycypacyjnej jest lista: „konsultacje w biurze LGD dot. opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na lata 2023-2027, na której podpisało się 19 uczestników.

4) Pomysł na projekt

W ramach włączenia jak najszerszego grona mieszkańców do opracowania LSR przygotowano druk skierowany bezpośrednio do wszystkich potencjalnych beneficjentów projektów. Dzięki tej metodzie mieli oni możliwość zgłaszania swoich pomysłów, które chcieliby zrealizować w przyszłości. Metoda pozwoliła na zebranie ważnych danych wskazujących jakie działania w ramach LSR będą chętnie podejmowane przez beneficjentów. Arkusz pomysłu wraz z informacją na temat możliwości składania dostępny był w wersji elektronicznej na stronie LGD, gmin członkowskich oraz w wersji papierowej w biurze LGD. Dodatkowo zamieszkujący obszar byli informowani o możliwości składania swoich przemyśleń inwestycyjnych, integracyjnych podczas spotkań konsultacyjnych w gminach oraz w punkcie konsultacyjnym w biurze LGD. Łącznie wpłynęło :15 szt.–„Formularzy pomysłu na projekt”.

5) Konsultacje / Formularz uwag

Konsultacje były przeprowadzone po wypracowaniu kolejnych elementów LSR, tak aby wersja wypracowana na podstawie zebranych danych z innych metod konsultacyjnych oraz pracy grupy roboczej Strategia, była poddana ocenie przed złożeniem LSR w konkursie na jej wybór. Dzięki tej metodzie zbierano uwagi do dokumentów już opracowanych i stworzenie w pełni obywatelskiej strategii. Po opracowaniu całości LSR złożone zostało otwarte zaproszenie do składania opinii, które zostało opublikowane na stronie internetowej LGD.

6) Wywiady indywidualne (IDI)

W ramach zbierania informacji do diagnozy obszaru LGD przeprowadzono również wywiady indywidualne z przedstawicielami samorządów. Podczas wywiadów zebrano informacje od władz gminnych na temat planowanych projektów infrastrukturalnych, poznano opinie na temat potrzeb gminy i ich możliwych rozwiązań. Należy podkreślić, że przedstawiciele gmin są również mieszkańcami gmin wchodzących w skład obszaru LGD i posiadają wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich. Przeprowadzone wywiady należy zatem potraktować zarówno jako wywiady eksperckie jak i ze „zwykłym” mieszkańcem dobrze orientującym się w otoczeniu lokalnym.

7) Artykuły na stronie LGD oraz tworzących gmin

Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości włączenia się do projektów, które mogą być realizowane w przyszłości oraz potencjalnych korzyści poprzez zamieszczenie artykułu na stronie internetowej LGD oraz gmin, jak również poprzez zamieszczenie ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, instytucje, GOK-i).

8) Grupa robocza

W sierpniu 2022 została powołana grupa robocza, składająca się z pracowników biura i prezesa LGD. Odpowiedzialna była za koordynację prac nad LSR, organizacją spotkań z społecznością, zebrania i analizę danych niezbędnych do opracowania strategii, wsparcie organizacyjne i merytoryczne w partycypacyjnym procesie tworzenia strategii, analizę wniosków z konsultacji, wypracowanie wstępnej i ostatecznej wersji strategii. Spotkania odbywały się, przynajmniej raz na każdym etapie budowania strategii. Podczas tych spotkań wypracowywane były pierwsze wersje lub założenia do poszczególnych elementów strategii, które następnie poddawane były dalszym konsultacjom. W spotkaniach uczestniczył stały zespół osób zaangażowanych w pracę nad LSR oraz w zależności od potrzeb pozostali członkowie LGD.

Metodyka zastosowana w procesie opracowania Strategii zakłada podział prac na cztery zasadnicze etapy, które prowadzą do stworzenia dokumentu o wysokiej wartości merytorycznej i wdrożeniowej. W każdym z etapów wykorzystano zasady dotyczące sposobu przygotowania poszczególnych elementów z dbałością o najwyższą jakość.

Opracowanie dokumentu Strategii składało się z 4 etapów:

- Etap I – diagnoza i analiza SWOT,
- Etap II – określenie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania,
- Etap III – opracowanie planu komunikacji oraz zasady monitoringu i ewaluacji
- Etap IV – końcowa wersja LSR

Tabela 4 Zastosowane metody partycypacji w zależności od etapu opracowywania LSR

Metoda partycypacji	Etap I Diagnoza i analiza SWOT	Etap II Określenie celów i wskaźników oraz planu działania	Etap III Opracowanie planu komunikacji oraz zasady monitoringu i ewaluacji	Etap IV Kończąca wersja LSR
Spotkanie informacyjno – konsultacyjne	x			
Ankieta elektroniczna	x			
Punkt informacyjno- konsultacyjny	x	x	x	x
Pomysł na projekt	x	x		
Konsultacje / Formularz uwag		x	x	x

Wywiady indywidualne (IDI)	x			
Artykuły na stronie internetowej LGD		x	x	x
Grupa robocza	x	x	x	x

Etap I Diagnoza i analiza SWOT

1. Rodzaj podjętych działań: spotkanie informacyjno – konsultacyjne, ankieta elektroniczna, punkt informacyjno-konsultacyjny, pomysł na projekt, wywiady indywidualne, grupa robocza.

2. Opis podjętych działań:

W ramach diagnozy i analizy SWOT zebrano informacje poprzez zastosowanie wielu metod i technik. Dzięki temu uwzględniono zdanie wszystkich sektorów partnerstwa LGD, a także „zwykłych mieszkańców”. Działania polegały na przeprowadzeniu prac analitycznych i tzw. partycypacyjnej diagnozy obszaru oraz analizy SWOT. W jego efekcie powstała diagnoza społeczno – gospodarcza obszaru oraz zidentyfikowano główne problemy i potrzeby. Analiza SWOT została wypracowana przy szerokim udziale społeczności lokalnej, która określa mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Do przygotowania analizy zostały wykorzystane informacje zebrane podczas przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców obszaru, informacje uzyskane w oparciu o prowadzone konsultacje w biurze LGD, na otwartych spotkaniach przeprowadzonych w każdej z gmin. Po otrzymaniu i przeanalizowaniu uwag Zespół roboczy ds. Opracowania LSR w porozumieniu z Zarządem LGD przyjął wypracowaną analizę potrzeb i potencjału LSR.

Etap II Określenie celów i wskaźników oraz planu działania

1. Rodzaj podjętych działań: punkt informacyjno-konsultacyjny, konsultacje / formularz uwag, pomysł na projekt, artykuły na stronie internetowej LGD, grupa robocza.

2. Opis podjętych działań:

Etap ten polegał na zdefiniowaniu przez społeczność lokalną celów i wskaźników dla obszaru LSR oraz opracowaniu planu działania na podstawie podsumowania z diagnozy obszaru jak również analizy SWOT sporządzonej w trakcie I Etapu. Wnioski z podjętych działań pozwoliły na sformułowanie ostatecznego brzmienia oraz hierarchii celów, wraz z potencjalnymi typami przedsięwzięć kierowanych do przyszłych konkursów. Ponadto sformułowano cele w odniesieniu do niwelowania problemów społecznych z którymi boryka się ten obszar, a mianowicie potrzebą wsparcia grup społecznych w obszarze: osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób młodych (dzieci i młodzież), osób starszych, kobiet oraz osób poszukujących prace - bezrobotnych.

Po otrzymaniu i przeanalizowaniu uwag Zespół roboczy ds. Opracowania LSR w konsultacji z Zarządem przyjął wypracowane Cele i wskaźniki, które szczegółowo zostały opisane w rozdziale VI LSR.

Etap III Opracowanie planu komunikacji oraz zasady monitoringu i ewaluacji

1. Rodzaj podjętych działań: punkt informacyjno-konsultacyjny, konsultacje / formularz uwag, , artykuły na stronie internetowej LGD, grupa robocza.

2. Opis podjętych działań:

Punktem wyjścia do opracowania planu komunikacyjnego oraz zasad monitoringu i ewaluacji były wnioski Raportu końcowego z badania i diagnozy obszaru przeprowadzonego w 2022 r. Z raportu wynika, że dzięki bieżącemu monitorowaniu wskaźników oraz budżetu LSR udało się Lokalnej Grupie Działania osiągnąć wymagany umową poziom wskaźników oraz wydatkować niemal w 100% budżetu strategii. Do sprawnego wydatkowania środków pod koniec wdrażania strategii przyczyniły się również właściwie dobrane i realizowane przez Biuro działania informacyjno-promocyjne, w tym świadczone doradztwo. Jeśli chodzi o słabe strony, w ewaluacji wskazano potrzebę przeprowadzania ewaluacji on-going (w trakcie), by mieć możliwość reagowania na pojawiające się problemy. Wniosek ten został uwzględniony w procedurze monitoringu i ewaluacji.

Po otrzymaniu i przeanalizowaniu uwag Zespół roboczy ds. Opracowania LSR w konsultacji z Zarządem przyjął wypracowany plan komunikacji oraz zasady monitoringu i ewaluacji, które szczegółowo zostały opisane w rozdziale X LSR.

Etap IV Końcowa wersja LSR

1. Rodzaj podjętych działań: punkt informacyjno-konsultacyjny, konsultacje / formularz uwag, artykuły na stronie internetowej LGD, grupa robocza.

2. Opis podjętych działań:

Ostatnim etapem było poddane konsultacjom opracowanej końcowej wersji dokumentu przed zatwierdzeniem jej przez Walne Zebranie Członków. Informacja o możliwości zapoznania się i wnoszeniem uwag do projektu dokumentu została zamieszczona na stronie internetowej LGD.

Wyniki z przeprowadzonej analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji.

Wynik przeprowadzonych konsultacji społecznych pozwolił na określenie i sprecyzowanie zapisów dotyczących celów LSR. W wyniku konsultacji społecznych stwierdzono, że jest potrzebą tworzenia nowych miejsc pracy na terenie LGD, rozwoju infrastruktury kulturowo- rekreacyjnej, która poprawi ich jakość życia a jednocześnie przełoży się na atrakcyjność turystyczną terenu objętego LSR oraz potrzebą umiejętnego zagospodarowania czasu wolnego różnych grup wiekowych. Wskazano również, że bardzo istotnym elementem jest posiadane dziedzictwo kulturowo-historyczne, które należy odpowiednio zagospodarować i wykorzystać dla rozwoju obszaru. Konsultacje społeczne pozwoliły również na zidentyfikowanie grup w niekorzystnej sytuacji które zostały dokładnie sprecyzowane z rozdziale IV. Dodatkowo oprócz wykorzystania materiałów z szeroko prowadzonych konsultacji społecznych, przy opracowaniu Strategii wzięto pod uwagę wyniki raportu ewaluacyjnego z poprzedniego okresu programowania, w szczególności płynące z niego rekomendacje, w związku z czym: • podjęto intensywną akcję informacyjną LGD i LSR na etapie jej konstruowania • prowadzono akcje informacyjne w każdej z gmin LGD w zakresie możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach LSR (członkowie Zarządu Stowarzyszenia LGD uczestniczyli w sesjach Rad Gminnych) • przeprowadzono analizę potrzeb obszaru LGD dotyczących absorpcji środków pod kątem celów i przedsięwzięć .

Uczestnicy spotkań warsztatowych zwrócili uwagę na konieczność realizacji działań z zakresu wsparcia inicjatyw oddolnych mieszkańców, tworzenia partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego, organizacji wydarzeń aktywizujących mieszkańców oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji lokalnej społeczności. Zagrożeniem są ich zdaniem skomplikowane procedury aplikowania o środki finansowe oraz zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej, a także zniechęcenie mieszkańców do zaangażowania w inicjatywy oddolne.

Zasadniczo wnioski z przeprowadzonych konsultacji zostały uwzględnione w niniejszej strategii, jednakże zdecydowano się na odrzucenie dotyczące poprawy dostępności obszaru. Problem słabej dostępności komunikacyjnej obejmującej zarówno stan dróg, brak dostępu do dróg szybkiego ruchu oraz słaby system komunikacji publicznej ze względu na swoją skalę wykracza poza możliwości budżetu strategii oraz w dużej mierze poza kompetencje władz lokalnych. Niska gęstość zabudowy oraz praca w zróżnicowanych godzinach powoduje, że komunikacja publiczna w przypadku większości miejscowości wymagałaby dużego dotowania, gdyż byłaby nierentowna. Zgodnie z planem strategicznym dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027 powyższe wnioski zostały wykluczone.

Wnioski, propozycje i rekomendacje z poszczególnych etapów prac nad strategią analizowane były każdorazowo przez pracowników Biura LGD i członków Zarządu, jak również z przedstawicielami wszystkich trzech sektorów. Głównym celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców zamieszkujących LGD na temat pożądaných przez nich kierunków rozwoju obszaru, a przede wszystkim indywidualnych pomysłów na przyszłe projekty. W efekcie prowadzonych badań, spotkań informacyjno-konsultacyjnych oraz konsultacji społecznych przygotowano poszczególne rozdziały strategii.

Metoda angażowania społeczności lokalnej w tworzeniu LSR	Wnioski przyjęte z konsultacji	Wnioski odrzucone z konsultacji
Spotkania informacyjno-konsultacyjne	Podczas 4 spotkań konsultacyjnych uczestnicy określili kierunki rozwoju LGD „Siedlisko” na najbliższe lata tj. rozwój przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej, zagospodarowanie czasu wolnego, wyposażenie organizacji pozarządowych, wydawanie publikacji.	Jeden zgłoszony wniosek został odrzucony tj. słaba dostępność komunikacyjna: brak dostępu do dróg szybkiego ruchu oraz słaby system komunikacji publicznej. Jest to inwestycja przekraczająca budżet LSR, a także wykluczona ze środków EFFROW. Takie propozycje weźmiemy pod uwagę jeśli pojawią się dodatkowe możliwości wsparcia w ramach wdrażania LSR lub uwzględnimy przyszłym okresie programowania.
Ankieta konsultacyjna lokalnej strategii rozwoju 2023-2027	Zebrano łącznie : 74 ankiety. Ankietowani jasno wskazali, że najważniejsze z przyszłych działań, to projekty skoncentrowane na poprawie dostępu do infrastruktury publicznej (46,3 %), rozwój przedsiębiorczości (50%), rozwój sektora usług czasu wolnego (42,6%). Poproszeni o odpowiedź ankietowani mieli za zadanie wskazać trzy grupy defaworyzowane-wykluczone z życia społecznego i gospodarczego. Najwięcej wskazań uzyskały takie grupy jak: bezrobotni, seniorzy po 60 roku życia i osoby młode do 25 roku życia. Koresponduje to z wynikami warsztatu SWOT, gdzie wskazano problem emigracji ludzi młodych oraz starzenie się społeczeństwa. Uczestnicy spotkań wskazywali brak perspektyw rozwojowych dla młodych ludzi. Brakuje też oferty dla seniorów.	Brak uwag odrzuconych
Analiza SWOT	Zebrano łącznie 74 ankiety. Wszystkie uwagi dotyczące analizy mocnych i słabych stron zostały uwzględnione. Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń został opisany w rozdziale IV LSR.	Brak uwag odrzuconych
Punkt informacyjno-konsultacyjny	Spotkania w punkcie konsultacyjnym mieszkańców obszaru– konsultacje sformułowanych celów i przedsięwzięć, wstępny plan osiągnięcia poszczególnych celów, wskaźników, zaplanowanie kamieni milowych, plan finansowy. Udział wzięło 19 osób. Wszystkie propozycje zostały uwzględnione w LSR.	Brak uwag odrzuconych

Pomysł na projekt	15 fiszek projektowych- wszystkie uwagi uwzględnione. Szczegółowe wyszczególnienie pomysłów opisane są w rozdziale IV LSR.	Brak uwag odrzuconych
Konsultacje/ formularz uwag	Poszczególne etapy prac nad LSR, wszystkie przyjęte wnioski konsultowane były na stronie internetowej LGD w systemie ciągłym.	Brak uwag odrzuconych
Wywiady indywidualne	Przeprowadzono 4 wywiady z wóldarzami gmin członkowskich LGD, podczas których zebrano informacje nt. planowanych projektów i potrzeb gmin . Wymieniano głównie: budowę szlaków i ścieżek turystycznych, inwestycje kulturalne: świetlice, kluby, miejsca na organizację warsztatów i spotkań tematycznych; chodnik- ciągi piesze, siłownie plenerowe, place zabaw, skwery, sceny plenerowe, inwestycje OZE. Wszystkie ww. pomysły zostały zawarte w celach LSR.	Brak uwag odrzuconych

Pracownicy biura brali czynny udział w szkoleniach i spotkaniach prowadzonych przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w zakresie opracowania LSR i przepisów dotyczących jej wdrożenia. Dodatkowo uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez inne LGD, w celu wypracowania wspólnego stanowiska w zakresie takich elementów LSR jak procedury, czy kryteria wyboru operacji.

Metody angażowania społeczności lokalnej w realizacji LSR

I) Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

Angażowanie społeczności lokalnej na etapie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju obejmować będzie metody, zróżnicowane ze względu na trzy obszary realizacji LSR tj. monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii oraz opracowania i zmiany lokalnych kryteriów.

1) Monitorowanie i ocena realizacji LSR

- partycypacyjne metody ewaluacji obejmować będą w szczególności przeprowadzenie ilościowych i jakościowych badań uwzględniających wysoki stopień zaangażowania w ocenę społeczności lokalnej. Wśród metod jakie zostaną przeprowadzone będą badanie ankietowe wśród mieszkańców obszaru LGD z uwzględnieniem grup docelowych w oparciu o stronę www LGD, pogłębione wywiady z członkami LGD i pracownikami Biura LGD oraz spotkania bezpośrednie z mieszkańcami (w ramach ewaluacji końcowej).

2) Aktualizacja strategii

– partycypacja polegać będzie na udostępnieniu formularza zmian na stronie internetowej LGD, na bazie którego lokalna społeczność będzie mogła zgłaszać uwagi i postulaty do LSR.

3) Opracowanie i zmiana lokalnych kryteriów wyboru

– w ramach tego obszaru będą wykorzystane działania informacyjno-konsultacyjne. Konsultacje z lokalną społecznością, polegać będą na opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu zmiany kryteriów wyboru operacji.

Więcej informacji znajduje się w rozdziale X „Monitoring i ewaluacja”.

II) Metody , które będą wykorzystywane do animacji społeczności lokalnej

Metody, które będą wykorzystywane do animacji społeczności lokalnej zostały zastosowane do poszczególnych grup docelowych oraz zakresu wsparcia LSR i przedstawiają się następująco:

- 1) Aktywizacja mieszkańców - za pomocą organizacji kampanii informacyjnej i bezpośrednich spotkań,
- 2) Aktywizacja organizacji pozarządowych i osób fizycznych - za pomocą organizacji kampanii informacyjnej, bezpośrednich spotkań oraz cyklu szkoleń przy realizacji tzw. „projektów miękkich”,
- 3) Aktywizacja osób fizycznych chcących rozpocząć własną działalność gospodarczą - za pomocą organizacji kampanii informacyjnej bezpośrednich spotkań oraz cyklu szkoleń – podjęcie działalności gospodarczej,
- 4) Aktywizacja przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarcza na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców - za pomocą organizacji kampanii informacyjnej, bezpośrednich spotkań oraz cyklu szkoleń – rozwój działalności gospodarczej,
- 5) Aktywizacja osób będąca w grup niekorzystnej sytuacji - za pomocą organizacji kampanii informacyjnej bezpośrednich spotkań, cyklu szkoleń

III) Stosowanie powyższych metody posłużą do :

- 1) pobudzaniu aktywności mieszkańców społeczności lokalnej,
- 2) budowaniu trwałych wzajemnych relacji między nimi, integrowaniu mieszkańców, wzmacnianiu lokalnej tożsamości,
- 3) edukacji obywatelskiej, umacnianiu zasad solidarności, wzajemności, otwartości, pomocniczości,
- 4) organizowaniu działań ludzi wokół wspólnych celów,
- 5) racjonalnemu wykorzystaniu lokalnych zasobów do realizacji tych celów,
- 6) wspieraniu współpracy mieszkańców z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, mediami, przedsiębiorcami i lokalnymi liderami,
- 7) lepszemu zaspokajaniu potrzeb zbiorowych i indywidualnych mieszkańców społeczności, podnoszeniu jakości ich życia,
- 8) zadowoleniu z życia w społeczności lokalnej.

Pracownicy biura koordynować będą współpracę z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i instytucjami publicznymi działającymi na obszarze realizacji LSR przy realizacji działań organizowanych w zakresie animacji lokalnej społeczności. Podstawowym miernikiem efektywności prowadzonych zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy będzie poziom zadowolenia mieszkańców ze spotkań/szkoleń/itp. prowadzonych przez pracowników Biura LGD. Mierzony on będzie za pomocą ankiety oceny, bezpośrednio po realizacji danego zadania, jak również badanie ewaluacyjne LSR, w ramach którego oceniana będzie również efektywność pracy Biura.

Na każdym etapie tworzenia LSR uwzględniono zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn,
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religijne lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyn poważnych szkód”.

Zasady te będą również uwzględniane na etapie realizacji LSR.

Ponadto Beneficjenci realizujący program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP 2021-2027), zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, zobowiązani są do przestrzegania horyzontalnych zasad równościowych:

- zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- zasady równości kobiet i mężczyzn.

Oprócz horyzontalnych zasad równościowych w systemie wdrażania funduszy europejskich obowiązują również horyzontalne warunki podstawowe, które musi spełniać FEP 2021 -2027 przez cały okres jego realizacji. Tymi warunkami są:

- warunek skutecznego stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej ,
- warunek wdrożenia i stosowania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych,

Instytucje zaangażowane w realizację programu FEP 2021-2027 mają obowiązek przestrzegania postanowień Karty praw podstawowych UE oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych na każdym etapie i w każdym procesie realizacji FEP, czyli podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, informacji i promocji oraz kontroli programu.

Natomiast Beneficjenci zobowiązani są do przestrzegania postanowień tych dokumentów w trakcie realizacji swoich projektów. We wdrażaniu programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia niedopuszczalna jest wszelka dyskryminacja ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Ponadto w procesie przygotowania i wdrażania FEP pod uwagę będzie brane w szczególności zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Stosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oznacza, że wszystkie produkty projektów (w tym usługi), które otrzymają dofinansowanie z funduszy unijnych w ramach FEP 2021-2027, muszą być dostępne dla wszystkich ich użytkowników/ użytkowniczek. Dostępność pozwala w szczególności osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym na używanie produktów projektu na równi z innymi osobami.

Stosowanie zasady równości kobiet i mężczyzn oznacza z jednej strony wdrożenie w danym projekcie działań (rozwiązań), które wpłyną na wyrównanie szans płci będącej w gorszym położeniu. Jednak z drugiej strony – chodzi o stworzenie takich mechanizmów, aby w trakcie realizacji projektu na żadnym etapie nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. Stosowanie tej zasady ma pozwolić na osiągnięcie stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i obowiązki. Obie płcie powinny mieć równy dostęp do korzystania z zasobów (rozumianych jako środki finansowe, szanse rozwoju), a także możliwości wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci. Celem stosowania tej zasady w projektach jest np. uwzględnienie perspektywy płci przy projektowaniu produktów (w tym usług) danego projektu. Zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa ze stosowaniem zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami wiąże się konieczność spełnienia przez FEP 2021-2027 horyzontalnego warunku podstawowego w zakresie wdrażania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Oznacza to, że produkty (w tym usługi) w ramach projektów dofinansowanych w ramach FEP muszą być zgodne z wymogami wynikającymi z tego dokumentu, z poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji.

ROZDZIAŁ IV

Analiza potrzeb i potencjału LSR

IV.1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem

Diagnoza obszaru w oparciu o dane zastane w wybranych aspektach: społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-środowiskowym

OBSZAR SPOŁECZNY

1) Ludność w poszczególnych latach

Na przestrzeni lat 2015-2020 możemy zaobserwować na terenie każdej z gmin niewielki, ale sukcesywny spadek liczby ludności. Dane na rok 2020 wskazują łączną liczbę ludności na poziomie 47 650 mieszkańców, tym samym notując spadek w porównaniu z rokiem 2013 o 671 osób. Gmina o największej liczbie ludności to miejsko-wiejska gmina Kolbuszowa, natomiast najmniejsza gmina pod tym kątem to Dzikowiec.

Tabela 5 Liczba mieszkańców poszczególnych gmin LGD "Siedlisko" w latach 2015-2020

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	24891	24827	24829	24859	24724	24497
Majdan Królewski (2)	9878	9875	9858	9887	9818	9759
Raniżów (2)	7098	7069	7076	7078	7036	7002
Dzikowiec (2)	6492	6514	6509	6495	6484	6392

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Na obszarze LGD występuje rosnąca liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, która jest równa lub nieznacznie przewyższa liczebność grupy w wieku przedprodukcyjnym we wszystkich gminach członkowskich. W 2015 roku łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym w całym LGD "Siedlisko" liczyła 8148, natomiast w 2020 roku liczba ta wzrosła o 949. Stwarzając niekorzystną prognozę na przyszłość pod kątem gospodarczym i demograficznym. Kontynuując analizę, w latach: 2015-2020 liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym delikatnie spada. Najsilniejszą grupę w wieku produkcyjnym stanowią mieszkańcy gminy Kolbuszowa, która pełni funkcję centrum gospodarczego, oświatowego, kulturalnego i handlowego dla okolicznych miejscowości. Szczegóły w tabeli poniżej. Struktura wieku ludności obszaru LSR wskazuje na starzenie się społeczeństwa.

Tabela 6 Ludność w wieku przed-, po- i produkcyjnym LGD "Siedlisko" w latach 2015-2020

Gmina	Ludność gmin w wieku:		
	Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym

	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Kolbuszowa (3)	4 447	4 116	16 105	15 617	4 339	4 905
Majdan Królewski (2)	1 920	1 758	6 348	6 298	1 610	1 755
Raniżów (2)	1 422	1 286	4 531	4 413	1 145	1 300
Dzikowiec (2)	1 231	1 155	4 207	4 188	1 054	1 137

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

2) Kapitał społeczny i polityka społeczna

a) osoby korzystające z pomocy społecznej będącej w trudnej sytuacji.

Osoby korzystające z pomocy społecznej, charakteryzujące się „wyuczoną bezradnością” i niskim wykształceniem, co z kolei stanowi dużą barierę w rozwoju przedsiębiorczości. Na obszarze LGD występują głównie problemy społeczne takie jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, rodziny niepełne. Są to najczęstsze problemy, które determinują mieszkańców do korzystania z pomocy społecznej.

Analizując widoczny jest spadek liczby beneficjentów korzystających z pomocy we wszystkich gminach LGD. Największy spadek między rokiem 2015 a 2020 nastąpił w gminie Dzikowiec (o 638), kolejno bardzo podobny wyniki odnotowano w gminach: Raniżów (spadek o 588) i Majdan Królewski (spadek o 587), na ostatnim miejscu znajduje się gmina Kolbuszowa (spadek o 454). Szczegółowe dane w tabeli oraz wykresie poniżej.

Tabela 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. Ludności

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	886	814	706	629	554	432
Majdan Królewski (2)	1 139	984	897	747	715	552
Raniżów (2)	1 762	1 716	1 508	1 381	1 252	1 174
Dzikowiec (2)	1 375	1 336	1 192	1 103	975	737

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 1 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. Ludności

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

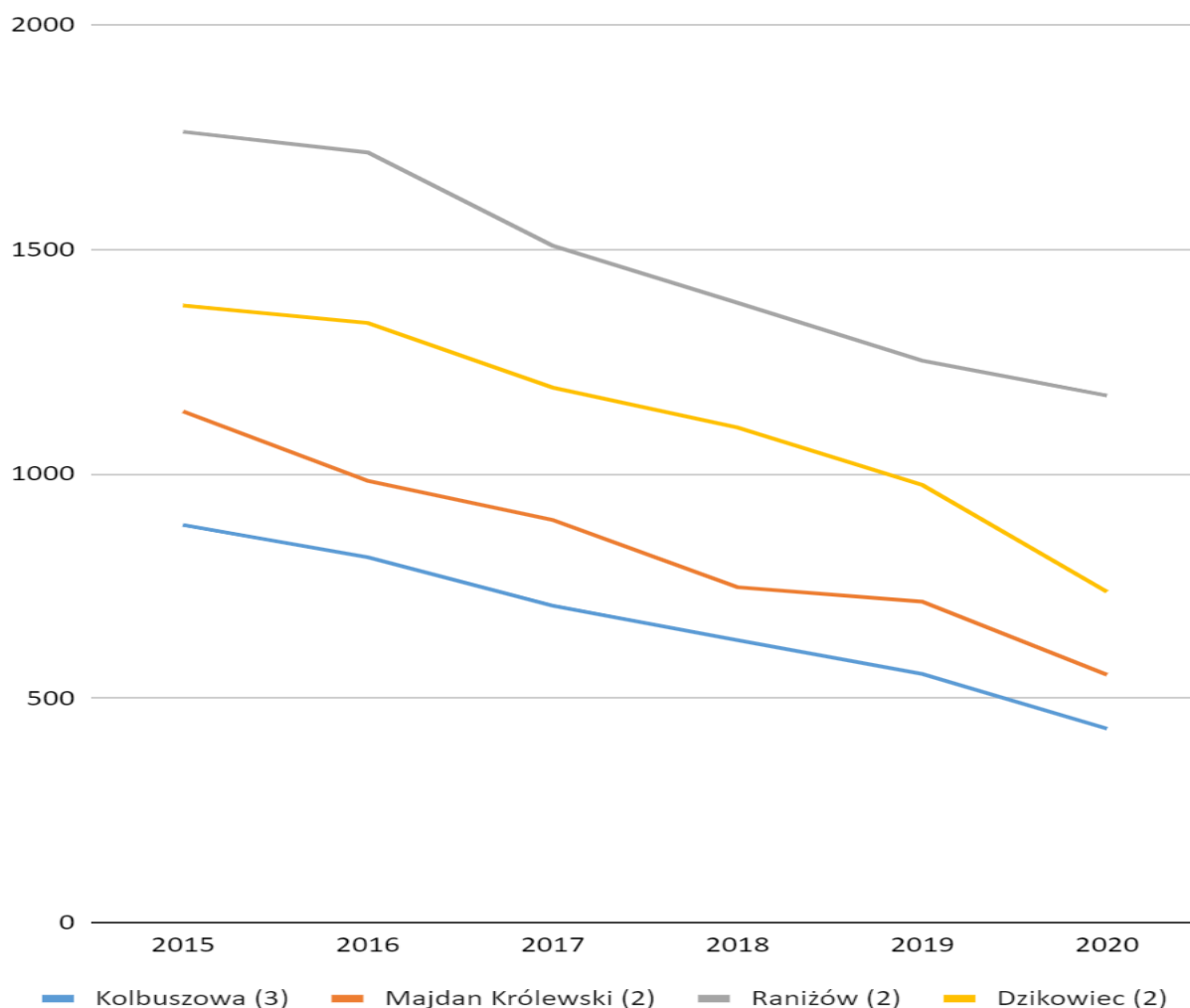

Tabela 8 Osoby korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej wg. Kryterium dochodowego i ekonomicznego

Osoby korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej wg. Kryterium dochodowego i ekonomicznego						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	2205	2022	1750	1562	1373	1066
Majdan Królewski (2)	1128	971	885	737	705	541
Raniżów (2)	1258	1214	1067	979	882	827
Dzikowiec (2)	894	868	776	716	633	478

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Dwie gminy tworzące LGD Siedlisko zostały ujęte w liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją są to Gminy: Dzikowiec i Majdan Królewski. Zjawisko to występuje przypadku obniżenia możliwości korzystania w pełni z życia społecznego, dóbr kultury, życia zawodowego.

Jako grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem z życia społecznego można wskazać młodzież oraz osoby starsze. W przypadku młodzieży jest to wynikiem łatwego dostępu do narkotyków, propagowanych przez media wzorców zachowań oraz słabej oferty zagospodarowania czasu wolnego, która byłaby przez młodzież uznana za atrakcyjną. W przypadku seniorów wynika to z trudności komunikacyjnych wewnątrz obszaru oraz bardzo słabego dostępu do niezbędnych usług opiekuńczych oraz medycznych. Warto zwrócić również uwagę, że w powszechnej opinii seniorzy to osoby samotne, schorowane, które nie angażują się w działalność społeczną. Jednak doświadczenia ostatnich lat pokazują, że rośnie długość życia i spora grupa seniorów jest na tyle witalna, że chętnie angażuje się w działania na rzecz społeczności lokalnej czy integracji seniorów.

Tabela 9 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Wskaźnik obciążenia demograficznego						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	20,0	20,8	21,6	22,6	23,3	24,4
Majdan Królewski (2)	19,1	19,6	20,0	20,6	21,1	22,1
Raniżów (2)	19,4	19,8	20,4	21,1	21,9	22,9
Dzikowiec (2)	19,4	19,5	19,7	19,9	20,1	21,7
Woj. Podkarpackie	21,3	22,1	23,0	24,0	24,9	26,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Współczynnik obciążenia demograficznego – wskaźnik, który liczy stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób starszych (ponad 65 lat) do osób w wieku 15-64 lat.

Niestety na obszarze LGD „Siedlisko” widoczny jest wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Proces starzenia się społeczeństwa widoczny jest w całym regionie. Z największym natężeniem analizowane zjawisko występowało w gminie Kolbuszowa, wzrost o 4,4 w stosunku do 2015. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi gmin należących do LGD „Siedlisko” jest niższy na tle całego województwa podkarpackiego.

Zmiany w strukturze wiekowej ludności będą w przyszłości wpływać na kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przede wszystkim należy oczekiwać rosnącego popytu na usługi dedykowane seniorom. Należy także wspomnieć o możliwym wzroście wydatków związanych z opieką zdrowotną. Powyższe wyniki analizy danych statystycznych potwierdzają uczestnicy spotkań konsultacyjnych, którzy wskazywali starzejące się społeczeństwo, niż demograficzny oraz migrację ludzi młodych, jako słabe strony i zagrożenia dla dalszego rozwoju.

b) organizacje pozarządowe

Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” charakteryzuje stosunkowo duża liczba organizacji pozarządowych. Pełnią one ważną rolę w pobudzaniu aktywności mieszkańców do podejmowania inicjatyw społecznych. Działają one najczęściej jako stowarzyszenia, które skupiają kapitał społeczny współdziałający z samorządem lokalnym w celu realizacji zadań publicznych. Organizacje pozarządowe, przy wsparciu środków z budżetu samorządu i funduszy zewnętrznych działają dość aktywnie, najliczniej reprezentują sektor związany z kulturą oraz kulturą fizyczna i sportem. W znikomym stopniu współpracują ze sobą w podejmowaniu inicjatyw na rzecz różnych grup społecznych. Brakuje zainteresowania podejmowaniem inicjatyw aktywizujących środowisko zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym do działań na rzecz poprawy swojej

sytuacji. Mimo zarejestrowanych na obszarze LGD (wg. danych GUS wg. stanu na dzień 31.12.2020 r.) 129 różnego rodzaju stowarzyszeń i fundacji, ich działalność nie miała charakteru systemowego, charakteryzowała się raczej aktywnością.

3) Edukacja

Na terenie LGD „Siedlisko” funkcjonuje 28 szkół, do których uczestniczy łącznie 3 480 uczniów. Funkcjonują 3 szkoły średnie, które znajdują się wyłącznie w gminie Kolbuszowa. Dwie w mieście Kolbuszowa (Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół Technicznych) i jedna w Weryni (Zespół Szkół Agrotechniczno-Ekonomicznych). Ofertę edukacyjną uzupełnia Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Kolbuszowej oraz Zespół Szkół Specjalnych w Kolbuszowej Dolnej. Ponadto znajduje się również szkoła policealna: Mielecka Szkoła Biznesu – Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych w Kolbuszowej.

Tabela 10 Spis szkół

Nazwa gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Nazwa szkoły
Kolbuszowa	11	1801	1.SP Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Kolbuszowej 2. SP Nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Kolbuszowej 3, SP im. Szarych Szeregów w Kolbuszowej Górnej 4. SP im. kpt. Józefa Batoiego w Weryni 5. SP im. Andrzeja Jadacha w Zarębkach 6. SP im. Janka Zawiszy w Przedborzu 7. SP im. Marii Konopnickiej w Domatkowie 8. SP im. Polskich Noblistów w Bukowcu 9. SP im. Jana Pawła II w Kupnie 10. SP im. Królowej Jadwigi w Widelce 11. ZS Specjalnych w Kolbuszowej Dolnej
Majdan Królewski	7	733	SP im. Marii Skłodowskiej - Curie w Majdanie Królewskim. SP w Woli Rusinowskiej SP im. Marii Konopnickiej w Komorowie SP im. ks. kard. Adama Kozłowieckiego w Hucie Komorowskiej SP w Krzątce SP w Klatkach SP w Brzostowej Górze
Raniżów	4	488	ZS w Raniżowie ZS w Woli Raniżowskiej Zespół Placówek Oświatowych im. gen. Bronisława Kwiatkowskiego w Mazurach SP w Posuchach
Dzikowiec	6	458	SP im. ks. Prałata Stanisława Sudoła w Dzikowcu SP w Lipnicy Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Mechowcu SP w Kopciach SP w Spiach SP im. Jana Pawła II w Wilczej Woli

Źródło: [Adresy szkół i instytucji kultury / Kolbuszowa \(kolbuszowski.pl\)](http://kolbuszowski.pl)

OBSZAR GOSPODARCZY

1) Gospodarka

Przedsiębiorczość i aktywność gospodarcza to jeden z podstawowych czynników rozwoju regionalnego opartego na bazie MŚP, które nabierają dodatkowego znaczenia na terenach o słabej dynamice wzrostu gospodarczego, słabo rozwiniętej infrastrukturze technicznej, do których zalicza się obszar działania Lokalnej Grupy Siedlisko.

Głównym ośrodkiem przemysłowym na obszarze LGD jest Kolbuszowa, która pełni funkcję centrum administracyjnego, gospodarczego, oświatowego, kulturalnego i handlowego dla okolicznych miejscowości. Przemysł koncentruje się w Kolbuszowej, Raniżowie, Kupnie i Widelce. Lokalną bazę przemysłową stanowi przede wszystkim 14 dużych zakładów produkcyjnych: WIENERBERGER Ceramika Budowlana Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Kupno (kapitał zagraniczny), „Volteon” – Energia sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Produkcji Betonów „Solbet”, ORLEN Paliwa Sp. z o.o., Liveo Meble sp. z o.o., Brammer s.a, FIN sp. z o.o. WALOR s.c., KFM-Furniture sp. z o.o., Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego ORZECH, KOLTEX, PAKFOL, DREWKOL, Zakład Przetwórstwa Drzewnego – Jan Dudziński. Oprócz zakładów produkcyjnych w ostatnich latach na terenie LGD powstało również kilka sklepów wielkopowierzchniowych takich jak: BIEDRONKA, LIDL, INTERMARCHE, STOKROTKA, Delikatesy CENTRUM, ORZECH. Zdominowanie przemysłu, handlu i usług przez mikroprzedsiębiorstwa, gospodarstwo rybackie „KARP” w Kolbuszowej charakteryzujące się niewielkimi możliwościami rozwojowymi, to główne bariery mające wpływ na rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej na tym terenie. Duże sklepy wielkopowierzchniowe wypierają z rynku małe firmy handlowe, które chcąc oferować swoim klientom lokalne produkty nie są w stanie utrzymać się na rynku i konkurować z dużymi sieciami handlowymi.

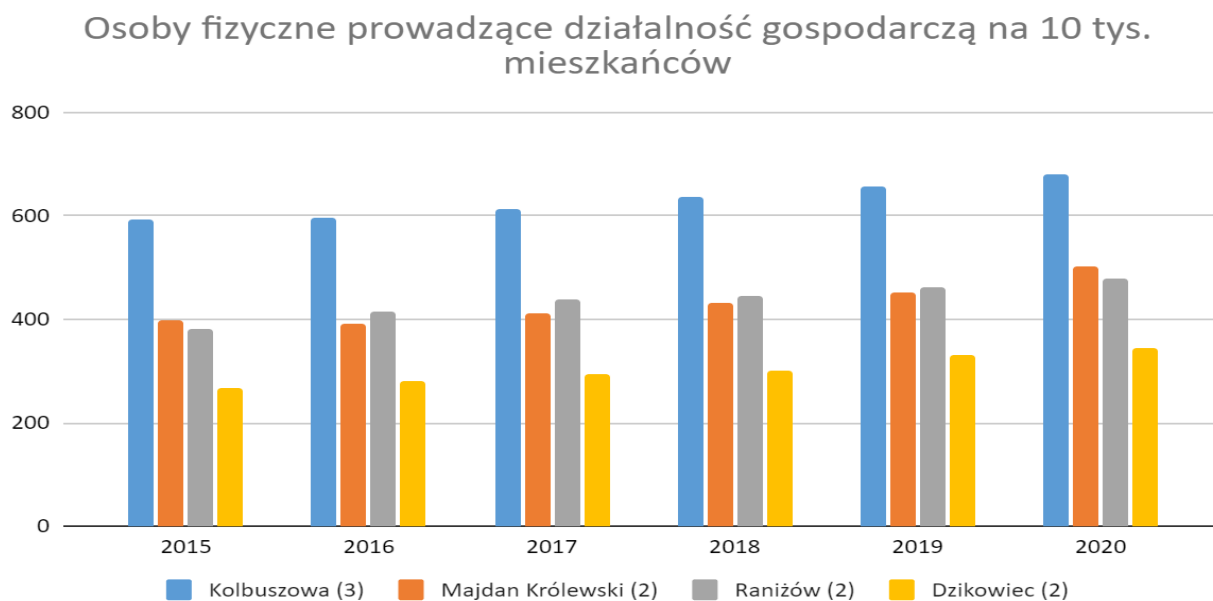
Szansą na rozwój przedsiębiorczości na tych terenach jest funkcjonujący Park Przemysłowo-Naukowy o powierzchni 8 hektarów, na którym zlokalizowanych już jest kilka firm. Prawidłowe funkcjonowanie strefy przemysłowej uzależnione będzie od profesjonalnego przeprowadzenia prac planistycznych i promocyjnych, zachęcających inwestorów do budowania tutaj bazy infrastrukturalnej swoich przedsiębiorstw. Stworzenie dobrego klimatu wokół tej inwestycji w szczególności dobra współpraca samorządów, wykorzystywanie istniejących i przyszłych możliwości tkwiących w reńcie lokalizacyjnej to szansa na zaistnienie tego parku w powiązaniu ze Strefą Ekonomiczną Euro-Park Mielec oraz Rzeszowskim Parkiem Naukowo-Technologicznym, jako klastra. Dużą szansą na rozwój przedsiębiorczości na tym terenie stanowi możliwość współpracy z Doliną Lotniczą w zakresie kooperacji. W województwie podkarpackim innowacyjność kojarzy się z kilkoma branżami w tym najczęściej wymieniane są kierunki: lotniczy, maszynowy, elektroniczny. Generalnie większość zakładów przemysłowych regionu prowadzi produkcję o niskim poziomie nowoczesności. W tych warunkach firmy produkujące w oparciu o wysokie technologie będą mieć kluczową rolę.

Tabela 11 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	1 187,20	1 219,40	1 251,40	1 290,50	1 339,00	1 397,20
Majdan Królewski (2)	743,50	730,10	769,50	796,40	836,40	922,50
Raniżów (2)	746,00	791,30	836,70	878,20	922,80	954,00
Dzikowiec (2)	546,70	567,90	595,50	616,30	666,50	690,10

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 2 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. Mieszkańców

Wśród poszczególnych gmin najwyższą wartością wskaźnika w 2020 r. charakteryzowała się gmina Kolbuszowa (1397,20) a najniższą gmina Dzikowiec (690,10).

Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD na obszarze LGD „Siedlisko”

Podmioty według Sekcji PKD	2015	2020
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43	45
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	2	0
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	264	285
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0
Sekcja E Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	5
Sekcja F Budownictwo	516	726
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	624	589
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	217	249
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	35	55
Sekcja J	54	93

Informacja i komunikacja		
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	52	50
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	17
Sekcja M Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	131	186
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	66	74
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0
Sekcja P Edukacja	34	45
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	154	167
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	33
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	83	113
Łącznie	2310	2732

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Analiza struktury przedsiębiorstw według sekcji na obszarze LGD dominowały podmioty związane z:

- Sekcja C- Przetwórstwo przemysłowe – 285 podmiotów,
- Sekcja F - Budownictwo – 726 podmiotów,
- Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 589 podmiotów
- Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa -249 podmiotów

W 2020 r. w ramach powyższych sekcji działało łącznie 1849 podmiotów, co stanowiło ok. 67,7 % ogółu podmiotów funkcjonujących w LGD. Podmioty te posiadają więc kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.

2) Rynek pracy a bezrobocie

a) Rynek pracy

Analizując dane dotyczące pracujących mieszkańców terenu LGD w latach 2015-2020 obserwujemy tendencję rosnącą. Za bardzo pozytywny trend, trzeba uznać wzrost pracujących zarówno kobiet jak i mężczyzn, co bywa dość rzadkim zjawiskiem wśród innych stowarzyszeń LGD. Trzeba jednak przyznać, że przyrost pracujących w ciągu 5 lat jest raczej niewielki, ciężko go nazwać dynamicznym. Jedynie w gminie Kolbuszowa zanotowano największy wzrost o 648, następnie Raniżów (111), Dzikowiec (49) oraz Majdan Królewski (25). Szczegóły obrazuje tabela poniżej.

Tabela 13 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD „Siedlisko”.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie)					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Kolbuszowa (3)	6 007	6 655	2 973	3 308	3 034	3 347
Majdan Królewski (2)	341	366	125	144	216	222
Raniżów (2)	794	905	445	491	349	414
Dzikowiec (2)	263	312	55	77	208	235

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

b) Bezrobotni

Charakteryzując bezrobocie w gminach obszaru LGD, należy pamiętać o tym, że obszary typowo rolnicze często dotknięte są poważnym, trudnym do oszacowania problemem występowania bezrobocia ukrytego – agrarnego. Występuje ono wtedy, gdy konieczną do wykonania pracę w gospodarstwie wykonuje więcej osób, niż w rzeczywistości mogłoby ją efektywnie wykonywać. Oznacza to, że w niektórych gospodarstwach pracują osoby, które nie przyczyniają się do zwiększenia ich produkcji i gdyby w tym czasie efektywnie pracowały w innym miejscu, gospodarstwo funkcjonowałoby bez zmian. Pomimo tego, że oficjalnie pracują w gospodarstwie rolnym, ich praca nie przyczynia się do generowania przez gospodarstwo dochodów lub okresowo pozostają bez zajęcia. Podejmowanie działań prowadzących do utworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwijanie branż pozarolniczych na terenie gmin może pomóc w minimalizowaniu ryzyka wystąpienia lub nasilenia się tego zjawiska.

W 2020 roku na obszarze LGD bez pracy pozostawało ponad 1569 mieszkańców. To spadek w stosunku do roku 2013 o 886 osoby. Spowodowane jest to otwarciem dużych zakładów produkcyjnych na terenie specjalnej strefie ekonomicznej w okolicach Rzeszowa i Mielca, gdzie znaczna część osób znalazła tymczasowe zatrudnienie.

Tabela 14 Bezrobotni zarejestrowani wg gmin

Bezrobotni zarejestrowani wg gmin						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	1181	1023	870	710	682	799
Majdan Królewski (2)	641	529	430	372	360	354
Raniżów (2)	348	324	270	222	192	222
Dzikowiec (2)	285	258	240	206	207	194

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W latach: 2015 -2020 udział bezrobotnych w LGD „Siedlisko” malał w każdej z gmin, co można uznać za pozytywne zjawisko. Trzeba jednak dodać, że spadki te nie były znaczące, największy dotyczył gminy Majdan Królewski w pozostałych gminach wyniki były zbliżone: Raniżów, Dzikowiec oraz Kolbuszowa.

Tabela 15 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci w skład LGD „Siedlisko”.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Kolbuszowa (3)	7,3	5,1	6,7	4,3	8,0	6,0
Majdan Królewski (2)	10,1	5,6	9,2	4,8	11,1	6,6
Raniżów (2)	7,7	5,0	7,5	4,5	7,9	5,7
Dzikowiec (2)	6,8	4,6	6,4	4,1	7,3	5,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

c) Ludność w wieku przedprodukcyjnym

Do analizy struktury ludności wg wieku przyjęto następujące założenia: Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek: 15-64 lata, dla kobiet: 15-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się osoby w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 14 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej

Tabela 16 Ludność w wieku przedprodukcyjnym:

Ludność w wieku przedprodukcyjnym:						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	16962	16799	16722	16623	16502	15961
Majdan Królewski (2)	6728	6718	6702	6676	6622	6395
Raniżów (2)	4812	4803	4783	4753	4671	4551
Dzikowiec (2)	4445	4462	4460	4422	4393	4214

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Stosunkowo wysoki wskaźnik liczby osób w wieku przedprodukcyjnym to potencjał tego obszaru, natomiast jego wykorzystanie będzie zależało od stworzenia nowych miejsc pracy lub warunków i korzystnego otoczenia do rozwijania przedsiębiorczości. W innej sytuacji będzie to potencjał niewykorzystany, a młodzi ludzie wyjadą z regionu w poszukiwaniu pracy. Wyższy odsetek ludzi młodych uzasadnia skierowanie do tej grupy wiekowej większej ilości działań, związanych zarówno z zapewnieniem im możliwości atrakcyjnego zatrudnienia, jak i poprawy warunków życia.

3) Finanse samorządowe

a) Dochód gminy na mieszkańca (wskaźnik G)

Kwestią wymagającą analizy są dochody gmin. Stanowią one parametr obrazujący w pośredni sposób dochodowość mieszkańców, ale także opisujący poziom rozwoju sektora gospodarczego. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. Wskaźnik G, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. W przypadku LGD „Siedlisko” łatwo można zauważyć, że wskaźnik G na w latach: 2018-2022 wzrastał w każdej z gmin. Szczegóły dotyczące wskaźnika G w gminach zobrazowano w tabeli i wykresie poniżej.

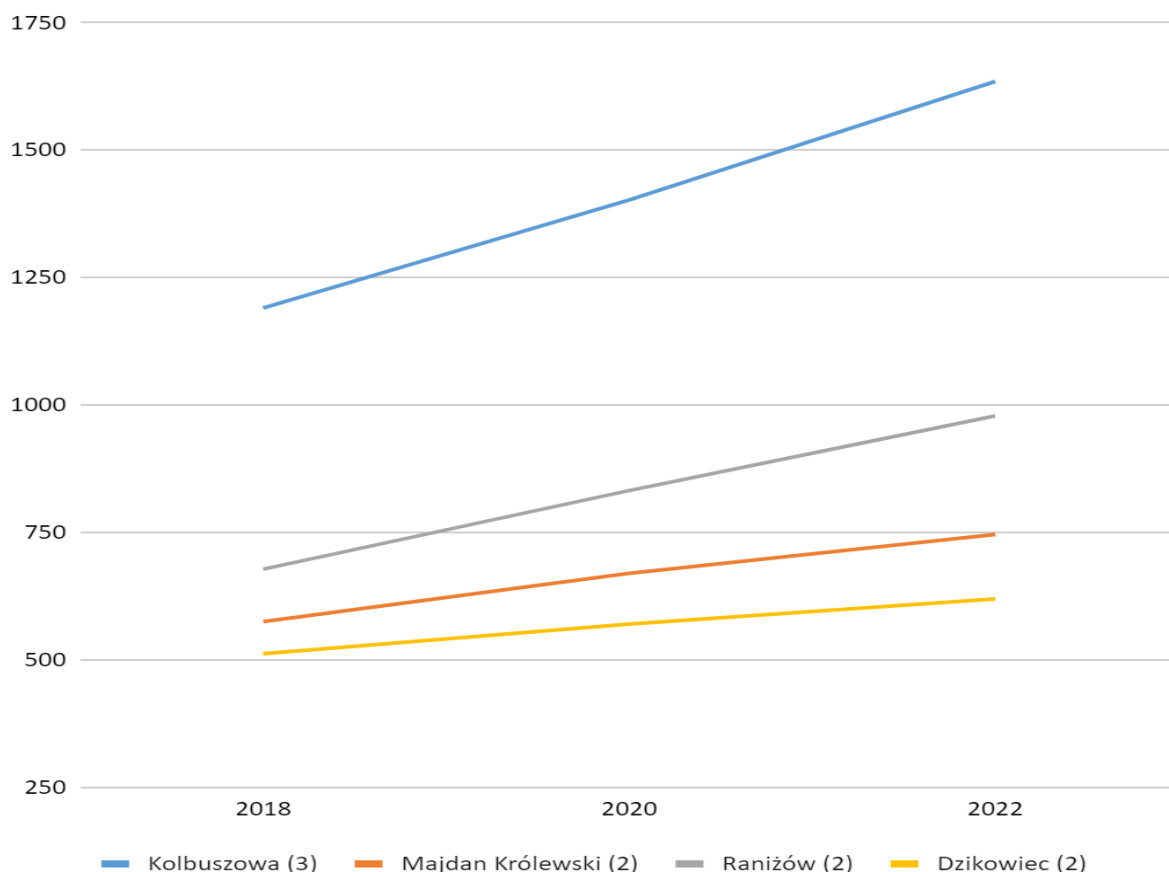
Tabela 17 Wartości wskaźnika G dla gmin wchodzących w skład LGD „Siedlisko”.

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD			
Nazwa gminy/rok	2018	2020	2022
Kolbuszowa (3)	1190,04	1401,94	1634,64
Majdan Królewski (2)	574,98	669,57	745,7
Raniżów (2)	677,91	832,05	978,43
Dzikowiec (2)	511,89	570,02	619,22

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 3 Wartości wskaźnika G dla gmin wchodzących w skład LGD „Siedlisko”.

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

b) Wydatki poszczególnych gmin

Analizie poddano również wydatki gmin. We wszystkich gminach LGD w latach 2015-2020 wskaźniki wzrastały z każdym rokiem, wyjątek stanowi gmina Dzikowiec, która jednocześnie zaliczyła największy skok, ale i największy spadek wskaźnika w 2019 roku. Największe wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca, pomimo spadku w 2019 zanotowano w gminie Dzikowiec w 2020 wskaźnik wyniósł: 5 143,63, dla porównania najniższy wskaźnik w tym samym roku (2020) odnotowano w gminie Raniszów w wysokości: 4 610,20. Szczegóły przebiegu wydatków znajduje się w tabeli i wykresie poniżej.

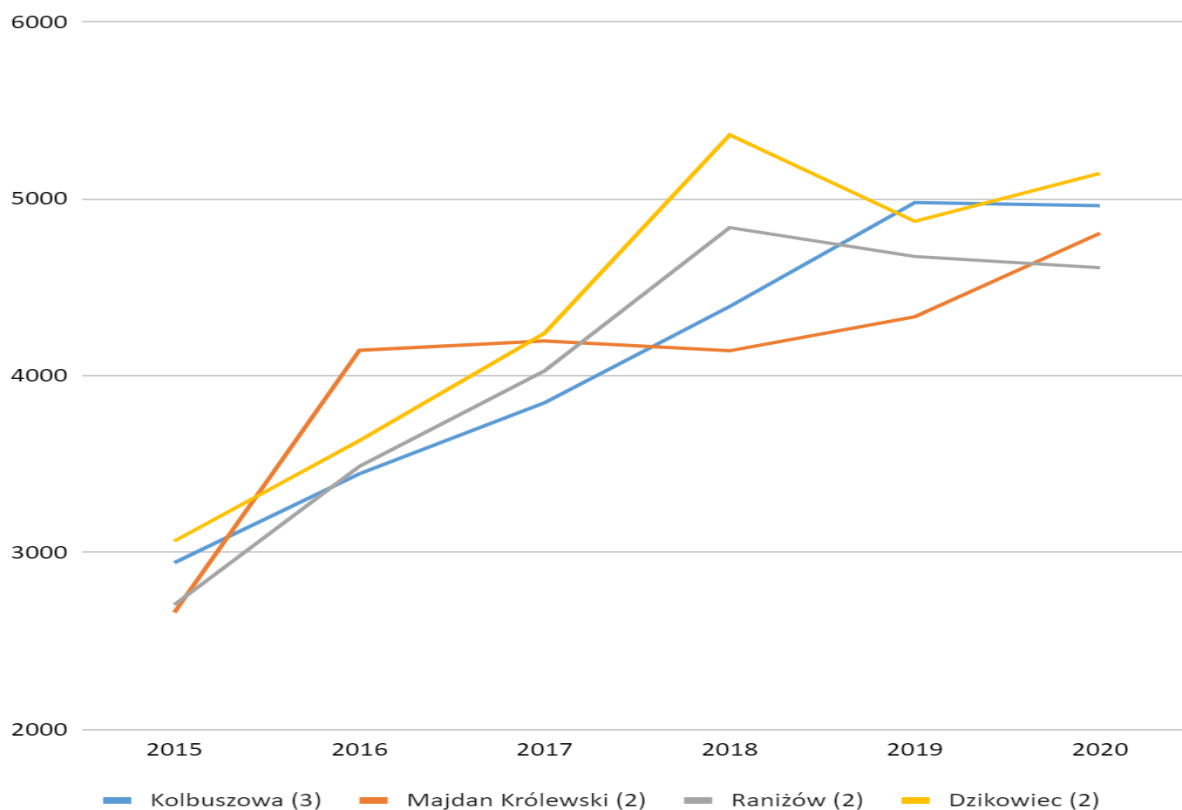
Tabela 18 Wydatki gminy na 1 mieszkańca w LGD "Siedlisko" w latach: 2015-2020

Wydatki gmin na 1 mieszkańca						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	2 942,72	3 445,48	3 846,87	4 391,14	4 978,85	4 960,88
Majdan Królewski (2)	2 661,60	4 143,23	4 196,60	4 140,59	4 332,76	4 805,22
Raniszów (2)	2 705,51	3 487,65	4 027,43	4 837,06	4 673,64	4 610,20
Dzikowiec (2)	3 065,14	3 632,89	4 240,38	5 360,79	4 872,34	5 143,63

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 4 Wydatki gminy na 1 mieszkańca w LGD "Siedlisko" w latach: 2015-2020

Wydatki gmin na 1 mieszkańca

4) Migracja

Analizując sytuację gospodarczą LGD "Siedlisko" warto pochylić się również nad danymi związanymi z tematyką migracji. Osoby wyjeżdżające, to przede wszystkim osoby młode, wykształcone. Jednak coraz częściej zdarza się, że są to osoby starsze, które z różnych przyczyn utraciły pracę będącą ich jedynym źródłem utrzymania siebie i członków rodziny. Głównymi przyczynami migracji są: brak pracy, niska płaca w regionie, brak środków na założenie działalności gospodarczej. Wymienione przyczyny bezpośrednio przekładają się na wskaźnik zatrudnienia oraz wysokość bezrobocia. Analizując dane z GUS, w latach: 2016-2019 nastąpił wzrost wskaźnika migracji we wszystkich gminach, jednak w roku 2020 wartości te maleją. Jedynie w gminie Dzikowiec zanotowano dodatnie saldo migracji w latach: 2016 (14) i 2019 (6). Największy odpływ ludności w całym okresie nastąpił w gminie Kolbuszowa. Szczegółowe dane zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 19 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD (na 1000 mieszkańców)

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD					
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kolbuszowa (3)	-79	-42	-70	-100	-87
Majdan Królewski (2)	0	-8	-4	-38	-4
Raniżów (2)	-20	-18	-3	-53	-23
Dzikowiec (2)	14	-25	-4	6	-21

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Środowisko naturalne i infrastruktura

Na terenie Stowarzyszenia znajdują się obszary, które zostały objęte następującymi formami ochrony przyrody: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski, Obszar Chronionego Krajobrazu, Sokołowsko-Wilczowski, Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody: Buczyna, Jaźwiana Góra oraz Zabłocie, obszar Natura 2000, Puszcza Sandomierska oraz liczne pomniki przyrody. Najcenniejszą pod względem wartości przyrodniczych częścią obszaru są lasy dawnej Puszczy Sandomierskiej rozciągającej się w widłach Wisły i Sanu.

Lasy są naturalnym bogactwem obszaru tworzącego LGD i zajmują one ponad 30% całej powierzchni. Rozległe tereny leśne i zbiorniki wodne budzą coraz większe zainteresowanie. Dobra lokalizacja pomiędzy Rzeszowem, Mielcem, Stalową Wolą, Tarnobrzegiem w połączeniu z unikalną przyrodą i bogactwem zasobów kultury materialnej, bogatymi tradycjami stanowią szansę dla rozwoju turystyki aktywnej realizowanej w krótkim przedziale czasowym (turystyka sobotnio – niedzielna, tranzytowa, biznesowa, rekreacyjna, rehabilitacyjna), o każdej porze roku. Dodatkowy walorem podkreślającym unikatowość obszaru LGD jest występowanie grupy etnicznej - Lasowiaczy, którzy wytworzyli specyficzną kulturę o bogatych tradycjach. Tradycyjna zabudowa wsi z elementami charakterystycznymi dla grup etnograficznych Lasowiaków i Rzeszowiaków została odtworzona w parku etnograficznym: Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej.

Pomimo dużego potencjału turystycznego w postaci zasobów naturalnych oraz kultury i tradycji obszar "Siedlisko" posiada ubogą ofertę noclegową. W 2016 roku na terenie LGD znajdowały się 4 obiekty noclegowe, a w latach 2018-2020 liczba ta zmalała do 3, dla porównania w całym województwie podkarpackim ilość tego typu obiektów była kilkaset razy większa np. w 2020 naliczono 609 baz noclegowych. Szczegółowe dane znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 20 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
PODKARPACKIE	582	642	609
Kolbuszowa (3)	3	2	2
Majdan Królewski (2)	1	1	1
Raniżów (2)	0	0	0
Dzikowiec (2)	0	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura

Na obszarze LGD można wyróżnić atrakcje turystyczne oraz miejsca warte odwiedzenia, takie jak: Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej (skansen), Kaplica i secesyjny pałac Tyszkiewiczów w Weryni, Studnia na rynku kolbuszowskim, Muzeum Kardynała Adama Kozłowieckiego SJ w Hucie Komorowskiej, Dworek i park Błotnickich w Dzikowcu, Zalew „Maziarnia” w Wilczej Woli. Na terenie działa Stowarzyszenie Sportowe Kolbuszowski Klub, Nordic Walking z siedzibą w Kolbuszowej, które organizuje się liczne imprezy sportowe związane z zawodami z kijkami, do najważniejszych należą: Podkarpacki Puchar Nordic Walking, Puchar Polski Nordic Walking, Puchar Świata Nordic Walking oraz Mistrzostwa Europy. Znajdują się liczne obiekty infrastruktury sportowej, m.in. Hala Widowiskowo-Sportowa oraz wielofunkcyjne boisko przy LO w Kolbuszowej, Stadion Sportowy wraz z kompleksem lekkoatletycznym w Kolbuszowej, basen i wiele innych. Ciekawym obiektem przyciągającym mieszkańców okolic jest Kompleks Turystyczny Brzezówka, mieszczący się w miejscowości Domatków – Brzezówka. Przez park przepływa strumyk Brzezówka, który jest dopływem Nilu. Cały kompleks obejmuje trzy parki: historyczny, wodny oraz plac zabaw. W Gminie Kolbuszowa występują cztery szlaki rowerowe o łącznej

długości 56 km. Przy szlakach znajdują się miejsca postojowe wraz z małą architekturą, biegną głównie drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu. Są to zarówno drogi prowadzące przez las, jak i przez wsie i pola. Wzdłuż tras rowerowych znajdują się liczne zabytki architektoniczne i sakralne, m.in. skansen, pałac w Weryni, okolice rezerwatu Zabłocie, ścieżki przyrodnicze, a także obszary leśne i rezerваты przyrod.

IV.2. Analiza potrzeb i potencjału w oparciu o konsultacje społeczne

Istotnym elementem stanowiącym punkt wyjścia do opracowania i sformułowania strategii są spostrzeżenia i potrzeby mieszkańców LGD, którzy aktywnie włączyli się w proces tworzenia nowej strategii rozwoju poprzez spotkania i ankiety oraz wymianie bezpośrednich uwag z pracownikami LGD Siedlisko. Nie bez znaczenia jest również diagnoza prospektywna, która pozwala ocenić stan obecny oraz wskazać główne kierunki rozwoju i istotne problemy.

Gminy, które tworzą obszar Lokalnej Grupy Działania osiągnęły już pewien znaczący stopień rozwoju, jako gminy przyjazne mieszkańcom, inwestorom oraz turystom. To, czy istniejący w nich potencjał będzie wykorzystany dla dalszego rozwoju, zależy od wielu różnych czynników, które będą stanowić szanse bądź zagrożenia dla rozwoju. Aby określić mocne i słabe strony obszaru, zastosowano analizę SWOT, która jest metodą kompleksową służącą do badania otoczenia LGD oraz jej wnętrza. Pozwala ona zidentyfikować problemy, potencjał rozwojowy, ewentualne zagrożenia oraz szanse. Technika analityczna **SWOT** pozwala na posegregowanie posiadanych informacji na cztery kategorie strategiczne - **mocne strony (Strengths)**, **słabe strony (Weaknesses)**, **szanse (Opportunities)** i **zagrożenia (Threats)**.

Tabela 21 Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej, szlaków, ścieżek, nordic walking • Niskie koszty pracy • Duży potencjał ludzki • Dziedzictwo lokalne (twórcy ludowi, zespoły śpiewacze • Położenie geograficzne –atrakcyjne tereny przyrodniczo • Dobre położenie logistyczne i komunikacyjne • Bogate zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego • Korzystne warunki do OZE • Aktywni seniorzy i młodzież • Lokalna (bogata) twórczość ludowa • Bogactwo zasobów kultury materialnej • Atrakcyjne kompleksy leśne, liczne pomniki przyrody • Dobrze wykształcona kadra pedagogiczna • Dobre uzbrojenie w sieci: elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej • Rozwój turystyki i agroturystyki • Aktywacja stowarzyszeń i innych organizacji społecznych • Potencjał w zakresie rozwoju produktów i usług lokalnych • Rozwój nowych usług turystycznych • Wykorzystanie dziedzictwa historycznego • Rozwój OZE • Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców • Wykorzystanie istniejącej infrastruktury • Aktywizacja seniorów • Rozwój kultury • Zwiększenie dostępności obiektów do użytku mieszkańców
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Uboga baza noclegowa i gastronomiczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja ludzi/młodych mieszkańców

<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (szlaki, miejsca odpoczynku itp.) • Niedostateczna baza agroturystyczna wraz z towarzyszącą infrastrukturą • Niedostateczne środki na utrzymanie, wyposażenie i inwestowanie w rozwój świetlic wiejskich, ośrodków sportu i rekreacji, KGW, OSP i innych instytucji aktywizacji mieszkańców • Mała liczba centrów kultury i miejsc spotkań dla młodzieży • Słaba baza obiektów sportowych • Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa • Mało dobrze przygotowanych terenów dla inwestorów • Słaba komunikacja społeczna między różnymi sektorami (mieszkaniec, społeczny, gospodarczy, publiczny) • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców • Mała liczba atrakcyjnych szkoleń zawodowych i informatycznych • Niska przedsiębiorczość mieszkańców LSR • Mała innowacyjność w działalności społecznej i gospodarczej • Niedostateczna oferta edukacyjna i dydaktyczna szkół • Niedostateczna oferta zajęć dla seniorów 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa • Wyludnianie się obszarów wiejskich • Pogłębiający się brak zaangażowania społecznego • Skomplikowane procedury w pozyskiwaniu środków zewnętrznych • Zmieniające się niestabilne przepisy prawa • Rosnące problemy społeczne – patologie • Pogłębiający się brak zaangażowania społecznego • Marginalizacja mniejszych miejscowości • Rosnące zagrożenia środowiska naturalnego spowodowane działalnością człowieka i niską świadomością ekologiczną • Niewystarczające środki budżetowe na dofinansowanie placówek oświatowych • Odejście od tradycji i kultury • Dezintegracja młodzieży oraz niskie zainteresowanie mieszkańców problematyką społeczną oraz lokalnymi sprawami
---	--

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują, bądź mogą oddziaływać na obszar. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed obszarem. W nawiązaniu do danych przedstawionych w rozdziale II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, wnioski z przeprowadzonej analizy SWOT oraz sugestie mieszkańców zebrane podczas spotkań konsultacyjnych oraz złożonych ankietach można określić w 3 aspektach:

1. Obszar społeczny

Gminy członkowskie LGD charakteryzują się dużym potencjałem ludzkim, jednak nie do końca zagospodarowanym i wykorzystanym. Szansą na wykorzystanie wysokich kompetencji oraz doświadczenia mieszkańców jest rozwój infrastruktury społecznej, podejmowanie działań edukacyjnych, aktywizujących oraz integracyjnych, skierowanych do wielu grup społecznych, w tym do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W zakresie kultury, badani wskazali na problem ograniczonego dostępu do wydarzeń kulturalnych oraz niewystarczającą ilość ofert spędzania czasu wolnego i zajęć pozalekcyjnych. Propozycją zminimalizowania deficytu kulturowego, jaki odczuwają mieszkańcy może być doinwestowanie bazy kulturalnej i oświatowej poprzez jej modernizację, doposażenie oraz zatrudnienie animatorów kultury. Inwestycje w kulturę poprzez wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych, wspieranie organizacji czasu

wolnego, imprez kulturalnych i turystyki kulturowej, współpraca z organizacjami pozarządowymi – przyczynią się do podniesienia jakości życia, poczucia zakorzenienia i tożsamości kulturowej, co przełoży się na wzrost atrakcyjności turystycznej i rozwój gospodarczy

W życiu społeczności wiejskich szczególne miejsce zajmują świetlice, które pełnią różnorodne funkcje. Odbywają się w nich oficjalne zebrania wiejskie, ale także imprezy kulturalne i warsztaty, a także imprezy rodzinne. W ocenie samorządów i mieszkańców ich liczba jest wystarczająca, ale niekiedy nie odpowiada aktualnym potrzebom, a standard i wyposażenie części z nich mogłyby ulec poprawie. Problemem od lat jest brak środków na prowadzenie w nich zajęć, atrakcyjnych i zgodnych z oczekiwaniami oraz aspiracjami różnych grup mieszkańców. Potwierdzają to po raz kolejny opinie zebrane w trakcie konsultacji. Nowym sygnalizowanym problemem może być brak pieniędzy na utrzymanie obiektów, w tym tak podstawowe, jak ich ogrzewanie i oświetlenie. Wynika to z faktu wzrostu cen energii, przy jednoczesnym prognozowanym spadku dochodów własnych samorządów gminnych. W kryzysowych czasach można spodziewać się, że w ramach oszczędności w pierwszej kolejności z budżetów samorządów znikną środki na działania związane z zagospodarowaniem czasu wolnego.

W odniesieniu do niekomercyjnej infrastruktury publicznej najbardziej na czasie są działania inwestycyjne w odnawialne źródła energii, które pozwolą obniżyć koszty utrzymania obiektów, a przez to zwiększyć do nich dostępność. Niektóre z obiektów mogą poprzez odpowiednie dostosowanie i likwidację barier uzyskać nowe funkcje. To w nich można by prowadzić część działań np. rehabilitacyjnych czy opiekuńczych.

Określając problemy społeczeństwa uczestnicy spotkań wskazali na wciąż niski poziom identyfikacji mieszkańców z obszarem. Z analizy wynika, że szansą dla obszaru mogą być organizacje pozarządowe, które wspierać będą działalność ustawową instytucji publicznych i realizować między innymi działania integrujące, aktywizujące i pobudzające identyfikację mieszkańców z obszarem. W poszczególnych wsiach aktywność mieszkańców jest bardzo zróżnicowana. Młodzież często nie znajduje oferty dla siebie, a sama nie potrafi się zorganizować. Celowe jest więc pobudzanie i większe zaangażowanie społeczności lokalnych w rozwiązywanie problemów własnego środowiska, wsi, gminy. Konieczne jest wsparcie takich działań i wskazanie obszarów problemowych, w których to bezpośrednio organizacje mieszkańców będą władne podejmować kluczowe decyzje.

Na terenie LGD prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, zespoły folklorystyczne i inne organizacje pozarządowe, ale borykają się z problemem braku środków finansowych na swoją działalność. Głównym obszarem działalności lokalnych stowarzyszeń są działania aktywizujące lokalną społeczność, organizacja niewielkich imprez lokalnych, integracja lokalnej społeczności, kultywowanie lokalnych tradycji, prowadzenie szkół podstawowych i przedszkoli. Podmioty te mają wiele pomysłów na organizację imprez lokalnych, artystycznych i mają duży wpływ na rozwój lokalny swoich miejscowości. Problemem utrudniającym im realizowanie różnego rodzaju projektów jest głównie brak wystarczających środków finansowych, w tym na pokrycie wkładu finansowego czy realizacja projektów dofinansowanych na zasadach refundacji.

Dużym problemem demograficznym widocznym na terenie LSR jest problem starzenia się społeczeństwa, co oznacza wzrost udziału osób starszych w społeczeństwie. Sytuacja ta przekłada się na potrzebę dostosowania bazy i oferty usług społecznych i komercyjnych skierowanych do seniorów. Z wszelkich diagnoz prowadzonych na etapie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju wynikało, że ta grupa społeczna wymaga wielkiego wsparcia, nie tylko finansowego. Wskazywano na konieczność poszerzenia bazy usług rozwijających seniorów: edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.

Widocznym zjawiskiem jest też spadająca liczba mieszkańców obszaru objętego LSR. Tak jak i na większości obszarów wiejskich województwa oraz kraju dokonuje się za sprawą naturalnych procesów demograficznych, ale także opuszczania wsi przez ludzi młodych. Jako Lokalna Grupa Działania nie mamy bezpośredniego wpływu na proces wyludniania się niektórych miejscowości. Możemy natomiast stworzyć pewne mechanizmy zachęcające obecnych mieszkańców do pozostania na jej terenach i zachęcania „nowych” do osiedlania się na nich. Jako główne przyczyny wyludniania się ludzi młodych wskazuje się niską jakość życia, brak usług publicznych, kulturalnych, edukacyjnych, słaba oferta pracy, poczucie że wieś jest mniej atrakcyjna.

2. Obszar gospodarczy

Bezrobocie na terenie LGD maleje, jednak problemem jest sytuacja materialna i stan finansów mieszkańców, które mogą wynikać z niskiej atrakcyjności miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem. Poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru jest niski, jak wykazano powyżej, m.in. wskaźnik *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym* jest niższy niż średnia dla województwa i Polski. Dokonując analizy w zakresie gospodarki wskazano głównie problem braku miejsc pracy. Wskazując problem braku dostępu do miejsc pracy podkreślano, że w szczególnie trudnej sytuacji pozostają osoby bezrobotne, kobiety, osoby po 60 roku życia oraz do 25 roku życia. Wskazano na możliwości tworzenia miejsc pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych organizując szkolenia zawodowe i aktywizujące.

Obszar LGD wyróżnia się występowaniem określonych branż działalności gospodarczej, takich jak produkcja meblarska, produkcja ceramiki budowlanej, wyrobów rękodzieła, produktów spożywczych o charakterze regionalnym (miód, przetwory masarskie, etc.) oraz produkcji drobnej galanterii drewnianej (tradycyjne artykuły gospodarstwa domowego z drzewa, etc.). Szczególnie ta ostatnia branża jest szeroko rozpowszechniona we wszystkich gminach LGD. Istnieje ogromny potencjał oparty na lokalnych zasobach, który predysponuje ten obszar do rozwoju przedsiębiorczości turystycznej i usługowej. Dlatego też należy realizować działania z zakresu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, uświadamiania mieszkańców odnośnie korzyści płynących z samozatrudnienia oraz tworzyć warunki dla inwestycji turystycznych, tworząc w ten sposób silny rynek zbytu.

W ramach strategii zaplanowano dofinansowanie związane z podniesieniem przedsiębiorczości. Jednakże ze względu na budżet LSR (w części przeznaczony na działalność gospodarczą), który nie jest większy niż budżet LSR na lata 2016 – 2023, mając na uwadze potrzeby wszystkich interesariuszy, inflację wsparcie to nie będzie tak intensywne jak w perspektywie 2014 – 2020 z uwagi również na wysokość pomocy zapisaną w PS WPR 2023 – 2027.

Premiowane zostaną powstające lub rozwijane podmioty gospodarcze, które będą prowadzić działalność w zakresach: odnawialnych źródeł energii (m.in.: montaż, serwis, doradztwo), branża budowlana (m.in. budownictwo, usługi remontowe), przetwórstwo przemysłowe (m.in. usługi stolarskie), handel hurtowy i detaliczny (m.in.: naprawa pojazdów samochodowych, usługi fotograficzne), usług czasu wolnego (m.in.: kultura, rekreacja, turystyka) oraz usług społecznych (m.in.: opieka, rehabilitacja, usługi medyczne).

3. Obszar przestrzenno- środowiskowy

Walory środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz atrakcyjne położenie geograficzne obszaru i dostępność komunikacyjna ze względu na bliskość i oddziaływanie silnych ośrodków miejskich, Rzeszowa i Mielca wzmacnia atrakcyjność terenu, którą należy wspierać poprzez realizację przedsięwzięć związanych z inwestycją w zakresie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, które będą skierowane do mieszkańców oraz turystów. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzenie zdrowego trybu życia wskazują na potrzebę inwestycji w zakresie takiej infrastruktury. Ulepszenie i doposażenie bazy sportowej i rekreacyjnej przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców poprzez tworzenie nowych ofert spędzania czasu oraz poprawy wizerunku miejscowości i zagospodarowanie przestrzeni publicznej. Warto poszerzyć ofertę bezpiecznych ścieżek rowerowych / szlaku rowerowego oraz szlaków pieszych. Należy zadbać o to, aby mieszkańcy i turyści mieli możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

Cały obszar objęty wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju obszarów wiejskich zamieszkały jest przez grupę etnograficzną, zwaną Lasowiaczy, którzy wytworzyli specyficzną kulturę o bogatych tradycjach. Obecnie jest to doskonale widoczne jedynie na terenie skansenu. Tradycyjna zabudowa wsi z elementami charakterystycznymi dla grup etnograficznych Lasowiaków i Rzeszowiaków została odtworzona w parku etnograficznym Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Natomiast na całym obszarze można napotkać charakterystyczny dla Lasowiaków układ urbanistyczny, architekturę oraz zagospodarowania zagród. Jednym z podstawowych źródeł dochodu mieszkańców na tym obszarze przez wiele lat było rolnictwo i ono w dużej mierze ukształtowało zwyczaje i obyczaje jego mieszkańców. Warto tu wspomnieć chociażby o hucznie obchodzonych dożynkach, które są nagrodą dla rolników za włożony trud w wykonaną pracę. Po dzień dzisiejszy obchody święta plonów należą do najważniejszych wydarzeń we wszystkich czterech gminach. Charakterystyczną cechą mieszkańców tego obszaru jest ich głęboka religijność, a także szereg zwyczajów i obrzędów związanych ze świętami kościelnymi. Zarówno wyżej wymienione i szereg

innych zwyczajów, obrzędów, dóbr kultury czy produktów kultury powodują, iż obszar objęty wdrażaniem LSR jest silnie wewnętrznie zintegrowany wokół tradycji.

Unikalna kultura miejscowa czyste środowisko naturalne, bogactwo zasobów kultury materialnej, bogate tradycje regionalne, atrakcyjne kompleksy leśne i tereny o walorach rekreacyjno-wypoczynkowych, zasoby naturalne z unikalnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, gościnność, kreatywność mieszkańców wsparta inwestycją z zakresu turystyki, rekreacji oraz odnowy wsi stanowiąc będzie szansę dla rozwoju turystyki aktywnej realizowanej w krótkim przedziale czasowym (turystyka sobotnio – niedzielna, tranzytowa, biznesowa, rekreacyjna, rehabilitacyjna), pozwoli również na wydłużenie sezonu turystycznego dostarczając turystom wiele wrażeń o każdej porze roku.

W ramach jednej z metod partycypacyjnych tworzenia LSR- pomysł na projekt, mieszkańcy zgłosili swoje pomysły i potrzeby, które należałoby wesprzeć w ramach realizacji strategii. Są to między innymi:

- remonty i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej,
- remonty / wyposażenie istniejących świetlic wiejskich,
- wsparcie przedsiębiorczości (podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej)
- wyposażenie świetlic szkolnych na potrzeby realizacji inicjatyw, zajęć dodatkowych,
- organizacje pozarządowe – wsparcie dotyczące włączenia społecznego,
- zajęcia dodatkowe dla dzieci,
- zajęcia pozalekcyjne aktywizujące dla dzieci,
- organizacja wydarzeń kultywujących obrzędy, zwyczaje,
- organizacja ćwiczeń ruchowych i ćwiczeń wodnych dla osób niepełnosprawnych
- organizacja wycieczek dla osób niepełnosprawnych i rodzin
- dostosowanie szlaków turystycznych dla osób niepełnosprawnych
- podróż seniorów do krainy dzieciństwa – wizyta w MKL w Kolbuszowej
- utworzenie uniwersytetu trzeciego wieku
- rodzinne spotkania na skansenie (spotkania międzypokoleniowe)
- zakup strojów dla grup folklorystycznych
- zajęcia ze śpiewu i tańca ludowego
- utworzenie klubu seniorów dla 60+
- organizacja spotkań integracyjnych dla mieszkańców
- doposażenie placu zabaw,
- monitoring placu zabaw i remiz osp
- warsztaty kulinarne, plastyczne, muzyczne, itp. zabawy ruchowe dla dzieci,
- wsparcie KGW na bieżącą, statutową działalność

Określenie grup docelowych

Na podstawie wniosków płynących z technik partycypacyjnych towarzyszących pracom nad Strategią, uznano, że grupami, które są szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, są :

➤ Kluczowe grupy docelowe - szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

• seniorzy – osoby w wieku 60+

W przypadku seniorów, to problemy tej grupy są związane z niewystarczającym zaspokojeniem potrzeb dostępu do infrastruktury społecznej, oferty rekreacyjno-kulturalnej, i szerszej oferty aktywizującej, przeciwdziałającej osamotnieniu. Seniorzy szukają okazji do podniesienia poziomu wiedzy, zwłaszcza w zakresie nowych technologii, a także rozszerzenia palety ofert atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Założone przedsięwzięcia będą przyczyniały się do rozwoju oferty oraz infrastruktury czasu wolnego, tym samym tworząc miejsca i możliwości do integracji osób starszych. Analizując katalog oczekiwań ludzi starszych zauważa się, że w pewnym stopniu można go zaspokoić poprzez operacje ujęte w LSR, a przez to sprawić, że ich życia będzie bardziej komfortowe, a dla pewnej części nawet bardziej radosne. Także i w tym wypadku można ze spokojem zadedykować tej grupie pewne działania, mając pewność, że przekazane im środki zostaną wykorzystane efektywnie. Grupa tych osób będzie też mogła aplikować

o środki finansowe, w ramach podejmowania działalności gospodarczej. Osoby w wieku 60+, którzy to niejednokrotnie przegrywają ze względu na wiek w ubieganiu się o zatrudnienie z młodszymi osobami. Często sytuacja zmusza ich do zmiany miejsca zatrudnienia. Niejednokrotnie ta ukryta dyskryminacja spycha te osoby do grupy osób pozostających w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy,

- **Ludzie młodzi do 25 roku życia**

Spadająca liczba mieszkańców obszaru objętego LSR, tak jak i na większości obszarów wiejskich województwa oraz kraju dokonuje się za sprawą naturalnych procesów demograficznych, ale także opuszczania wsi przez ludzi młodych. Młodzi ludzie porzucają swe rodzinne strony z wielu powodów. Nie znajdują oni na obszarach wiejskich zadowalającej infrastruktury, nawet w tak prozaicznych sprawach jak dostępność sklepów, restauracji i pubów. Narzekają także na trudności w przemieszczaniu, zwłaszcza w obrębie gminy. Mówią też o nieadekwatnym do oczekiwań stanie i estetyce miejsc publicznych, zwłaszcza w centrach miejscowości. Młodzi potrzebują też dostosowanej do ich oczekiwań infrastruktury i oferty spędzania czasu wolnego. Tu najczęściej wymieniane są boiska do piłki nożnej i siatkówki oraz siłownie terenowe. Ograniczone finansowe i organizacyjne możliwości instytucji publicznych powodują, że trudno im zaspokoić zróżnicowane potrzeby. Ludzie młodzi nie postrzegają swego obecnego miejsca zamieszkania, jako szczególnie atrakcyjne.

Osoby w wieku 18- 25 roku życia są szczególnie narażeni na konieczność poszukiwania pracy poza miejscem zamieszkania, w większych miastach. Bariera założenia czy rozwoju na wstępnym etapie działalności gospodarczej sprawia, że młodzi ludzie szukają innych form zarabiania, na terenie LGD często są to wyjazdy do dużych miast lub za granicę. Wsparcie dla młodych, przedsiębiorczych osób przyczyni się do powstania miejsc pracy, generowania dobrych przykładów dla innych, a pośrednio do dostarczenia usług lokalnej społeczności.

Problemy zidentyfikowane w przypadku niepełnoletnich mieszkańców (dzieci i młodzież) dotyczą niewystarczającej oferty oraz infrastruktury opiekuńczej oraz edukacyjno-rekreacyjnej, m.in. niedobór miejsc zabaw i integracji dla dzieci i ich rodziców, mała liczba miejsc do spotkań dla młodzieży niewystarczająca oferta zajęć opiekuńczych, edukacyjnych, pozalekcyjnych. Przeciwdziałanie depopulacji obszaru LGD wymaga tworzenia korzystnych warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży. Baza edukacyjna wymaga uzupełnienia o ofertę zajęć dodatkowych, rozwijających potencjały dzieci. Jednocześnie oferta taka przekłada się na decyzje młodych ludzi o pozostaniu w rodzinnych miejscowościach i zakładaniu tu rodzin.

- **Grupy w niekorzystnej sytuacji**

To osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, do których należy skierować przede wszystkim działania związane z kształtowaniem i promocją postaw przedsiębiorczych, zagospodarowaniem czasu wolnego i aktywizacją, a także rozwojem infrastruktury użyteczności publicznej. W ramach kryteriów wyboru projektów premiowane będą przedsięwzięcia, których wnioskodawcami będą osoby należące do tej grupy, bądź działania w ramach operacji/zadań będą służyć zaspokajaniu potrzeb tych osób. Realizując LSR będziemy również zwracać uwagę na zwiększenie zaangażowania tych osób na rzecz aktywizacji i tworzenia poczucia przynależności wśród społeczności lokalnej. Dla takich osób LSR przewiduje się przede wszystkim możliwość pozyskania środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. W ramach animacji będziemy informować o działaniach na rzecz grup w niekorzystnej sytuacji, upowszechniać dobre praktyki, wymianę wiedzy i doświadczenia szczególnie w zakresie wdrażania innowacji, rozwiązań cyfrowych oraz dostępności.

- **Osoby poszukujące pracy- osoby bezrobotne**

Wybór tej grupy wynikał z przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych oraz ankiety konsultacyjnej. Za osoby bezrobotne należy uznać osoby niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu. Jest to jedna z najbardziej zagrożonych grup wykluczeniem i marginalizacją. Konkurencyjność na rynku pracy tych osób jest ograniczona niskimi kwalifikacjami lub ich brakiem, brakiem mobilności, biernością, a często utratą zdolności do pracy lub brakiem odpowiednich ofert w stosunku do kwalifikacji. Pomimo obserwowanego w ostatnich latach spadku liczby osób bezrobotnych spowodowanym otwarciem dużych zakładów produkcyjnych w strefach ekonomicznych w okolicy Rzeszowa i Mielca istnieje duża liczba chętnych otworzyć swoją działalność gospodarczą. To często możliwość połączenia własnych pasji z działalnością zarobkową, co wydaje się wymarzoną scenariuszem na życie zawodowe i rozwój osobisty.

- **Kobiety**

Na podstawie analizy rynku pracy, udziału w życiu społecznym, roli kobiety w gospodarstwie domowym szczególną pozycję wśród osób w niekorzystnej sytuacji wymagających wsparcia zajmują kobiety. Według danych GUS za 2020 rok na obszarze LGD „Siedlisko” było 47 650 mieszkańców, z czego 50,37% stanowią kobiety, a 49,63% mężczyźni. Pomimo, że kobiety mieszkające na obszarach wiejskich przeszły ogromną przemianę w ciągu kilkudziesięciu lat, od tradycyjnej roli polegającej na zajmowaniu się dziećmi i obowiązkami domowymi oraz pracy w gospodarstwie rolnym do kobiety przedsiębiorczej, pracującej w dziedzinach pozarolniczych, a często łączącej wzajemnie te funkcje, kobiety są grupą w niekorzystnej sytuacji nadal wymagającą wsparcia. Na specyficzną sytuację kobiet na rynku pracy wpływają uwarunkowania związane z funkcjonowaniem w rodzinie. W perspektywie długoterminowej kobiety tracą kontakt z rynkiem pracy i następuje dezaktualizacja kompetencji zawodowych, utrata inwestycji w kapitał ludzki kobiet. W sytuacji np. choroby, śmierci, rozstania z partnerem pracującym na rynku pracy, kobieta jest mocno zagrożona ubóstwem. Pomimo lepszego wykształcenia są mniej chętnie zatrudniane, gorzej opłacane. Dane ogólnopolskie wskazują, iż w 2020r. kobiety dominowały wśród długotrwale bezrobotnych (stanowiły 57,8%) mimo, że były młodsze i lepiej wykształcone od bezrobotnych mężczyzn. Wśród bezrobotnych-kobiety stanowiły 5,2% (2020 r.). Operacje realizowane w ramach LSR będą brały pod uwagę głównie działania dotyczące aktywizacji zawodowej.

- **Pozostałe grupy docelowe**

- **Mieszkańcy obszaru LSR-**

Najważniejszą grupą docelową są mieszkańcy, ponieważ wszystkie cele i działania zaplanowane do wdrożenia w ramach LSR służą zaspokajaniu ich zidentyfikowanych potrzeb i oczekiwań, a tym samym przyczyniają się do poprawy jakości życia społeczności lokalnej zamieszkującej obszar LGD.

- **Przedstawiciele sektora społecznego**

Organizacje pozarządowe, OSP, grupy nieformalne, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe, parafie, zespoły regionalne i ludowe, itp.) – będące wyrazem aktywności obywatelskiej, nośnikami tradycji i kultury oraz podmiotami aktywnie działającymi na rzecz integracji społeczności i rozwoju regionalnego. W ramach LSR wyznaczono szereg obszarów interwencji, które dotyczą wsparcia sektora organizacji pozarządowych poprzez jeszcze głębsze pobudzenie aktywności tych organizacji i aktywizacji wokół nich większej części społeczeństwa. Organizacje pozarządowe potwierdziły gotowość kierowania działań do mieszkańców, seniorów dzieci i młodzieży czyli grup mających największe potrzeby integracji, aktywizacji, edukacji ekologicznej i oferty kulturalnej. W ramach tej grupy wzmocnione również zostaną działania wspierające udział mieszkańców w decyzjach lokalnych w tym dotyczących LSR

- **Jednostki sektora finansów publicznym,**

Samorządy gminne, ośrodki kultury, biblioteki - jako podmioty odpowiedzialne m.in. za rozwój infrastruktury i oferty czasu wolnego oraz jej beneficjenci, a także jako podmioty odpowiedzialne za politykę kulturalną, społeczną.

- **Przedsiębiorcy i podmioty gospodarcze, lokalni wytwórcy**

Podmioty, które rozwijają oraz dywersyfikują swoją działalność. Wsparcie przedsiębiorców wpłynie na wzrost zatrudnienia, a co za tym idzie podniesie się jakość życia lokalnej społeczności.

- **LGD „Siedlisko”**

Jako podmiot inicjujący oraz działający na rzecz integracji i rozwoju oferty czasu wolnego, podtrzymywania lokalnej tradycji i kultury oraz kształtowania i animowania postaw przedsiębiorczych.

IV.3 Analiza w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy

Jednym z najważniejszych czynników rozwoju regionalnego, który może zostać wykorzystany do pobudzenia lokalnej gospodarki jest wzrost partycypacji społeczeństwa oraz szeroko rozumianej współpracy. Należy więc podejmować działania integrujące mieszkańców, wzmacniające poczucie tożsamości lokalnej, uściślające więzi społeczne, wspierające lokalnych liderów oraz działaczy w organizacjach pozarządowych.

Pomogą one pobudzić aktywność społeczną mieszkańców i polepszyć ich zdolność do działania na rzecz społeczności lokalnej. Działania będą odpowiedzią na wskazane przez mieszkańców słabe strony związane z brakiem zaangażowania społeczeństwa w rozwój obszaru oraz stojącym na niezadowalającym poziomie wsparciem podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych. Szansą dla LGD jest popularność inicjatyw oddolnych i odpowiedzialności społecznej, która może stanowić jeden z czynników pobudzenia gospodarczego oraz poprawy jakości życia.

Wszystkie działania będą dostępne dla ogółu społeczeństwa. Stosowane będą zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek.

Ponadto dużą wagę przywiązuje się do innowacyjności projektowanych rozwiązań. Innowacyjność w ramach interwencji jest rozumiana bardzo wszechstronnie z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru (kontekst lokalny). Preferowane jest wdrażanie innowacji poprzez implementowanie zupełnie nowych produktów, usług, procesów, technologii, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania już istniejących rozwiązań, zgodnie z definicją określoną w rozdziale VII.

ROZDZIAŁ V

Spójność, komplementarność i synergia

V.1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami

W ramach LSR uznano, iż należy zaplanować takie działania, które zapewnią:

- spójność realizowanych działań tj. tworzących logiczną i uporządkowaną całość;
- komplementarność tj. stanu powstałego na skutek podejmowania uzupełniających się wzajemnie działań ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnego lub też tożsamego celu;
- synergii tj. stan osiągnąony po realizacji komplementarnych działań, które z założenia są ukierunkowane na wzajemne wzmacnianie efektów interwencji publicznej, pozwalające na większą skuteczność niż suma zindywidualizowanych pojedynczych działań.

W związku z tym mając na uwadze powyższe założenia oraz fakt finansowania z dwóch funduszy UE (EFFROW, EFS+), w trakcie tworzenia LSR skoncentrowano się na ograniczeniu liczby celów, chcąc tym samym doprowadzić do sytuacji w której będziemy mieć do czynienia ze strategią o wysokim stopniu spójności, komplementarności i synergii. Zaplanowane w LSR cele i przedsięwzięcia to przenikanie się ww. funduszy wraz z zaplanowanymi dla nich przedsięwzięciami. Sytuacja ta tworzy zwartość i komplementarność „wewnętrzną” tj. osiąganą na poziomie LSR. Lokalna Strategia Rozwoju jest także dokumentem zwięzłym, uzupełniającym się i zharmonizowanym z innymi dokumentami planistycznymi / programowymi, za pośrednictwem których możliwa będzie interwencja z wykorzystaniem środków pochodzących z UE na obszarze na jakim działa LGD.

Od samego początku prac nad LSR zwracano szczególną uwagę na kwestię tych zagadnień. Element spójności działań wzięty był już pod uwagę na wczesnym etapie formułowania celów. Realizowane to było w trakcie pierwszych spotkań z mieszkańcami w ramach „wsparcia przygotowawczego”. Uzyskanie tzw. spójności możliwym było dzięki grupowemu procesowi dokonywania analizy mocnych i słabych stron obszaru działania LGD, analizy szans i zagrożeń obszaru, oraz zdefiniowania potrzeb i problemów obszaru, jak i identyfikacji grup docelowych dla poszczególnych celów LSR.

Dzięki powyższemu, określono cele i dokonano analizy ich powiązań w LSR. Tak sformułowane założenia pozwoliły wyodrębnić przedsięwzięcia oddziaływujące nawzajem na siebie w ramach wyodrębnionych celów. Wykorzystując doświadczenia z lat poprzednich przyjęto najlepsze dobre praktyki i wykorzystano zdobyte doświadczenia, które pozwoliły na opracowanie niniejszego dokumentu.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować m.in. następujące fundusze: Europejski Fundusz Rolny Na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – służy wzmacnianiu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej, Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) – ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu

spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i oczekiwania lokalnej społeczności oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. Cele oraz przedsięwzięcia LSR są zgodne z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR.

Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi. LSR wyznacza do realizacji działania, przyczyniające się do: rozwoju kapitału społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców poprzez poprawę dostępu do infrastruktury publicznej, kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, rozwój przedsiębiorczości, aktywizacji seniorów, tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży. Wszystkie te działania będą miały wpływ na poprawę sytuacji społeczno – gospodarczej obszaru LGD Siedlisko z uwzględnieniem lokalnych zasobów i potrzeb. Formułując cele i przedsięwzięcia do realizacji kierowano się przede wszystkim zasobami lokalnymi i potrzebami społeczności lokalnej.

Lokalna Strategia Rozwoju dla Stowarzyszenia LGD „Siedlisko” odnosząc się w swych założeniach (celach, przedsięwzięciach) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców obszaru LSR, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym -stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju obszaru, a także dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii.

Cele określone w LSR dla Stowarzyszenia Siedlisko oraz jej zakres są zgodne z celami strategicznych dokumentów planistycznych, krajowych, regionalnych i lokalnych:

Cel nr 1 Poprawa warunków życia na terenie LGD

- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.1. Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości.**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.2. Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.3. Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.2.1. Wsparcie jakości edukacji**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.1. Podejmowanie działalności gospodarczej**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.2 .Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.3. Rozwój działalności gospodarczej**

Cel nr 2 Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD

- ✓ **Przedsięwzięcie 2.1.1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.2.1. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.3.1. Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.4. 1. Animowanie do wdrażania innowacji - kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki**

Tabela 22 Zgodność z programami z których finansowana będzie LSR

Programy z których finansowana będzie LSR	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Siedlisko”	
	Cel 1:	Cel 2:
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	<p>EFRROW - cele polityki rozwoju obszarów wiejskich to m.in. poprawy jakości życia na obszarach wiejskich oraz zwiększenia popierania różnicowania działalności gospodarczej. Wdrażanie krajowych planów strategicznych odbywa się poprzez programy rozwoju obszarów wiejskich obejmujących szereg środków zgrupowanych wokół czterech osi w tym :Wsparcie udzielane w ramach osi LEADER przeznaczone jest na m.in. wdrażanie lokalnych strategii rozwoju poprzez lokalne partnerstwa publiczno-prywatne, zwane „lokalnymi grupami działania”.</p> <p>PS WPR – cel szczegółowy: Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwa, włączeni społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym niegospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa. Interwencja I 13.1 – LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)</p>	
Europejski Fundusz Społeczny+ Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	<p>FEP - Priorytet 8 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Cel szczegółowy 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Cel szczegółowy 4(k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej;</p>	

Tabela 23 Ogólna zgodność z Funduszami Europejskimi 2021-2027, w szczególności te, które dotyczą rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność:

Program	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Siedlisko”	
	Cel 1:	Cel 2:
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Zgodność z wybranym celem polityki (CP5): „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).	Zaplanowane cele w LSR wpisują się w cele powyższego Programu tj. : wspieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawa jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań.
Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (inaczej FEnIKS) na lata 2021-2027.	Przewidziane w LSR cele są zgodne z celami ww. w szczególności z celem szczegółowym 2.2. wspieranie energii odnawialnej; 4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych
Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027.	Zaplanowane w LSR cele korelują z celami Programu m.in. z Priorytetem 1 Wsparcie dla przedsiębiorców- cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii.
Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027.	Cele LSR wpisują się w cele powyższego Programu, tj. cele szczegółowe nr I. Wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz nr 2 II. Wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu.

Tabela 24 Ogólna zgodność założeń LSR z planami/strategiami rozwoju na wyższym poziomie

	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Siedlisko”	
	Cel 1:	Cel 2:
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety	
Umowa Partnerstwa Polski i Unii Europejskiej 2021-2027	Cel 1. Bardziej Inteligentna Europa, zwiększenie produktywności gospodarki (Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii, Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, Cyfryzacja) Cel 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (zasoby ludzkie, Edukacja, kształcenie, umiejętności, Włączenie i integracja społeczna, Ochrona zdrowia, Kultura i turystyka) Cel 5. Europa Bliżej Obywateli	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	- Obszar: Spójność społeczna: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	

	<p>- Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym</p> <p>-Obszar: Rozwój innowacyjnych firm: Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych</p> <p>- Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Przemiany strukturalne sektora; Nowe formy działania i współpracy; Nowoczesne instrumenty wsparcia</p> <p>- Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów, Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</p>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p>Cel 1 – Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji</p> <p>Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki</p> <p>Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”</p> <p>Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>Cel 11- wzrost społecznego kapitału rozwoju</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo, 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>

Tabela 25 Ogólna zgodność założeń LSR ze strategią wojewódzką/ ponadlokalną/ strategiami gminnymi

	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Siedlisko”	
	Cel 1:	Cel 2:
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety	
Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030	<p>Obszar tematyczny 1 Gospodarka i nauka : Cel: Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa</p> <p>1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie,</p> <p>1.3.1. Budowa „kultury innowacyjności” w gospodarce regionalnej</p> <p>Obszar tematyczny 2 Kapitał społeczny i ludzki: Cel: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców</p> <p>2.4. Rynek pracy 2.4.1. Aktywizacja zawodowa i utrzymanie zatrudnienia, 2.4.2. Miejsca pracy dobrej jakości</p>	

	<p>2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny 2.5.1. Poprawa zaangażowania społecznego i współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi, sektorem nauki i społeczeństwem obywatelskim poprzez skuteczne wykorzystanie różnych form partnerstwa i współpracy</p> <p>2.6. Włączenie społeczne 2.6.1. Działania zmierzające do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie, 2.6.2. Aktywizacja społeczna</p> <p>2.7. Aktywny styl życia i sport, 2.7.2. Promocja aktywnego stylu życia</p> <p>Obszar tematyczny 3 Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska- Cel: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego</p> <p>3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki, 3.5.1. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej, 3.5.2. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu turystyki</p>
<p>Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030 , obejmująca :Gminę Kolbuszowa, Gminę Majdan Królewski, Gminę Dzikowiec, Gminę Raniżów, Gminę Cmolasy, Gminę Niwiska, Powiat Kolbuszowski</p>	<p>Cel operacyjny 1: Stabilna i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>1.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu.</p> <p>1.2. Wzmocniony potencjał inwestycyjny oraz rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Cel operacyjny nr 2: Wysoka jakość życia mieszkańców.</p> <p>2.1. Integracja społeczna mieszkańców.</p> <p>2.2. Rozwój wspólnot lokalnych</p> <p>Cel operacyjny 3 : Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzenne</p> <p>3.1. Przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna,</p> <p>3.2. Rozwój racjonalnego wykorzystania zasobów środowiskowych.</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2022-2030</p>	<p>Cel operacyjny 1: Stabilna i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>1.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu.</p> <p>1.2. Wzmocniony potencjał inwestycyjny oraz rozwój przedsiębiorczości</p> <p>Cel operacyjny nr 2: Wysoka jakość życia mieszkańców.</p> <p>2.1. Integracja społeczna mieszkańców.</p> <p>2.2. Rozwój wspólnot lokalnych.</p> <p>Cel operacyjny 3 : Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzenne</p> <p>3.1. Przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna.</p> <p>3.2. Rozwój racjonalnego wykorzystania zasobów środowiskowych.</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Dzikowiec na lata 2021-2030</p>	<p>Obszar nr 1 Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmocnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej</p> <p>Cel szczegółowy 1.4 Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy</p> <p>Obszar nr 2 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy</p> <p>Cel szczegółowy 2.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego</p> <p>Cel szczegółowy 2.2 Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</p> <p>Cel szczegółowy 2.3 Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury</p> <p>Obszar nr 4 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy</p> <p>Cel szczegółowy 4.4 Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości</p>

	<p>Obszar nr 5 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą</p> <p>Cel szczegółowy 5.1 Włączenie i integracja społeczna</p> <p>Cel szczegółowy 5.2 Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej</p>
--	--

LSR jest zgodna z prawem krajowym i unijnym, w tym z:

- Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych. Sposób realizacji oraz zakres operacji nie będzie naruszać postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej z dnia 6 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, str. 3890) oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.)
- zasadą równości kobiet i mężczyzn.
- zasadą niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną a LSR przestrzega przepisy art. 9 (3) rozporządzenia ramowego zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi zasad równościowych w funduszach unijnych na lata 2021.

V.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Siedlisko” ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście ma odzwierciedlenie w spójności w doborze celów i przedsięwzięć, związków pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji LSR. Zaplanowane w ramach LSR cele i przedsięwzięcia wynikają z diagnozy obszaru i analizy SWOT i są ze sobą ściśle powiązane. Zintegrowany charakter LSR oznacza kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów i wspierania potencjałów poprzez łączenie istniejących zasobów, działań i podmiotów w sferach społecznych i gospodarczych. Zastosowanie takiego podejścia daje realne szanse na rozwiązanie, przynajmniej częściowe, zgłaszanych problemów oraz realne wzmocnienie już istniejącego potencjału regionu. Operacje realizowane w ramach poszczególnych celów będą miały tendencje do przenikania się i uzupełniania. Zaplanowane przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowania różnych partnerów będą odpowiadać za zidentyfikowane w analizie SWOT potrzeby i zagrożenia.

W ramach zaplanowanych celów LSR zakłada się, iż integracja podmiotów może zachodzić na poziomie mono i dwu funduszowym. Integracja podmiotów w ramach celów i przedsięwzięć realizowana będzie poprzez wprowadzenie do Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji, kryteriów premiujących procesy integrujące sektory, zasoby, partnerów komplementarnych lub społecznych lub gospodarczych sprzyjających rozwojowi podmiotu ubiegającego się o wsparcie finansowe, w przypadkach, gdzie ma to głębszy sens i uzasadnienie. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć w ramach celów, zakłada współdziałanie sektorów publicznego, społecznego oraz gospodarczego czy samorządów gmin, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, stowarzyszeń, osób fizycznych i przedsiębiorców. Działania na rzecz mieszkańców wiążą się ze wspieraniem gospodarki, która z kolei wpływa na rozwój obszaru. Niewątpliwie zauważalne to będzie w przypadku realizacji przedsięwzięć edukacyjnych połączonych z systemem wsparcia przedsiębiorstw w zakresie rozwijania działalności gospodarczej, jak również w przypadku procesu tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Działania w sferze rozwoju infrastruktury społecznej będą miały wpływ na poprawę szans życiowych mieszkańców. W celu nr 2 niewątpliwie zauważalne to będzie w przypadku realizacji przedsięwzięć wpływających na kształtowanie aktywności mieszkańców, działalność aktywizacyjną skierowane także do grup w niekorzystnej sytuacji oraz zachowanie lokalnego dziedzictwa.

Dodatkowym narzędziem integrującym podmioty z obszaru, jak i działające na obszarze będzie narzędzie jakim jest „aktywizacja obszarowa”, tj. realizowana przez LGD w ramach działań takich jak: spotkania informacyjne, spotkania aktywizacyjne, spotkania robocze - eksperckie, informacje i komunikaty upowszechniane za pośrednictwem narzędzi informatycznych, publikacje informacyjno - promocyjne.

Wartość dodana podejścia LEADER w realizacji LSR

Pozytywnym rezultatem w przypadku podejścia LEADER są wszystkie pomysły opracowane oddolnie tzn. z inicjatywy społeczności lokalnej, lub przy jej aktywnym udziale. Jest to widoczne już w samej strategii jak i w planowanej jej realizacji, gdzie społeczność będzie miała bardzo duży wpływ na ewentualne zmiany strategii. Istotną kwestią jest także kolegialne podejmowanie decyzji przy udziale wszystkich zaangażowanych sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Umożliwienie społeczności lokalnej wpływania na kształt strategii oraz kierunki rozwoju obszaru aktywizuje i wzmacnia potencjał społeczności lokalnej poprzez włączenie jej w proces zarządzania lokalnym rozwojem, a następnie przekłada się na wzrost poczucia wartości jednostki zdolności do samostanowienia oraz rozwoju różnorodnych form współpracy. Wzrost potencjału społeczności lokalnych z kolei przyczynia się do bardziej efektywnego zarządzania, nie tylko przez wzmacnianie kontroli społecznej, ale przede wszystkim przez wzrost efektywności zarządzania spowodowany włączeniem do procesu zarządzania wszystkich zainteresowanych stron. Wzrost potencjału ludności lokalnej przekłada się natomiast na chęć dalszego rozwoju, kształcenia poszukiwania nowych rozwiązań dobrych praktyk i kontaktów, nawiązywania współpracy na danym terytorium albo z podmiotami spoza niego.

Zastosowanie metody LEADER pozwala na kompleksowe rozwiązywanie lokalnych problemów. Daje unikalną możliwość realizacji przedsięwzięć / projektów o zróżnicowanym charakterze, które wzajemnie się uzupełniają i dopełniają. W ramach LSR będzie możliwe wsparcie grup beneficjentów w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia. Dzięki LEADER-owi można skoncentrować się na określonych grupach docelowych (osoby w niekorzystnej sytuacji), oraz grup kluczowych, z punktu widzenia realizacji LSR. LEADER pełni funkcję czynnika stymulującego tworzenie warunków do dokonywania inwestycji na większą skalę, w tym w razie potrzeby ze środków pochodzących z innych źródeł, a także reagowanie na inicjatywy społeczności prowadzone na mniejszą skalę, aby stawić czoła konkretnym wyzwaniom lokalnym – jak poprawa dostępu do infrastruktury społecznej czy budowania kapitału społecznego. Istota podejścia oddolnego w ramach LEADER pozwoli rozwijać określony obszar, dzięki lokalnej wiedzy i wysiłkom mieszkańców, umożliwi realizację projektów wykraczających poza obszar jednostek administracyjnych gmin.

Podejście LEADER daje wiele korzyści np. integracja wszystkich aspektów życia lokalnej społeczności, w tym obszar społeczny, kulturowy, przyrodniczy i gospodarczy. Przykładem działań podejmowanych w odpowiedzi na określony problem, jakim jest niewystarczająca liczba miejsc pracy w stosunku do potrzeb, grupy w niekorzystnej sytuacji szczególnie ze względu na rynek pracy. W odpowiedzi na zaistniały problem planuje się przeznaczyć środki na realizację zadań związanych z powstawaniem miejsc pracy poprzez zakładanie/rozwijanie działalności gospodarczej, co za tym idzie zwiększenie liczby miejsc pracy. Kolejny problem związany jest z brakiem dostępności do infrastruktury społecznej oraz wsparcia polegającego na włączeniu społecznym. Zostanie on rozwiązany poprzez inwestycje, zagospodarowanie lub poprawa dostępności do infrastruktury społecznej, wsparcie mieszkańców obszaru LGD, ich aktywizację oraz zachęcenie do pełnego uczestnictwie w życiu społecznym. Mając również na uwadze słabnące więzi międzyludzkie oraz zmniejszenie zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną, planuje się wprowadzenie działań aktywizujących społeczność lokalną, w tym osoby w niekorzystnej sytuacji społecznej. Wspierane będą również działania polegające na poprawie dostępu do kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, w celu umożliwienia realizacji inicjatyw społecznych z uwzględnieniem osób w niekorzystnej sytuacji społecznej. Niezbędne jest wsparcie inicjatyw wzmacniających zdolności, kompetencje i umiejętności uczniów, tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz wsparcie sprawnego funkcjonowania placówek szkolnych na obszarze LGD. Celem LSR jest tworzenie możliwości i warunków do rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

W ramach planu działania będą ogłaszane nabory dla poszczególnych przedsięwzięć, w formie: konkursu, projektów grantowych, czy operacji własnej nastawionej na animację. Dzięki temu będzie możliwa realizacja różnorodnych działań od miękkich po inwestycyjne oraz dostosowanych do różnych grup beneficjentów. Realizacja zaplanowanych celów LSR za pośrednictwem różnych typów operacji wynika z konsultacji społecznych i wpłynie na jakość realizowanych działań. Przedsięwzięcia w ramach celów realizowane będą przez różne podmioty.

Zaplanowane działania w LSR tworzą spójny zestaw operacji mających na celu osiągnięcie lokalnych celów i potrzeb, ponadto przyczynią się do osiągnięcia celów UE odnośnie zwalczania wykluczenia społecznego i dyskryminacji, osiągnięcia zrównoważonego rozwoju opartego na trwałym wzroście gospodarczym i stabilności cen oraz wspieranie wysoce konkurencyjnej gospodarki rynkowej, umożliwiającej pełne zatrudnienie i postęp społeczny, ochrona i poprawa jakości środowiska. W konsekwencji realizacji tych projektów uzyskuje się efekt synergii a tym samym częściowo rozwiązuje problemy zdiagnozowane w LSR: brak dostępności infrastruktury publicznej, rekreacyjnej, kulturalnej oraz niedostateczna ilość działań integrujących, aktywizujących i edukacyjnych dla lokalnej społeczności, grup w niekorzystnej sytuacji. Taki sposób podejścia daje szansę z jednej strony na współpracę różnych sektorów, która jest podstawą do rozwoju, z drugiej natomiast daje możliwości na integrację różnych środowisk, które funkcjonują w gminach objętych działaniem LGD. Poprawa dostępu do małej infrastruktury społecznej wynika zarówno z diagnozy obszaru LGD, jak i konsultacji społecznych. Realizacja operacji konkursowych w ramach celu dotyczącego poprawy warunków życia mieszkańców podniesie atrakcyjność obszaru, co będzie miało swoje odzwierciedlenie w rozwijanej działalności gospodarczej w tym zakresie. W ten sposób będzie możliwe zapewnienie komplementarności i synergii przedsięwzięć zaplanowanych w LSR. Poszczególne przedsięwzięcia LSR zostały sformułowane w taki sposób, że realizacja jednego z nich sprzyja realizacji innego. Określone w strategii cele i przedsięwzięcia tworzą wspólny ściśle z sobą powiązany system, gdzie każdy z sektorów ma swoich przedstawicieli w LGD oraz na każdym poziomie realizacji strategii ma również możliwość realizacji przedsięwzięć, a także wprowadzania zmian. Wszystkie poziomy pozostają w efekcie synergii z innymi, wzajemnie się uzupełniają, co stanowi wartość dodaną w postaci nowych partnerstw i relacji na obszarze. Stwierdzić należy, że komplementarne podejście do planowanych przedsięwzięć tworzy spójny system realizacji wszystkich celów, przedsięwzięć, jak i korelacji między podmiotami realizującymi LSR i znajdującymi się na obszarze LGD. Oczekiwany efektem długofalowym wpływu realizacji LSR na rozwój regionu będzie jego zrównoważony rozwój społeczny oraz gospodarczy, przy optymalnym i racjonalnym wykorzystaniu posiadanych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i społecznych oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.

ROZDZIAŁ VI

Cele i wskaźniki

Wypracowane cele strategii to efekt pracy wielu osób zaangażowanych w tworzenie LSR, uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych, osób wypełniających ankiety i fiszki projektowe. Cele i przedsięwzięcia LSR zostały bezpośrednio powiązane z danymi pochodzącymi z raportu ewaluacyjnego, zdiagnozowanej sytuacji społeczno-gospodarczej, przeprowadzonych badań i analiz własnych LGD.

Lokalna Grupa Działania określiła dwa cele wraz z przypisanymi przedsięwzięciami, wynikające z wizji specyfiki obszaru, do których realizacji będzie dążyć:

Cel nr 1 – Poprawa warunków życia mieszkańców na terenie LGD

- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.1 Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości.**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.2. Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.1.3. Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.2.1. Wsparcie jakości edukacji**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.1. Podejmowanie działalności gospodarczej**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.2. Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji**
- ✓ **Przedsięwzięcie 1.3.3. Rozwój działalności gospodarczej**

Cel nr 2- Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD

- ✓ **Przedsięwzięcie 2.1.1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.2.1. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.3.1. Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność**
- ✓ **Przedsięwzięcie 2.4.1. Animowanie do wdrażania innowacji - kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki**

Są to cele o charakterze strategicznym, długim horyzoncie realizacji. Korespondują z zakresami wsparcia określonymi w WPR, działanie 13.1. LEADER/ Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), między innymi:

- rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:
 - a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
 - b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
- poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej
- kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,
- włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji poprzez:
 - a) realizację operacji nieinwestycyjnych na rzecz grup osób wymagających włączenia,
 - b) realizację operacji inwestycyjnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi.

Interwencja LEADER ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ Funduszy Europejskich dla Województwa Podkarpackiego realizowane będą działania w ramach celu szczegółowego 4 (f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie:

- rozwoju zdolności uczniów poza edukacją formalną
- wsparcie jakości edukacji

W ramach celu szczegółowego 4 (k) (EFS+) zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej w zakresie:

- usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej

Określone przez LGD cele zostaną osiągnięte przez realizację przedsięwzięć, które zostały do nich przypisane.

Cel nr 1- Poprawa warunków życia mieszkańców na terenie LGD

Dzięki realizacji tego celu teren działania LGD będzie atrakcyjnym obszarem dla mieszkańców i turystów, o dobrze rozwiniętej infrastrukturze, rozwijający się gospodarczo i społecznie. Cel ten obejmuje wszelkie działania w zakresie tworzenia warunków do zwiększania przedsiębiorczości mieszkańców, kształtowania przestrzeni publicznej i społecznej, w taki sposób, aby była jak najbardziej przyjazna dla mieszkańców, budowy więzi społecznych oraz wsparciem szkół.

Cel został sformułowany w odpowiedzi na problemy wskazane przez mieszkańców podczas diagnozy i są to przede wszystkim:

- Emigracja ludzi młodych/ mieszkańców,
- Starzenie się społeczeństwa,
- Wyludnianie się obszarów wiejskich,
- Niska przedsiębiorczość mieszkańców LSR,
- Mała innowacyjność w działalności społecznej i gospodarczej,
- Niedostateczne środki na utrzymanie, wyposażenie i inwestowanie w rozwój świetlic wiejskich, ośrodków sportu i rekreacji, KGW, OSP i innych instytucji aktywizacji mieszkańców,
- Mała liczba centrów kultury i miejsc spotkań dla młodzieży,
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna,
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa,
- Niedostateczna oferta edukacyjna i dydaktyczna szkół.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy oraz wyznaczony potencjał obszaru, LGD zaplanowała przedsięwzięcia nastawione na wsparcie infrastruktury służącej społeczności lokalnej, wsparcie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków wprowadzanie innowacji na teren LGD, doposażenia organizacji pozarządowych, wydawania publikacji służących promocji obszaru oraz działań wspierających szkoły na terenie LGD. Realizacja tych zamierzeń pozwoli na ograniczenie negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w trakcie diagnozy, przez co nastąpi poprawa warunków życia lokalnej społeczności oraz spełnione zostaną jej oczekiwania wyrażane w trakcie konsultacji społecznych.

Przedsięwzięcie 1.1.1. Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości.

Wybór tego przedsięwzięcia wynika z rozmów z mieszkańcami podczas konsultacji społecznych, pomysłów na projekt zgłaszanych w ramach fiszek projektowych oraz ma odzwierciedlenie w diagnozie obszaru i analizie mocnych i słabych stron obszaru. Problem braku wystarczającej infrastruktury w tym zakresie pojawił się we wszystkich gminach. Niekiedy istniejące już obiekty wymagają często doposażenia, remontu, czy wymiany. Gminy z obszaru LGD dysponują wieloma budynkami publicznymi, domami kultury, remizami strażackimi, terenami rekreacyjnymi które są lub w większym stopniu mogłyby być wykorzystywane przez mieszkańców i organizacje społeczne. Stan techniczny większości tych obiektów jest zadowalający, ale pozostają jeszcze obiekty, które wymagają poprawy. Budynki wymagają remontu, termomodernizacji, wymiany instalacji centralnego ogrzewania, elektrycznej, ale często i wymiany pokrycia dachowego z możliwością montażu urządzeń fotowoltaicznych lub częściowej przebudowy. Niezbędne jest urządzenie terenu wokół obiektów, budowa dróg dojazdowych, chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie), parkingów, placów zabaw, urządzenie terenów zielonych, doposażenie obiektów. Istotne jest podłączenie budynków do sieci teleinformatycznej. Niektóre wioski nie dysponują takimi obiektami i tam należałoby je wybudować.

Uczestnicy spotkań zwracali uwagę na konieczność tworzenia miejsc i warunków dla integracji mieszkańców i wzrostu ich aktywności społecznej. Obszar LGD dysponuje wieloma cennymi zasobami przyrodniczymi, walorami krajobrazowymi oraz ciekawym ukształtowaniem terenu. Wśród członków społeczności lokalnej rozpowszechnione jest jednak przekonanie, że owe zasoby są jeszcze nie w pełni wykorzystane i należy

zagoszparować je poprzez budowę ogólnodostępnej infrastruktury m.in. społecznej, turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Inwestycje w obszarze infrastruktury wymaga również przestrzeń publiczną usytuowaną w poszczególnych miejscowościach. Rewitalizacja istniejącej infrastruktury wzbogaci jej walory estetyczne, a co za tym idzie będzie impulsem do dalszego rozwoju i kształtowania przestrzeni publicznej. Realizacja tego typu projektów poprawi ład i wizerunek przestrzeni publicznej. W ramach przedsięwzięć tworzone będą także powierzchnie zielone i obiekty użyteczności publicznej. By obszar LSR faktycznie stał się bardziej atrakcyjny, dostosowany do potrzeb mieszkańców, w tym dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, unowocześniony, ulepszony, niezbędnym jest wdrożenie działań mających na celu poprawę estetyki, standardów obiektów użyteczności publicznej, obiektów niekomercyjnych, ale również takich, które wpisują się w architekturę krajobrazu całego obszaru. Wizualna strona tych działań może mieć wpływ na rozwój gospodarczy obszarów wiejskich, na napływ osób z zewnątrz, inwestorów, przedsiębiorstw, na poprawę jakości życia mieszkańców. Poprawa atrakcyjności obszaru na terenach wiejskich ściśle wiąże się z poprawą standardu infrastruktury oraz z poprawą sfery życia społecznego mieszkańców.

- Wskaźnik produktu- liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczne, kulturalne, rekreacyjne
- Wskaźnik rezultatu- R.41PR- łączenie obszarów wiejskich w Europie- odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- konkurs w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczą operację – zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą operacje innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.1.2. Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego

Podczas rozmów z mieszkańcami i osobami aktywnie zaangażowanymi w różnego rodzaju organizacje społeczne, padały głosy, że tego typu działania są bardzo potrzebne. Funkcjonujące na terenie LGD świetlice i kluby wymagają doposażenia. Te, którym dysponują w znacznej części jest zniszczone i przestarzałe. Konieczny jest więc, zakup wyposażenia, w tym komputerów z dostępem do sieci internetowej, dokupienia lub wymiany zużytego już sprzętu RTV i AGD, mebli, krzeseł, stolików i wiele innych potrzebnych narzędzi. Prężnie działające biblioteki i domy kultury będące ośrodkami animacji także wymagają dodatkowego wyposażenia. Na terenie LGD działa wiele zespołów folklorystycznych, kół gospodyń wiejskich, klubów sportowych. Niektóre powstały lub reaktywowały swoją działalność w ostatnich latach. Zespoły te borykają się z brakiem strojów, instrumentów muzycznych, wyposażenia sportowego, środków na finansowanie bieżącej działalności (opłata instruktora, wyjazdy na przeglądy, występy i konkursy, organizacja imprez i zawodów sportowych o charakterze lokalnym i ogólnopolskim itp.) i dla zapewnienia ciągłości działalności wymagają dofinansowania swoich projektów.

- Wskaźnik produktu- liczba wyposażonych organizacji i grup nieformalnych
- Wskaźnik rezultatu- R.41PR- łączenie obszarów wiejskich w Europie- odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.1.3. Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu

W ramach przedsięwzięcia zaplanowane będą zadania związane z wydawaniem publikacji, książek, multimediiów związanych z promocją obszaru LSR. Realizacja pozwoli na udostępnienie historii szerokiej grupie mieszkańców, na promocję wsi i okolic, zachowanie dziedzictwa lokalnego. Dzięki temu czytelnicy zapoznają się z dorobkiem kulturowym i historycznym. Wypromowane zostaną walory turystyczne regionu. Publikacje te zapewnią wzmocnienie więzi społecznych oraz poczucia wspólnoty mieszkańców. Podczas spotkań mieszkańcy zgłaszali potrzebę wydawania publikacji opisujących życie i zwyczaje rodzin żyjących na naszych terenach od pokoleń. Jest wręcz nakazem moralnym, aby spisać wiedzę od starszego pokolenia, które zachowało przywiązanie do przyrody, zamiłowanie do tradycji polskiej mowy i wiary, które miało nienaruszony kodeks zasad i wartości, poprzez spisanie i przekazanie następnym pokoleniom.

- Wskaźnik produktu- liczba publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu
- Wskaźnik rezultatu- R.41PR- łączenie obszarów wiejskich w Europie- odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.2.1. Wsparcie jakości edukacji

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego + (EFS+) zaplanowano kompleksowe programy rozwojowe, ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji m.in. poprzez

- ✓ przygotowanie założeń systemu nauczania i programów nauczania w zakresie dostosowania ich do wymagań rynku pracy poprzez m.in. współpracę z otoczeniem społeczno- szkoleń i kursów dla uczniów, prowadzących o nabywania nowych kompetencji i kwalifikacji,
 - ✓ wsparcie uczniów w nabywaniu i rozwijaniu kompetencji kluczowych,
 - ✓ wsparcie szkoły w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej (z wykorzystaniem modeli wypracowanych w projekcie Przestrzeń dostępnej szkoły),
 - ✓ wsparcie psychologiczno-pedagogiczne uczniów i nauczycieli,
 - ✓ wdrażanie programów dotyczących przeciwdziałania zjawiskom patologicznym w szkole, w tym wszelkiego rodzaju dyskryminacji uczniów,
 - ✓ wsparcie szkół w budowaniu świadomości uczniów i rodziców w zakresie edukacji ekologicznej
- Wskaźnik produktu- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
 - Wskaźnik produktu - wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
 - Wskaźnik rezultatu- liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu.
 - Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków EFS +
 - Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant wynosić będzie 100 000,00 zł.
 - Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
 - Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.3.1. Podejmowanie działalności gospodarczej

Wybór tego przedsięwzięcia został określony na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT obszaru oraz rozmów, konsultacji z mieszkańcami gmin objętych LGD „Siedlisko”. Potrzebę taką też wskazało 80% ankietowanych mieszkańców gmin LGD podczas badania ewaluacyjnego przeprowadzonego w 2022 r., którzy

uznali, że temat tworzenia nowych miejsc pracy wciąż wymaga dofinansowania. Mieszkańcy wskazywali na wciąż małą przedsiębiorczość obszaru LGD. Pomimo lepszych wyników niż średnia województwa i rosnącej liczby osób pracujących, obszar LGD nadal charakteryzuje się małą aktywnością zawodową. Aby zapobiec problemom emigracji ludzi młodych, co może negatywnie wpłynąć na sytuację demograficzną gmin, należy wspierać działania, które pozwolą im rozpocząć życie zawodowe na własny rachunek, w formie samozatrudnienia. Coraz częściej zdarza się, że emigrują osoby starsze, które z różnych przyczyn utraciły pracę, będącą ich jedynym źródłem utrzymania siebie i członków rodziny. Za główne przyczyny emigracji można uznać: brak pracy, niska płaca w regionie, brak środków na założenie działalności gospodarczej. W ostatnich latach złą sytuację na rynku pracy pogłębiła panująca pandemia i wojna na Ukrainie. Wsparcie dla przedsiębiorczych, pomysłowych osób przyczyni się do powstania miejsc pracy, generowania dobrych przykładów dla innych oraz do dostarczenia usług dla lokalnej społeczności.

Premiowane będą operacje podejmujące usługi wskazane podczas konsultacji społecznych jako priorytetowe tj. odnawialnych źródeł energii (m.in.: montaż, serwis, doradztwo), branża budowlana (m.in. budownictwo, usługi remontowe), przetwórstwo przemysłowe (m.in. usługi stolarskie) usług czasu wolnego (m.in.: kultura, rekreacja, turystyka) oraz usług społecznych (m.in.: opieka, rehabilitacja, usługi medyczne). Powyższe branże wpisują się w zagadnienia podejścia LEADER m.in. innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu, zmian demograficznych.

- Wskaźnik produktu- liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
- Wskaźnik rezultatu- R.37- nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- konkurs w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczą operację wynosić będzie 100 000,00 zł.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą operacje innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.3.2. Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji

Ewaluacja LSR 2016-2021 wykazała, że dominującą grupą defaworyzowaną, są

- osoby poszukujące pracy- osoby bezrobotne, pozostające bez pracy, gotowe do jej podjęcia i aktywnie poszukujące zatrudnienia.. Do grupy tej można zaliczyć kluczowe grupy istotne z punktu widzenia realizacji LSR. Ludzie młodzi do 25 r.ż. (absolwenci szkół średnich i wyższych), którzy odnaleźliby dla siebie miejsce do życia i rozwoju zawodowego, poprzez stworzenie im atrakcyjnych warunków dostarczających możliwości realizacji celów pozazawodowych, w tym związanych z zakładaniem rodzin i wychowywaniem dzieci. Powyższe będzie możliwe do wdrożenia dzięki realizacji przedsięwzięć umożliwiających tworzenie wspieranych ze środków programu indywidualnych działalności gospodarczych. Osoby w wieku 60+, którzy to niejednokrotnie przegrywają ze względu na wiek w ubieganiu się o zatrudnienie z młodszymi osobami. Niejednokrotnie ta ukryta dyskryminacja spycha te osoby do grupy osób pozostających w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy

- kobiety- często wypadają z rynku pracy z powodu kolizji życia zawodowego z rodzinnym. Obciążenie obowiązkami domowymi i rodzinnymi odciąża kobiety od pracy zawodowej i obniża szansę na rozwój zawodowy. Sytuację mogłaby poprawić większa dostępność zajęć w niepełnym wymiarze czasu pracy, niestety w Polsce na przeszkodzie stoją zarówno struktura branżowa, jak i poziom wynagrodzeń. Dużą szansą na pogodzenie życia rodzinnego i zawodowego może być założenie własnej działalności gospodarczej i praca na własny rachunek, w nienormowanych godzinach, tak jak w przypadku etatu.

Powyższe dane potwierdziły się to także w prowadzonej diagnozie i konsultacjach społecznych. Możliwość podjęcia własnej działalności gospodarczej przez osoby znajdujące się w trudniejszym położeniu aniżeli pozostała część społeczeństwa, nie tylko pozwoli pomniejszyć grono osób w niekorzystnej sytuacji, ale także zwiększyć ilość mikroprzedsiębiorstw na obszarze, które jak dobrze wiemy są niezwykle istotne dla lokalnej społeczności.

- Wskaźnik produktu- liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
- Wskaźnik rezultatu- R.37- nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR

- Sposób realizacji przedsięwzięcia- konkurs w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczą operację wynosić będzie 100 000,00 zł.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą operacje innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 1.3.3. Rozwój działalności gospodarczej

Dla wielu przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze LGD, barierą w rozwinięciu działalności jest brak możliwości sfinansowania przedsięwzięć, problemy biurokratyczne w uzyskaniu stosowych lokalizacji i zezwoleń. Wiele z tych problemów starają się rozwiązywać gminy uzbrajając tereny pod działalność gospodarczą.

Premiowane będą operacje rozwijające usługi wskazane podczas konsultacji społecznych, jako priorytetowe - odnawialnych źródeł energii (m.in.: montaż, serwis, doradztwo), branża budowlana (m.in. budownictwo, usługi remontowe), przetwórstwo przemysłowe (m.in. usługi stolarskie) usług czasu wolnego (m.in.: kultura, rekreacja, turystyka) oraz usług społecznych (m.in.: opieka, rehabilitacja, usługi medyczne). Powyższe branże wpisują się w zagadnienia podejścia LEADER m.in. innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu, zmian demograficznych.

- Wskaźnik produktu- liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
- Wskaźnik rezultatu- R.37- nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- konkurs w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczą operację wynosić będzie 200 000,00 zł.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą operacje innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Cel nr 2- Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD

Kapitał społeczny: zaangażowani mieszkańcy, aktywnie działające organizacje pozarządowe, inicjatywy obywatelskie, to bardzo istotne elementy nowoczesnego, otwartego społeczeństwa. Budowanie kapitału społecznego jest głównym czynnikiem integrującym rozwój obszarów wiejskich i rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Wspieranie instytucji działających w obszarze integracji społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego powinno stanowić jeden z priorytetów realizacji

Cel został sformułowany w odpowiedzi na problemy wskazane przez mieszkańców podczas diagnozy i są to przede wszystkim:

- Niedostateczna oferta edukacyjna i dydaktyczna szkół,
- Niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych,
- Niedostateczna oferta imprez integracyjnych,
- Emigracja ludzi/młodych mieszkańców,
- Starzenie się społeczeństwa,
- Pogłębiający się brak zaangażowania społecznego,
- Rosnące problemy społeczne – patologie,
- Niedostateczna oferta zajęć dla seniorów,
- Niewystarczające środki budżetowe na dofinansowanie placówek oświatowych
- Odejście od tradycji i kultury
- Dezintegracja młodzieży oraz niskie zainteresowanie mieszkańców problematyką społeczną oraz lokalnymi sprawami

Realizacja celu będzie realizowana w ramach działań finansowanych z PS WPR oraz EFS +. Działania te są ze sobą ściśle powiązane – działania edukacyjne, szkoleniowe pozwalające nabyć wiedzę (warsztaty, kursy), animacyjne i aktywizacyjne, promocyjne, wyjazdy, wycieczki. Powyższe ma na celu włączenie społeczne mieszkańców oraz pobudzenie ich do aktywnych postaw. Nabycie praktycznej wiedzy i umiejętności w ramach działań z operacji własnych może zaowocować nowymi, innowacyjnymi pomysłami, które będą wdrożone na obszarze LGD.

Przedsięwzięcie 2.1.1 Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych

Brak pomysłu na zagospodarowanie czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych, bezczynność i nuda prowadzą między innymi do zabawy kosztem innych, wybryków chuligańskich, gwałcenia reguł współżycia społeczne i zachowań patologicznych. Wybór tego działania wynika z inicjatywy mieszkańców, którzy podczas spotkań zgłaszali uwagi dotyczące niewystarczającej oferty zajęć aktywizujących dla dzieci i młodzieży. Dzięki realizacji tego celu każdy młody człowiek będzie miał szansę znalezienia takiej dziedziny aktywności, która mu najbardziej odpowiada. Czas dzieciństwa i młodości to czas, który może służyć spełnieniu, przynajmniej w pewnym zakresie, marzeń i oczekiwań nie zaspokojonych w nauce szkolnej i życiu codziennym. Będzie to też odpowiedzią na przeciwdziałanie depopulacji obszaru LGD, poprzez tworzenie korzystnych warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży. Pozytywnie oceniana edukacja wymaga uzupełnienia o ofertę zajęć dodatkowych, rozwijających potencjały dzieci. Jednocześnie oferta taka przekłada się na decyzje młodych rodziców o pozostaniu w rodzinnych miejscowościach.

W ramach tego celu dzieci i młodzież będą mogły korzystać z następujących form spędzenia wolnego czasu, m.in. :

- **zajęcia twórcze:**

- zajęcia plastyczne (malowanie, rysowanie, modelowanie, prace artystyczne z różnych tworzyw),
- zajęcia z robotyki (tworzenie konstrukcji dotyczących działania podstawowych mechanizmów takich jak koła zębate, przekładnie itp.)
- warsztaty kulinarne
- warsztaty rękodzieła artystycznego
- warsztaty pszczelarskie
- zajęcia muzealne
- spotkania edukacyjno - praktyczne (promowanie wytwarzania i przetwarzania owoców i warzyw w zdrową żywność)
- zajęcia muzyczne (gra na instrumentach, taniec, rytmika, udział w zespole chóru),
- zajęcia językowe (nauka języków obcych)
- zajęcia teatralne (recytacja, żywe słowo, lalkarstwo, teatr),
- zajęcia z majsterkowania ("sprawne ręce")
- zajęcia modelarskie (lotnicze, astronautyczne, skutnicze, komunikacyjne),
- zajęcia fotograficzne i filmowe,
- zajęcia motoryzacyjne,
- zajęcia logopedyczne dla najmłodszych

Zajęcia twórcze wywierają dominujący wpływ na stronę emocjonalną życia dzieci i młodzieży oraz kształtują poczucie piękna, estetyki, wyrabiają umiejętności manualne.

- **zajęcia przez działalność społeczną (uspołeczniająca),**

Zajęcia uspołeczniające przy odpowiednim ich organizowaniu mogą spełnić swoistą rolę rekreacyjną: udział w samorządzie szkolnym, w radzie grupy klasowej, w pracach społecznie użytecznych, uczestnictwo w różnego rodzaju organizacjach społecznych (związek emerytów i rencistów, związek działkowców, Polski Komitet Pomocy Społecznej, itp.) w organizacji harcerskiej, oazowej, różnego rodzaju sekcjach sportowych, w pomocy innym, w służbie obozowej i kolonijnej. Taki rodzaj zajęć w przeciwieństwie do innych ukierunkowuje mniej na

przyjemność osobistą lub korzyść, a jednostka udzielająca się społecznie oddaje część swojej radości innym widząc w tym dzieleniu się z innymi głęboki sens życia osobistego.

- **zajęcia kulturalno-naukowe (percepcyjne)**

Zajęcia zaś typu kulturalno-rozrywkowego pozwalają jednostce wypoczywać w sposób atrakcyjny w codziennych warunkach, nie wymagając szczególnych urządzeń i pomocy.

Do zajęć, które można zaliczyć do zajęć kulturalno-rozrywkowych należą:

- czytelnictwo (czytelnictwo książek i czasopism, konkursy czytelnicze i literackie, słuchanie bajek i gawęd, opisy wrażeń, przeżyć, wspomnień - także pisanie pamiętników),
 - rozrywki umysłowe (konkursy, zagadki, spotkania z ciekawymi ludźmi, zbieractwo np. znaczków, pudełek, ciekawych okazów roślin, kamieni, legend, przedmiotów artystycznych),
 - imprezy kulturalne i artystyczne (zbiorowe widowiska, festyny, pikniki, zabawy ludowe, bale, koncerty, występy zespołów artystycznych, pokazy i zawody sportowe),
 - życie towarzyskie (spotkania z rówieśnikami, członkami rodziny, znajomymi, zabawy, rozrywki).
- zajęcia zwiększające wiedzę uczniów na temat zmian klimatycznych oraz zielonych umiejętności i kompetencji

- **zajęcia fizyczno-ruchowe (rekreacyjne)**

Z zajęciami fizycznymi wiążą się ściśle zajęcia z zakresu sportu i turystyki:

- zajęcia praktyczne z piłki statkowej, piłki nożnej, koszykówki, tenisa stołowego,
- zajęcia ruchowe ogólnorozwojowe, gimnastyka, aerobic, zumba, Nordic Walking, biathlon, marszobieg na orientację;
- nauka i doskonalenie pływania
- zajęcia edukacyjno-wychowawcze z zakresu sportów obronnych i karate
- warsztaty szachowe
- krótkie wycieczki piesze poza miasto;
- organizacja zawodów, obozów, turniejów i innych spotkań o charakterze sportowym

- **wycieczki, obozy, półkolonie**

- Wskaźnik produktu- ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Wskaźnik produktu - wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
- Wskaźnik rezultatu- liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu.
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków EFS +
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant wynosić będzie 100 000,00 zł.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 2.2.1. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów

Szybko postępujące starzenie się społeczeństwa sprawia, że liczba seniorów rośnie. Komfort psychofizyczny seniorów wiąże się bezpośrednio z ich aktywnością społeczną. Zapewnienie zajęć dla seniorów, a tym samym kontaktów społecznych przyczyni się do ich lepszej kondycji, a także stanowi odciążenie dla domowników. W trosce o ich zdrowie i aktywność fizyczną i społeczną chcemy zaproponować im możliwość aktywnego spędzania czasu, nabywania nowych umiejętności. Poprzez wspólne spotkania będą mogli podzielić się swoimi doświadczeniami życiowymi oraz wiedzą. Będzie to okazja do aktywizacji, integracji i utrzymania ich kontaktów ze środowiskiem.

Z uwagi na ograniczony zakres finansowy tego przedsięwzięcia skupimy się na działaniach angażujących osoby starsze w życie społeczności lokalnych, wpierając tworzenie klubów seniora oraz istniejące placówki wsparcia osób starszych. Na terenie LGD funkcjonuje kilka dziennych domów seniora. To placówki, które od poniedziałku do piątku, przez co najmniej 8 godzin dziennie zapewnia osobom starszym podstawowe usługi mające pomóc w czynnościach dnia codziennego. Chodzi o aktywność ruchową lub leczenie ruchem (kinezyterapię), ofertę

edukacyjną, rekreacyjną, kulturalną, i opiekuńczą w zależności od potrzeb stwierdzonych w lokalnym środowisku. Placówka zapewnia też co najmniej jeden gorący posiłek dziennie. Natomiast klub seniora to z kolei oferta dla osób, które niekoniecznie wymagają pomocy w codziennym funkcjonowaniu, a chcą pozostać aktywne i w atrakcyjny sposób zagospodarować swój wolny czas. Chodzi o motywowanie osób starszych do działań na rzecz samopomocy i udziału w wolontariacie. Dla starszej osoby skorzystanie z klubu seniora może być bardzo dobrym wyborem. Zapisanie się do klubu seniora pozwala seniorowi przede wszystkim na bycie w kontakcie z osobami w jego wieku. To zatem skuteczny sposób, by zapomnieć o samotności, która może również powodować obniżenie samopoczucia psychicznego. Z klubów seniora korzystają zarówno kobiety, jak i mężczyźni, więc to szansa na zawarcie wielu nowych znajomości, które można kontynuować również prywatnie w formie spotkań poza klubem

Przedsięwzięcie będziemy realizować poprzez działania zmierzające do aktywnego udziału w życiu społecznym, poprzez szeroko pojętą organizację czasu wolnego, m.in.

- gimnastyka i rehabilitacja,
- zajęcia na basenie,
- warsztaty artystyczne: szydełkowanie, szycie, decoupage itd.
- pogadanki ze specjalistami- lekarze, rehabilitanci, psychologowie,
- warsztaty kulinarne,
- warsztaty ogrodnictwa,
- wieczorki taneczne,

Aktywność ruchowa niezmiernie korzystnie wpłynie na poprawę zdrowia i samopoczucia u seniorów. Zajęcia artystyczne będą okazją do twórczego spędzania wolnego czasu, integracji społecznej, rozwoju indywidualnych zdolności i kreatywności.

- Wskaźnik produktu- ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Wskaźnik produktu- wspierane strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
- Wskaźnik rezultatu- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków EFS +
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant wynosić będzie 100 000,00 zł.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 2.3.1. Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność

Realizacja tego przedsięwzięcia ma oddziaływać na zidentyfikowany problem obszaru LSR jakim jest potrzeba aktywizacji społeczności lokalnej z terenu LGD. W diagnozie społeczno-gospodarczej LSR wskazują się na zróżnicowaną względem gmin aktywność społeczności lokalnej. Zakłada się organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć o charakterze kulturalno-społecznym, ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych oraz integrujących mieszkańców. Zachęcenie mieszkańców do aktywnego działania na rzecz rozwoju lokalnego oraz poznania miejscowych historii i dziedzictwa kulturowego, przyczyni się do wzrostu wiedzy o lokalnych zasobach i nawiązania nowych relacji. Realizacja tego przedsięwzięcia szczególnie dedykowana grupom kluczowym z punktu widzenia realizacji LSR tj. osobom młodym do 25 roku życia oraz seniorom i osobom w niekorzystnej sytuacji. Będzie to okazja do międzypokoleniowego wzmacniania więzi między tymi grupami. Pozwoli to przedstawicielom tych osób należących do tej samej społeczności lokalnej na poznanie się, pobudzenie komunikacji, wymianę doświadczeń i umiejętności. W ramach przedsięwzięcia grantobiorcy będą mogli realizować też wydarzenia związane z kształtowaniem świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki.

- Wskaźnik produktu- liczba wydarzeń integrujących lokalną społeczność

- Wskaźnik rezultatu- liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- projekt grantowy w ramach środków PS WPR
- Maksymalna kwota dofinansowana w ramach przedsięwzięcia na pojedynczy grant -zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Przedsięwzięcie 2.4.1 Animowanie do wdrażania innowacji - kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki

Głównym założeniem tego przedsięwzięcia będzie podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjnych rozwiązań stymulujących rozwój obszarów wiejskich w obszarze ekologii, zielonej gospodarki i biogospodarki, poprzez organizacje w ramach operacji własnych LGD wyjazdów studyjnych., szkoleń, konferencji. Pozwoli to na podniesienie i upowszechnienie aktualnej wiedzy i nabywaniu nowych doświadczeń w tych dziedzinach.

- Wskaźnik produktu- liczba operacji własnych
- Wskaźnik rezultatu- liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.
- Sposób realizacji przedsięwzięcia- operacja własna w ramach środków PS WPR
- Poziom dofinansowania- zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Premiowane będą zadania innowacyjne, zgodnie z definicją określoną w LSR, w rozdziale VII.

Adekwatne i mierzalne wskaźniki produktów i rezultatów do ww. celów oraz harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników zostały określone i przypisane w rozdziale VIII Plan działania.

Wskaźniki produktu przypisane do przedsięwzięć realizowanych w ramach EFS+, zostały dobrane w oparciu o załącznik nr 3 do regulaminu konkursu- struktura i wymagania dot. LSR. W sytuacji braku adekwatnych wskaźników, dobór wskaźników odbędzie się przed ogłoszeniem naborów w ramach poszczególnych działań na podstawie SZOP.

Tabela z celami i przedsięwzięciami stanowi załącznik nr 1 do LSR.

ROZDZIAŁ VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

VII.1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy.

W celu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” wykorzystuje regulaminy, zasady i procedury regulujące zarówno funkcjonowanie LGD, jak i cały proces wdrażania LSR. Powyższe dokumenty bazują na obowiązujących wytycznych i przepisach prawa.

Ogólna procedura aplikowania i obsługi wniosków o wsparcie w ramach wdrażania LSR wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności z późniejszymi zmianami. LGD ma możliwość ogłaszania konkursów na działania związane z „Wdrażaniem operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Na podstawie art. 33 rozporządzenia 2021/1060 następujące zadania są wykonywane na zasadzie wyłączności przez lokalne grupy działania: opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru, które pozwalają uniknąć konfliktu interesów i zapewniają, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru; przygotowywanie i publikowanie naborów wniosków; wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia oraz przedstawianie wniosków podmiotowi odpowiedzialnemu za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem.

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

Wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, oraz ustalenie kwoty wsparcia należy do właściwości Rady, która jest wybierana przez Walne Zebranie Członków LGD, spośród członków LGD. W skład Rady wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych, a żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.

Naborów wniosków będą ogłaszane zgodnie z harmonogramem naborów wniosków o wsparcie. Harmonogram na kolejny rok oraz regulamin naborów będzie uzgadniany z Zarządem Województwa i podawany do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD, zgodnie z ustawą RLKS.

Wybory operacji, w zależności od rodzaju operacji i funduszu z którego przewidziane jest wsparcie, będą przeprowadzane zgodnie z: ustawą o RLKS, ustawą ZFŚE, wytycznymi, programem regionalnym oraz założeniami linii demarkacyjnej określającej podział kompetencji między poziomem krajowym oraz regionalnym.

Do oceny i wyboru operacji będzie stosowana: procedura wyboru i oceny operacji w ramach LSR oraz procedura ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji, a w przypadku projektów grantowych procedura wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców, niebudzący wątpliwości interpretacyjnych, szczegółowy opis wyjaśniający ich znaczenie oraz sposób oceny wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów.

Właściwie przygotowane procedury pozwolą na wybór tych projektów, które faktycznie przyczynią się do realizacji zaplanowanych w LSR celów i wskaźników, a tym samym rozwiązują kluczowe problemy społeczne. Tworząc powyższe dokumenty kierowano się wytycznymi wyznaczonymi poprzez odpowiednie akty legislacyjne, zarówno europejskie, jak i krajowe oraz ustaleniami, które zostały wypracowane w czasie procesu konsultacji i tworzenia LSR. Pozwoli to na odpowiedni dobór kryteriów lokalnych oraz dostosowanie procedur do potrzeb przyszłych beneficjentów. Dopiero takie połączenie aktów normatywnych z potrzebami wywodzącymi się od samych mieszkańców obszaru daje gwarancję jasnych reguł, a przez to odpowiedniego wykorzystania środków.

Procedury oraz Regulamin Rady szczegółowo określają zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji. Określają sposób organizacji naborów i szczegółowy proces informacyjny z nimi związany. Pozwalają uniknąć ryzyka wystąpienia konfliktu interesów. Zapewniono bezstronność członków Rady i pracowników biura, poprzez składanie w procesie wyboru operacji stosownych deklaracji bezstronności, co w przypadku powiązań osobistych, czy biznesowych powoduje ich wyłączenie z oceny i wyboru danego projektu. Powiązania osobowe i kapitałowe weryfikowane są także na podstawie dostępnych rejestrach. Ocena operacji dokonywana jest w dwóch etapach. Pierwszy etap polega na wstępnej weryfikacji w zakresie spełnienia warunków udzielania wsparcia oraz

zgodności z LSR (ocena formalna). Etap drugi polega na ocenie spełniania przez operację kryteriów wyboru określonych w LSR. Członkowie Rady dokonują oceny wniosków wypełniając kartę lokalnych kryteriów wyboru operacji i przyznając punktację.

Do oceny działań w ramach konkursu zostaną opracowane karty lokalnych kryteriów wyboru w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, rozwijania działalności gospodarczej oraz pozostałych operacji. Osobna karta oceny przeznaczona będzie do projektów grantowych. Karty oceny stanowią załącznik do Procedury oceny i wyboru operacji, a w przypadku projektów grantowych stanowią załącznik do Procedury wyboru i oceny grantobiorców. W procesie wyboru operacji Rada podejmuje decyzję w formie uchwały.

Ponadto procedury zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru oraz określają tryb wniesienia przez wnioskodawcę protestów lub odwołań od rozstrzygnięć Rady LGD, w sposób zapewniający możliwość skutecznego jego wniesienia.

Aby zapewnić prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami przeprowadzanie wyboru i oceny operacji i grantobiorców, opracowany będzie plan szkoleń, który będzie uwzględniał regularne szkolenie zarówno członków rady jak i pracowników w celu nabywania lub poszerzania wiedzy w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z kompetencji przy wdrażaniu LSR.

VII.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów

Przystępując do opracowania kluczowych celów i założeń przyszłych procedur oceny operacji oraz sposobów ustanawiania kryteriów dla perspektywy 2023 – 2027 dokonano analizy dotychczasowych procedur i kryteriów, trudności, które wystąpiły w poprzednim okresie programowania, jak również analizy zakresu operacji, jakie będą realizowane w kolejnej perspektywie, a także zmian jakie następują w wyniku pojawienia się dwóch funduszy w LSR oraz rodzaju operacji jakie będą wdrażane.

Wszystkie sformułowane kryteria będą musiały nosić znamiona:

- ✓ obiektywnych,
- ✓ niedyskryminujących,
- ✓ przejrzystych
- ✓ powiązanych z diagnozą obszaru.

Kryteria będą dookreślone w zakresie minimalnych i maksymalnych wartości. Za operacje zgodne z lokalnymi kryteriami wyboru będzie uznawać się operacje, których liczba uzyskanych punktów nie będzie niższa niż 30% maksymalnej liczby punktów możliwych do uzyskania. Ze względu na różne cele i charakter poszczególnych operacji stosowane będą różne zestawy lokalnych kryteriów wyboru.

Projektując ostatecznie kryteria wyboru operacji należy zmierzać do ich sformułowania w sposób umożliwiający zapewnienie realizacji założonych do osiągnięcia wskaźników, które wynikają z przeprowadzonej diagnozy, z ustaleń poczynionych podczas definiowania problemów, celów, wskaźników, przedsięwzięć. Dodatkowym celem stosowania kryteriów, ma być zapewnienie jak najefektywniejszego wyboru operacji najlepiej pasujących do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć oraz premiujące w szczególności operacje, w ramach PS WPR m.in.:

- zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko,
- dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.
- realizowane w partnerstwie (np. współpraca różnych grup interesu, sektorów itp..),
- zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, gospodarki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności),
- innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR.
- wykorzystujące lokalny potencjał np. zasoby naturalne, w tym przyrodnicze, lokalizację, dziedzictwo lokalne, w tym kulinarne, popyt na szczególnego rodzaju usługi.

Kryteria będą posiadać metodologię wyliczenia oraz będą mierzalne, albo zawierające szczegółowy opis wyjaśniający, wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium, niebudzące wątpliwości interpretacyjnych.

Realizując strategię wielofunduszową LGD dostosuje kryteria oceny operacji zgodnie z regułami realizowanego dodatkowego funduszu EFS+. Kryteria wyboru projektów dla przedsięwzięć realizowanych w ramach programu regionalnego będą zgodne z kryteriami wyboru projektów ustanowionych dla danego typu projektu w ramach funduszu EFS+, w tym SZOP.

Odpowiednie dobranie kryteriów powoduje, że projekty wskazane w LSR są wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla wszystkich realizowanych funduszy (EFS+, EFFROW).

Zakłada się, że opracowane kryteria będą promować również projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus. Ta kreatywna i interdyscyplinarna inicjatywa łączy Europejski Zielony Ład z naszymi przestrzeniami życia i doświadczeniami. Powstające w duchu projekty to miejsca, praktyki i doświadczenia, które są: wzbogacające czyli inspirowane sztuką i kulturą, odpowiadające na potrzeby wykraczające poza funkcjonalność, zrównoważone czyli powstające w harmonii z naturą, środowiskiem i naszą planetą oraz włączające, czyli zachęcające do dialogu między kulturami, dyscyplinami, płciami i wiekiem.

W procedurze ustalania lub zmiany kryteriów zostanie zawarty tryb aktualizacji kryteriów wyboru i ich konsultacji z mieszkańcami. Zmiany będą dokonywane na podstawie propozycji lokalnej społeczności, pracowników Biura, organów LGD. Będą wynikać ze zmieniającej się sytuacji społecznej, ekonomicznej, prawnej, a także wyników monitoringu i ewaluacji LSR. Uaktualnienia te, mając na uwadze zakres, tematykę podejścia LEADER/RLKS nie mogą być dokonywane w trakcie trwania naboru wniosków.

VII.3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji zostanie uwzględniona innowacyjność

Specyfika LEADERA kładzie duży nacisk na innowacyjność projektowanych rozwiązań. Zgodnie z Planem Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej innowacyjność w ramach interwencji jest rozumiana bardzo wszechstronnie, z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru (kontekst lokalny). Preferowane jest wdrażanie innowacji poprzez implementowanie zupełnie nowych produktów, usług, procesów, technologii, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania, lecz przewiduje się możliwość udoskonalenia rozwiązań już istniejących

Innowacyjność operacji w ramach LSR polega na:

- ✓ wprowadzeniu na rynek nowej usługi, produktu, technologii lub realizacji operacji w oparciu o nową usługę, produkt, technologię
- ✓ nowym sposobie zaangażowania społeczności lokalnej,
- ✓ nowatorskim wykorzystaniu lokalnych surowców, zasobów, w tym także kulturowych, historycznych, przyrodniczych i ludzkich,
- ✓ nowatorskim sposobie aktywizacji społeczności lokalnych i grup społecznych oraz włączenie ich w proces rozwoju społeczno- gospodarczego

Stopień oryginalności zmian w innowacyjności:

- ✓ kreatywne- powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji;
- ✓ imitujące- wzorowane na wcześniejszych powstałych usługach, procesach lub organizacji. Dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych;
- ✓ pozorne- w rzeczywistości nie są to innowacje w skali LSR. Są to drobne zmiany oferujące rzekome nowości.

Innowacyjne rozwiązania zaproponowane w LSR stanowią rodzaj dodatkowej szansy dla rozwoju obszaru LGD. Innowacja to wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu, usługi, procesu, technologii), nowej metody organizacyjnej, organizacji miejsca pracy. Innowacyjność to nowatorskie, niestandardowe, o eksperymentalnym charakterze, nietypowe podejście do lokalnych zasobów, tradycji, przyczyniające się do pozytywnych zmian na obszarze LGD. Minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji

jest, aby produkt, proces, metoda organizacyjna były nowe (lub znacząco udoskonalone) na terenie miejscowości, gdzie będzie realizowana operacja.

- W przypadku przedsięwzięć dotyczących przedsiębiorczości (1.3.1.; 1.3.2.;1.3.3.). Innowacja ma zostać wprowadzona na rynek w wyniku realizacji projektu. Warunek uznaje się za spełniony w przypadku posiadania przez Wnioskodawcę na moment złożenia wniosku, dokumentu wydanego przez upoważnione podmioty np. opinia o innowacyjności wydana przez odpowiednią instytucję (np. wyższą uczelnię lub ośrodek badawczy bądź inny uprawniony organ urzędowy. Wnioskodawca powinien opisać związek z innowacją zastosowaną w projekcie.
- W przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych (budowa, przebudowa infrastruktury- 1.1.1.) – przez innowacyjne operacje rozumie się nowoczesne zaadoptowanie miejsc użyteczności publicznej, w tym świetlic wiejskich, placów zabaw, domów kultury, obiektów sportowo-rekreacyjnych itd.
- W przypadku przedsięwzięć realizowanych w ramach projektów grantowych przez innowacyjne należy rozumieć nowe metody, narzędzia aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru, w szczególności poprzez wdrożenie, projektów dotyczących budowania społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju kapitału społecznego, rozszerzenie działalności organizacji pozarządowych o nowe akcje, wydarzenia, usługi. Nowe formy aktywizacji i integracji poprzez uaktywnienie funkcjonowania miejsc spotkań, podniesienie atrakcyjności oferty społecznej, kulturalnej i edukacyjnej. Realizowane projekty przyczyniać się będą do wykorzystania w nowatorski sposób lokalnych zasobów, tradycji, produktów lokalnych.

W ramach animowania do wdrażania innowacji planuje się w formie operacji własnych, organizację wyjazdów studyjnych w celu poszukiwania nowych elementów i rozwiązań potrzebnych do rozwoju obszaru LGD. Ma to na celu poznanie doświadczeń innych obszarów wiejskich we wdrażaniu niekonwencjonalnych rozwiązań. Celem powyższego działania będzie podniesienie wiedzy i umiejętności członków i mieszkańców w temacie innowacyjności, zwiększenie umiejętności zarządzania projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich oraz zapoznanie się z dobrymi praktykami wprowadzania innowacyjności w projektach społecznych i inwestycyjnych.

LGD, jako inicjator rozwoju w swoich regionach oraz animator życia kulturalnego i społecznego w ramach realizacji planu komunikacji będzie informować i zachęcać mieszkańców LGD do podejmowania działań innowacyjnych. Poprzez pokazywanie dobrych praktyk będziemy inspirować potencjalnych beneficjentów do wdrażania w swoich projektach działań kreatywnych, nowych, niekonwencjonalnych.

VII.4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnej

LGD planuje realizację projektów grantowych zarówno w ramach środków z EFRROW jak i EFS+. Projekty grantowe to operacje, w których LGD udziela grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji przez grantobiorców. Każdy projekt grantowy składa się z zadań podobnych lub kilku zadań komplementarnych składających się na jedną spójną operację. Kosztami kwalifikowalnymi projektu grantowego są granty, tj. środki finansowe przeznaczone na realizację danego zadania powierzonego do realizacji grantobiorcy. Wybór grantobiorców do realizacji zadań w ramach projektów grantowych LGD będzie się odbywał przy zastosowaniu Procedury wyboru i oceny grantobiorców uwzględniającej kryteria wyboru grantobiorców.

Ze środków EFRROW w ramach PS WPR planowana jest realizacja 3 projektów grantowych:

- Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego
- Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu

- Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność

W ramach projektów grantowych będą również realizowane wszystkie przedsięwzięcie ze środków EFS+ w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027:

- Wsparcie jakości edukacji.
- Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych
- Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów

W ramach środków EFRROW planuje się realizację operacji własnej w zakresie animowania do wdrażania innowacji- kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki .

ROZDZIAŁ VIII

Plan działania

VIII.1. Zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR

Plan działania przedstawiony w LSR powiązany z logiką realizacji LSR opisaną w rozdziale dotyczącym celów i przedsięwzięć został opracowany z udziałem mieszkańców w wyniku konsultacji społecznych. Plan działania obejmuje główne kierunki rozwoju lokalnego obszarów wiejskich. Głównym założeniem planu działania jest racjonalna w czasie realizacja celów, przedsięwzięć oraz wskaźników zawartych w LSR. Jest on ściśle powiązany z zaprojektowanym budżetem, zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów.

Harmonogram ogłaszania naborów w ramach poszczególnych przedsięwzięć został zaplanowany w ten sposób, aby możliwe było udzielenie wsparcia w wysokości pozwalającej na osiągnięcie wskazanych w umowie ramowej kamieni milowych, w odniesieniu do alokacji w ramach PS WPR i programu regionalnego.

Okres realizacji strategii przypadnie na lata 2024-2029. Realizacja zaplanowanych w ramach LSR przedsięwzięć została rozłożona w miarę możliwości na cały okres wdrażania strategii przy uwzględnieniu możliwości kadrowych i kamieni milowych wynikających z umowy ramowej. Osiągnięcie większości wskaźników produktu zaplanowano do końca 2027 roku. Na rok 2028 zaplanowano osiągnięcie wszystkich wskaźników produktu i wszystkich wskaźników rezultatu, a tym zrealizowanie kluczowych efektów wdrażania LSR i realizację poszczególnych celów.

Opracowany plan działania wpisuje się w oczekiwania społeczne, uwzględniając różnorodne potrzeby mieszkańców obszaru - w tym m.in. osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, grup kluczowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR a także samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Powyższe działania zostaną zrealizowane w poszczególnych latach wdrażania LSR, przy pomocy programów takich jak PS WPR oraz EFS+. Na podstawie przeprowadzonych badań własnych oraz zrealizowanych konsultacji w środowiskach lokalnych – chcąc osiągnąć założenia LSR – zaplanowano do zastosowania narzędzia, które będą adekwatne do osiągnięcia określonych wyników. LGD przewidziała możliwość realizacji celów za pośrednictwem: projektów konkursowych, grantowych oraz operacji własnej w ramach PS WPR, Natomiast realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, zostanie zrealizowana za pomocą projektów grantowych.

Proces wdrożeniowy LSR składać się będzie z naborów przeprowadzanych systematycznie począwszy od podpisania umowy ramowej. Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników został opracowany na podstawie analizy problemów zgłaszanych przez mieszkańców, w taki sposób, aby kolejne nabory były uzupełnieniem następnych. Takie działania pozwolą osiągnąć wszystkie zakładane cele, a tym samym zrealizować kluczowe efekty wdrażania. Zakłada się, że efekty pierwszych przedsięwzięć i ich wskaźników zaplanowanych już na koniec 2024 r. będą podbudową dla kolejnych określonych działań LSR. Synergiczność działań pozwoli osiągnąć efekt maksymalnych korzyści dla terenu działania LGD. Współpraca oraz wzajemne uzupełnianie się przedsięwzięć stanie się siłą napędową rozwoju terenu działania

Plan działania należy uznać za racjonalny, gdyż zaplanowano go w sposób gwarantujący spełnienie celów i założeń zawartych w LSR. W początkowej fazie harmonogramu przedsięwzięto środki na rozwój infrastruktury społecznej, animowanie do wdrażania innowacji oraz działania aktywizujące na rzecz dzieci i młodzieży oraz seniorów. Kolejne lata to zwiększenie się liczby nowych miejsc pracy, integracja mieszkańców terenu LGD oraz wzmocnienie kapitału społecznego. Kompleksowe podejście do rozwoju lokalnego, wykorzystujące zasoby obszaru i pasje mieszkańców zawarte w celach, pozwoli na spełnienie założonych wskaźników, a co za tym idzie – zniwelowanie problemów zgłaszanych przez lokalną społeczność.

Takie rozplanowanie naborów wniosków o dofinansowanie w ramach poszczególnych przedsięwzięć ma na celu zrównoważoną realizację LSR, uwzględniającą dbałość o płynność finansową LGD, która ma zapewnić realizację przedsięwzięć w ramach EFS+ (tj. uwzględniającą pokrycie wymaganego 5% wkładu własnego przez grantobiorców), uniknięcie problemów organizacyjnych, dużej liczby protestów i problemów związanych z obsługą poszczególnych beneficjentów (w tym wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność).

Cele LSR będą osiąganе również poprzez realizację planu komunikacji i działań animacyjnych.

VIII.2. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR

Zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z umowy ramowej wsparcie udzielone w ramach PS WPR powinno wynieść minimum 40% alokacji ze środków EFRROW do 30 czerwca 2026 r. i 80% do 31 grudnia 2027 r.

Wsparcie udzielone w ramach programu regionalnego powinno wynieść minimum 40% alokacji ze środków EFS+ do 31 grudnia 2026 i 90% do 31 grudnia 2028 r.

Szczegółowy harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu został przedstawiony w Planie Działania, który stanowi załącznik nr 2 do LSR.

ROZDZIAŁ IX

Plan Finansowy LSR

IX.1. Opis źródeł, w których przewiduje się finansowanie działalności LGD.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Siedlisko” współfinansowana będzie ze środków dwóch EFSI:

- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

Wsparcie finansowe w ramach EFRROW, będzie przyznawane na podstawie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), w ramach interwencji I. 13.1. –

LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Interwencja ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych. Wysokość wsparcia na realizację LSR– 1 500 000 EUR

Wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus będzie przyznane na podstawie Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP) w ramach priorytetu 8 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, wysokość wsparcia na realizację LSR – 838 008,00 EUR.

Wysokość planowanego wsparcia określona została w walucie EURO i nie przekracza kwot wynikających z załącznika nr 4 do regulaminu konkursu na wybór LSR. Planowana wysokość środków na wdrażanie i zarządzanie LSR z poszczególnych funduszy została przedstawiona w **załączniku nr 3 do LSR – Budżet LSR**. Plan wykorzystania budżetu LSR w latach 2024-2029, z podziałem na poszczególne fundusze, został określony w **załączniku nr 4 do LSR – Plan wykorzystania budżetu LSR**.

Budżet jest bezpośrednio powiązany z planem działania oraz celami i przedsięwzięciami, a w jego konstruowaniu szczególnie przydatne były składane przez mieszkańców arkusze pomysłów. Podział budżetu pomiędzy celami jest racjonalny i zachowuje równowagę w kierunkach założonej interwencji.

Cele LSR wykorzystując komplementarne środki w ramach PS WPR (EFFROW) i FEP (EFS+) w poszczególnych przedsięwzięciach, spójnie i kompleksowo odpowiadają na główne wyzwania wskazane w analizie potrzeb i potencjału LSR. (rozdział IV)

Realizacja założeń LSR odbywać się będzie poprzez działania konkursowe, projekty grantowe oraz operacje własne finansowane z dwóch różnych funduszy, a także działania aktywizujące lokalną społeczność, podejmowane przez LGD. Wysokość wsparcia udzielanego beneficjentom różnić się będzie w zależności od charakteru interwencji i źródła finansowania.

IX.2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR.

W ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) realizowany w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) przewidziano następujące przedsięwzięcia:

- P.1.1.1. Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości,
- P.1.1.2. Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego,
- P.1.1.3. Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu,
- P.1.3.1. Podejmowanie działalności gospodarczej
- P.1.3.2. Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji
- P.1.3.3. Rozwój działalności gospodarczej
- P.2.3.1. Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność,
- P.2.4.1. Animowanie do wdrażania innowacji- kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki .

Powyższe przedsięwzięcia korespondują z zakresami wsparcia określonymi w WPR, działanie 13.1. LEADER/ Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), między innymi:

- rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:
 - c. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
 - d. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
- poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej

- kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych
- włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji poprzez:
 - a) realizację operacji nieinwestycyjnych na rzecz grup osób wymagających włączenia,
 - b) realizację operacji inwestycyjnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych,
- ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi.

Kapitał społeczny: zaangażowani mieszkańcy, aktywnie działające organizacje pozarządowe, inicjatywy obywatelskie, to bardzo istotne elementy nowoczesnego, otwartego społeczeństwa. Na obszarze LGD istnieją grupy mieszkańców – bardziej lub mniej sformalizowane - włączające się aktywnie w zarządzanie zasobami swoich środowisk. Aktywnie działają Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, Kluby Sportowe, zespoły folklorystyczne liczne fundacje i stowarzyszenia oraz inne nieformalne grupy mieszkańców włączające się w organizowanie życia mieszkańców LGD. Niezbędne jest stworzenie warunków - także materialnych dla działania takich organizacji i wspólnot, wyposażenie obiektów i organizacji w sprzęt, stroje, instrumenty muzyczne itp. Konieczne jest zapewnienie środków na organizację imprez promocyjnych, występów, koncertów, pokazów promujących tradycję i miejscową kulturę, wydawanie publikacji służących promocji regionu. Dziedzictwo lokalne i zasoby społeczno-gospodarcze, zgodnie z diagnozą LSR stanowią duży potencjał rozwojowy w kontekście rozwoju oferty czasu wolnego i rekreacji. Ma to szczególne znaczenia dla mieszkańców, którzy jak wskazują przeprowadzone badanie wyraźnie poszukują rozszerzenia oferty, dla realizacji której niezbędna jest realizacja wielu inwestycji podnoszących jakość istniejącej infrastruktury lub budowy nowych obiektów. Działania dotyczące przedsiębiorczości stanowią bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD „Siedlisko”. Wybór powyższego celu to również konsekwencja aktywnej odpowiedzi na słabe strony podane w analizie SWOT: bezrobocie, brak atrakcyjnych ofert pracy, niewystarczający przyrost miejsc pracy tworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, niezadowalająca ilość nowopowstających firm, ucieczka młodych i wykształconych ludzi za granicę, rosnące rozwarstwienie społeczne.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS +) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 realizowane będą przedsięwzięcia:

- P.1.2.1. Wsparcie jakości edukacji.
- P.2.1.1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych
- P.2.2.1. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ Funduszy Europejskich dla Województwa Podkarpackiego realizowane będą działania w ramach celu szczegółowego 4 (f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie:

- rozwoju zdolności uczniów poza edukacją formalną
- wsparciem jakości edukacji

W ramach celu szczegółowego 4 (k) (EFS+) zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej w zakresie:

- usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej

Zaplanowane w ramach powyższych przedsięwzięć zadania obejmują wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia, w tym wsparcie placówek szkolnych. Zadania będą realizowane przy współpracy podmiotów działających na rzecz rozwoju kompetencji młodych ludzi, wdrażających projekty i zajęcia edukacyjne kształtujące umiejętności oraz kwalifikacje dzieci i młodzieży, w tym ich postawy i poglądy. Realizacja przedsięwzięć przewiduje udział grup docelowych, jakimi będą uczniowie szkół z terenu LGD, przy aktywnym zaangażowaniu placówek szkolnych z terenu LGD oraz podmiotów działających w sferze szeroko pojętej edukacji. Współpraca tych podmiotów ma na celu pokonywanie barier, jakie napotykają dzieci i młodzież w dostępie do możliwości rozwijania swoich talentów. Przyczyni się do tworzenia środowisk sprzyjających włączeniu społecznemu, które odpowiadają na potrzeby szerszej społeczności. W działania włączone będą również organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i instytucje kultury.

Wsparciem obejmujemy również osoby starsze, dzięki czemu wzmocnimy ich udział w życiu społeczności lokalnej oraz będziemy przeciwdziałać ich wykluczeniu w społeczeństwie. Na obszarze LGD Siedlisko funkcjonują miejsca, które proponują różne formy spędzania czasu wolnego dostosowane do potrzeb osób w wieku senioralnym oraz akcje i programy aktywizujących tą grupę wiekową. Istnieją stowarzyszenia i grupy nieformalne zrzeszające seniorów jednak jest ich za mało. Ludzie starsi po wycofaniu się z życia zawodowego napotykać na utratę autorytetu w rodzinie i środowisku co przyczynia się do ograniczenia aktywności i wyłączenia społecznego. Jednym z kierunków mogących częściowo zniwelować negatywne tendencje demograficzne będzie podjęcie działań, skierowanych do seniorów, mających na celu przyciąganie osób chcących spędzić sędziwe lata w atrakcyjnej i bezpiecznej przestrzeni. Aktywizacja osób starszych, rozwijanie pasji, uatrakcyjnianie spędzania czasu wolnego, ale również podnoszenie kwalifikacji, uczenie się nowych rzeczy pozwoli osobom starszym dłużej cieszyć się zdrowiem, dobrą kondycją fizyczną wspomagając tym samym problem starzenia się społeczeństwa.

Zastosowanie dostępnych funduszy w ramach RLKS pozwala na kompleksowe rozwiązywanie lokalnych problemów, bowiem daje unikalną możliwość realizacji przedsięwzięć / projektów o zróżnicowanym charakterze, które wzajemnie się uzupełniają i dopełniają. Ważnym aspektem wyboru operacji, jest ich dobór pod względem komplementarnego zaspokojenia lokalnych potrzeb oraz pod kątem zapotrzebowania na nie, co wynika z konsultacji społecznych LSR. Dwa cele główne LSR wykorzystując komplementarnie środki dostępnych funduszy: EFRROW oraz EFS+ w poszczególnych przedsięwzięciach, spójnie i kompleksowo odpowiedzą na wyzwania wskazane w diagnozie i analizie SWOT w obszarach wskazanych do realizacji: wsparcie mikroprzedsiębiorstw, startupów, osób w niekorzystnej sytuacji, a także przyczynią się do poprawy jakości życia przez realizację zadań związanych z kształtowaniem i tworzeniem przestrzeni publicznej, remonty, modernizację, wyposażenie obiektów publicznych, oraz wsparciem uczniów, szkół i realizację usług społecznych.

Mając na celu zapewnienie skutecznego wdrażania celów Strategii planuje się wykorzystanie dodatkowych źródeł finansowania. Planowanie rozwoju lokalnego z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania jest narzędziem służącym wzmocnieniu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru w sposób bardziej inkluzywny i zrównoważony.

Inne potencjalne środki możliwe do zaangażowania na rzecz realizacji LSR obszaru Stowarzyszenia:

- Środki krajowe – realizacja zadań publicznych o charakterze pożytku publicznego w zakresie np. nauka, edukacja, oświata i wychowanie, kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji; ochrona i promocja zdrowia, ratownictwa i ochrona ludności oraz obronności oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych; pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

Poszczególne źródła finansowania posiadają odzwierciedlenie w celach LSR, które mają przyczynić się do osiągnięcia wszystkich zaplanowanych wskaźników, tym samym zrealizowania potrzeb mieszkańców obszaru LGD, pod kątem jego rozwoju, określonego w partycypacyjnym procesie tworzenia założeń LSR. Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach celów określonych w LSR odpowiadają warunkom wsparcia i zakresom PS WPR, jak również wpisują się w priorytety EFS+.

ROZDZIAŁ X

Monitoring i ewaluacja

X.1. Szczegółowy opis procesu monitorowania i ewaluacji

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów LSR jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami, a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. LSR opracowana została w sposób partycypacyjny, w związku z czym warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji dokumentu jest możliwie jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny postępów z jej wdrażania.

Monitoring oznacza systematyczne i ciągłe zbieranie, analizowanie oraz wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania LSR na potrzeby zarządzania oraz bieżącego podejmowania decyzji.

W procesie stałego monitoringu, kontroli podlegać będzie rzeczowa realizacja LSR polegająca m.in. na: analizie stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii, monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, wykorzystaniu partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowaniu społeczności lokalnej w proces ewaluacji).

Monitoring będzie gromadzony poprzez:

- analizę dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze
- analizę ankiet monitorujących beneficjentów,
- gromadzenia danych do wskaźników
- dokumentację dotyczącą posiedzeń Rady i wybór operacji,
- gromadzenie danych dotyczących wydatków środków na zarządzanie LSR

Tabela 26 Proces realizacji monitoringu.

	Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Monitoring działalności LGD	Monitoring działalność organów stowarzyszenia	Biuro LGD	baza danych LGD (protokoły, listy obecności, rejestr interesów, itp.)	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawane do wiadomości na WZC	ocena działalności organów stowarzyszenia
	Monitoring szkoleń	Biuro LGD	baza danych LGD (rejestr szkoleń organów oraz pracowników)	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawane do wiadomości na WZC	ocena działalności biura stowarzyszenia
	Monitoring kontroli	Biuro LGD	baza danych LGD (rejestr kontroli)	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w	ocena działalności organów / biura stowarzyszenia

				pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	
Monitoring planu komunikacji oraz doradztwo	Monitoring z planu komunikacyjnego w tym udzielonego doradztwa	Biuro LGD	- liczba odwiedzin strony internetowej LGD, - listy obecności ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD oraz ankiety po spotkaniach - liczba wykonywanych zadań realizowanych zgodnie z harmonogramem planu komunikacyjnym	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa
Monitoring planu działania	Monitoring postępu finansowego celów i przedsięwzięć LSR	Biuro LGD	- arkusz sprawozdawczy LGD	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	Stopień realizacji celów i przedsięwzięć (w oparciu o załącznik nr 1: cele i przedsięwzięcia)
	Monitoring postępu rzeczowego celów i przedsięwzięć LSR	Biuro LGD	- arkusz sprawozdawczy LGD	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	Stopień realizacji celów i przedsięwzięć (w oparciu o załącznik nr 2: plan działania)
	Monitoring postępu finansowego budżetu LSR	Biuro LGD	- arkusz sprawozdawczy LGD	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	Stopień realizacji budżetu (w oparciu o załącznik nr 3: Budżet LSR)

Monitoring postęp finansowy LGD w planu działania LSR	Biuro LGD	- arkusz sprawozdawczy LGD	ocena bieżąca oraz zestawienie roczne dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego – dane będą podawana do wiadomości na WZC	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych (w oparciu o załącznik nr 4: plan wykorzystania budżetu LSR)
---	-----------	----------------------------	--	---

Oprócz monitoringu LSR dokonywana będzie ewaluacja, określana czasem jako ocena sukcesu projektu, tj. oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń. Badanie ewaluacyjne będzie realizowane ex-ante (przed rozpoczęciem realizacji interwencji), on-going (w trakcie wdrażania interwencji) oraz ex-post (po zakończeniu realizacji interwencji). Proces monitoringu jak i proces ewaluacji szczegółowo został przedstawiony w sposób tabelaryczny.

Ewaluacja jest natomiast działaniem analitycznym działanie analityczne, mające na celu dostarczenie informacji na temat skuteczności podjętych celów i przedsięwzięć.

Ewaluacja będzie brała pod uwagę 5 kryteriów ewaluacyjnych, tj.

1. TRAFNOŚĆ (ang. relevance) – kryterium pozwalające określić, w jakim stopniu przyjęte do realizacji zadania odpowiadają na określone przez beneficjentów problemy na obszarze LGD.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. efficiency) – kryterium pozwalające ocenić jak duże są nakłady: finansowe, czasu, kapitału ludzkiego na uzyskane wyniki i osiągnięte rezultaty zrealizowanego przedsięwzięcia.
3. SKUTECZNOŚĆ (ang. effectiveness) – kryterium pozwalające ocenić stopień osiągniętych celów zdefiniowanych na etapie planowania w odniesieniu do założeń.
4. TRWAŁOŚĆ (ang. sustainability) – kryterium, które będzie dostarczać informacji czy osiągnięte efekty realizacji projektu będą wpływać na rozwój danego sektora czy regionu w dłuższym okresie niż do zakończenia finansowania.
5. UŻYTECZNOŚĆ (ang. utility) – kryterium, które będzie dostarczać informacji o tym czy wdrażana LSR odpowiada na zdiagnozowane i faktyczne potrzeby grup docelowych

Tabela 27 Proces realizacji ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
--------------------------	-------------------	--------------------------------------	----------------------------------	------------------------

Ewaluacja ex – ante i ex post	Lokalna Strategia Rozwoju 2023-2027 (cele, wskaźniki, logika interwencji, spójność i komplementarność dokumentu, sposób wyboru operacji i ustanawiania kryteriów wyboru, plan działania, budżet, plan komunikacji, zintegrowanie Strategii, kompletność dokumentu)	Biuro LGD / Zarząd	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza dokumentów zastanych wg. kryteriów ewaluacji (trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość) - Opinia pracowników biura Opinia ekspercka zarządu 	Czas pomiaru: - przed złożeniem WOPP LSR do SW - zakończenie okresu programowania	Skuteczność: Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów. Użyteczność: Określenie stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych przedsięwzięć.
Ewaluacja on- going	Działalność LGD (pracownicy i funkcjonowanie biura)	Biuro LGD / Zarząd	badania ankietowe, opinie beneficjentów, <ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z mieszkańcami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych - wywiady z wnioskodawcami, - wywiady z przedstawicielami Zarządu i Rady LGD, 	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Efektywność: ocena poprawności działalności prowadzonej przez LGD Skuteczność: realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR oraz poniesionych nakładów)
	Realizacja planu komunikacji w tym udzielonego doradztwa	Biuro LGD	ankiety wypełnione przez beneficjentów, - sprawozdanie roczne Biura LGD	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Skuteczność: Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności.

	Realizacja planu działania	Biuro LGD	rejestr danych LGD, - sprawozdanie roczne Biura LGD	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia
--	----------------------------	-----------	---	---	--

X.2. Sposób wykorzystania danych z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Analiza danych uzyskanych z monitoringu prowadzonego na bieżąco pozwoli na natychmiastowe wprowadzanie działań korygujących i zaradczych. Monitoring będzie się przekładał na bieżące zmiany, rozwiązania, oznaczające reagowanie szybko na problemy, których nie można było przewidzieć np. ogłaszanie dodatkowych konkursów, zmiany sposobu prowadzenia doradztwa, nowe działania zaradcze, dodatkowe szkolenia rady, dodatkowe szkolenia czy inne działania na rzecz beneficjentów, dodatkowe środki lub kanały informacyjne dotarcia do beneficjentów itp. Korygowanie bieżące może odbywać się jedynie w takim zakresie, który nie będzie sprzeczny z zasadami aktualizacji LSR tj. nie może dotyczyć zasadniczych zmian w LSR oraz zmian dot. kryteriów, na podstawie których LGD oraz jej LSR 2023-2027 została wybrana do dofinansowania np. zmiana kryteriów wyboru, zasad aktualizacji LSR czy wielu innych wymienionych w kryteriach wyboru LSR czy w samym już LSR. Dane uzyskane z prowadzonego monitoringu będą ułatwiały bieżącą ocenę, czy LGD funkcjonuje poprawnie oraz czy realizacja LSR przebiega zgodnie z założeniami LSR. Elementy monitorowane przez LGD będą się częściowo pokrywać z tymi, które będą oceniane w trakcie okresowych ewaluacji. Będą to m.in.: stopień wykorzystania budżetu, zainteresowanie stroną internetową LGD, ogłaszaniem konkursami, prowadzonymi szkoleniami, itp. Wyniki prowadzonej ewaluacji pozwolą sprawdzić, czy realizacja LSR przebiegła zgodnie z założeniami oraz jakie uwarunkowania zewnętrzne czy działania LGD pozwoliły/nie pozwoliły osiągnąć zakładanych rezultatów i zobowiązań, zgodnie z kryteriami przyjętymi dla ewaluacji. Zalecenia wynikające z ewaluacji zostaną obligatoryjnie wprowadzone, jak najszybciej w postaci aktualizacji LSR, zgodnie z przyjętą procedurą w LSR lub innych dokumentów związanych z wdrażaniem LSR. Wszelkie aktualizacje będą wprowadzane w zakresie nie mającym wpływu na kluczowe kwestie, które zdecydowały o wyborze LSR w ramach konkursu.

Wykaz literatury, jaka została wykorzystana przy opracowaniu LSR:

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
2. Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.
3. Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.
4. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030 , obejmująca :Gminę Kolbuszowa, Gminę Majdan Królewski, Gminę Dzikowiec, Gminę Raniżów, Gminę Cmolas, Gminę Niwiska, Powiat Kolbuszowski.
5. Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2022-2030.
6. Strategia Rozwoju Gminy Dzikowiec na lata 2021-2030.
7. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
8. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).
9. Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (inaczej FEnIKS) na lata 2021-2027.
10. Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027.
11. Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027
12. Umowa Partnerstwa Polski i Unii Europejskiej 2021-2027
13. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
14. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
15. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
16. Ewaluacja zewnętrzna lokalnej strategii rozwoju za okres od 23.05.2016 do 31.12.2021 r. Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „SIEDLISSKO”
17. Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Rzeszowie
18. Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Załącznik 1 - Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
C.1. Poprawa warunków życia na terenie LGD			
740 000,00	P.1.1.1. Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości	JST, NGO, mieszkańcy obszaru LSR	konkurs PS WPR
50 000,00	P.1.1.2. Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego	JST, NGO, mieszkańcy obszaru LSR	projekt grantowy PS WPR
30 000,00	P.1.1.3 Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu	JST, NGO, mieszkańcy obszaru LSR	projekt grantowy PS WPR
300 000,00	P.1.2.1 Wsparcie jakości edukacji.	uczniowie szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne; szkoły oraz placówki systemu oświaty z wyłączeniem przedszkoli	projekt grantowy . EFS +
150 000,00	P.1.3.1. Podejmowanie działalności gospodarczej	mieszkańcy obszaru LSR - osoby fizyczne chcące założyć działalność gospodarczą	konkurs PS WPR
100 000,00	P.1.3.2. Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji	mieszkańcy obszaru LSR - osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji (kobiety, osoby poszukujące pracy- osoby bezrobotne)	konkurs PS WPR
370 000,00	P.1.3.3 Rozwój działalności gospodarczej	przedsiębiorcy, osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terenie LSR	konkurs PS WPR

C.2. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD

300 000,00	P.2.1.1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych	uczniowie szkół i placówek systemu oświaty	projekt grantowy . EFS +
238 008,00	P.2.2.1 Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów	Zgodnie z FEP 2021-2027	projekt grantowy . EFS +
30 000,00	P.2.3.1 Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność	JST, NGO, mieszkańcy obszaru LSR	projekt grantowy PS WPR
30 000,00	P.2.4.1 Animowanie do wdrażania innowacji - kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki	mieszkańcy obszaru LSR	operacja własna PS WPR

Załącznik 2 - Plan działania

CEL	lata		do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Poprawa warunków życia na terenie LGD														
P.1.1.1 Budowa, przebudowa infrastruktury publicznej, społecznej, rekreacyjnej oraz zwiększenie estetyki miejscowości	liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczne, kulturalne, rekreacyjne		0 szt.	0%	4 szt.	50%	4 szt.	50%	8 szt.	100%	8 szt.	100%	8 szt.	100%	PS WPR
P.1.1.2 Wyposażenie organizacji społecznych, artystycznych, zespołów folklorystycznych i innych organizacji życia społecznego	liczba wyposażonych organizacji i grup nieformalnych		0 szt.	0%	10 szt.	50%	10 szt.	50%	20 szt.	100%	20 szt.	100%	20 szt.	100%	PS WPR
P.1.1.3 Wydawanie publikacji, badań i innych przedsięwzięć służących promocji regionu	liczba podmiotów wydających publikacje ,badania i innych przedsięwzięć służących promocji regionu		0 szt.	0%	0 szt.	0%	5 szt.	50%	5 szt.	50%	10 szt.	100%	10 szt.	100%	PS WPR

P.1.2.1 Wsparcie jakości edukacji	ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0 os.	0%	100 os	50%	100 os	50%	200 os	100%	200 os	100%	200 os	100%	EFS +
	wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0 szt.	0,0%	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	EFS +
P.1.3.1 Podejmowanie działalności gospodarczej	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	0 szt.	0%	0 szt.	0%	6 szt.	100%	6 szt.	100%	6 szt.	100%	6 szt.	100%	PS WPR
P.1.3.2 Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby będące w niekorzystnej sytuacji	0 szt.	0%	0 szt.	0%	4 szt.	100%	4 szt.	100%	4 szt.	100%	4 szt.	100%	PS WPR
P.1.3.3 Rozwój działalności gospodarczej	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0 szt.	0%	7 szt.	100%	7 szt.	100%	7 szt.	100%	7 szt.	100%	7 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1 (R.41)	Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu w WPR	0 os.	-	500 os	-	100 os	-	500 os	-	100 os	-	0 os.	-	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.1.2 (8.2)	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	0 os.	-	80 os	-	0 os.	-	80 os	-	0 os.	-	0 os.	-	EFS +
Wskaźnik rezultatu W.1.3 (R.37)	Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 szt.	-	7 szt.	-	10 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	PS WPR

C. 2.	Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD													
P.2.1.1 Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną- organizacja zajęć pozalekcyjnych, warsztatów tematycznych	ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	100 os	50%	100 os.	50%	200 os	100%	200 os	100%	200 os	100%	200 os	100%	EFS +
	wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	EFS +
P.2.2.1. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej- działania na rzecz zwiększania zaangażowania seniorów	ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	70 os	50%	70 os	50%	140 os	100%	140 os	100%	140 os	100%	140 os	100%	EFS +
	wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	1 szt.	100 %	EFS +

P.2.3.1 Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność	liczba wydarzeń integrujących lokalną społeczność	0 szt.	0,0%	4 szt.	50%	4 szt.	50 %	8 szt.	100%	8 szt.	100%	8 szt.	100%	PS WPR
P.2.4.1 Animowanie do wdrażania innowacji - kształtowania świadomości ekologicznej, zielonej gospodarki i biogospodarki	liczba operacji własnych	1	50 %	1	50 %	1	50 %	1	50 %	2	100%	2	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.1 (8.1)	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu	80 os	-	0 os	-	80 os	-	0 os	-	0 os	-	0 os	-	EFS +
Wskaźnik rezultatu W.2.2(8.4)	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	5 szt.	-	0 szt.	-	5 szt.	-	0 szt.t	-	0 szt.t	-	0 szt.	-	EFS +
Wskaźnik rezultatu W.2.3 (R.42)	liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	0 os.	-	100 os.	-	0 os	-	100 os	-	0 os	-	0 os	-	PS WPR

<p>Wskaźnik rezultatu W.2.4 (R.1)</p>	<p>Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.</p>	<p>40 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>40 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>0 os -</p>	<p>PS WPR</p>
--	--	-----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------------------

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR(art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 500 000,00	0,00	838 008,00	2 338 008,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	362 500,00	0,00	190 222,67	552 722,67
Razem	1 862 500,00	0,00	1 028 230,67	2 890 730,67
<p>* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</p> <p>** W wierszu odpowiadajacemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.</p>				

Załącznik 4 - Plan wykorzystania budżetu LSR

fundus z	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRR OW	€ 15 000,00	1,0%	€ 795 000,00	53,0%	€ 795 000,00	53%	€ 1 060 000,00	70,7%	€ 1 470 000,00	98,0%	€ 1 500 000,00	100,0%	€ -	100,0%
EFS+	€ 270 000,00	32,2%	€ 420 000,00	50,1%			€ 688 008,00	82,1%	€ 838 008,00	100,0%	€ -	0,0%	€ -	100,0%
EFRR	€ -	0,0%	€ -	0,0%			€ -	0,0%	€ -	0,0%	€ -	0,0%	€ -	0,0%
RAZEM	€ 285 000,00	12,2%	€ 1 215 000,00	52,0%			€ 1 748 008,00	74,8%	€ 2 308 008,00	98,7%	€ 1 500 000,00	100,0%	€ -	100,0%

SPIS TABEL

TABELA 1: GMINY TWORZĄCE LOKALNĄ GRUPĘ DZIAŁANIA ICH POWIERZCHNIA ORAZ LUDNOŚĆ.....	11
TABELA 2: OPIS 4 GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "SIEDLISKO"	11
TABELA 3 POWIERZCHNIA I LICZBA LUDNOŚCI LGD NA TLE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO I POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO NA DZIEŃ 31.12.2020 R.....	14
TABELA 4 ZASTOSOWANE METODY PARTYCYPACJI W ZALEŻNOŚCI OD ETAPU OPRACOWYWANIA LSR	20
TABELA 5 LICZBA MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH GMIN LGD "SIEDLISKO" W LATACH 2015-2020	27
TABELA 6 LUDNOŚĆ W WIEKU PRZED-, PO- I PRODUKCYJNYM LGD "SIEDLISKO" W LATACH 2015-2020.....	27
TABELA 7 BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI	28
TABELA 8 OSOBY KORZYSTAJĄCEJ ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WG. KRYTERIUM DOCHODOWEGO I EKONOMICZNEGO	29
TABELA 9 WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	30
TABELA 10 SPIS SZKÓŁ	31
TABELA 11 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM ..	32
TABELA 12 PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKCJI PKD NA OBSZARZE LGD „SIEDLISKO”	33
TABELA 13 PRACUJĄCY W GMINACH WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD „SIEDLISKO”.	34
TABELA 14 BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG GMIN	35
TABELA 15 UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI W SKŁAD LGD „SIEDLISKO” ..	36
TABELA 16 LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM:.....	36
TABELA 17 WARTOŚCI WSKAŹNIKA G DLA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD „SIEDLISKO”.	37
TABELA 18 WYDATKI GMINY NA 1 MIESZKAŃCA W LGD "SIEDLISKO" W LATACH: 2015-2020	38
TABELA 19 SALDO MIGRACJI OGÓŁEM W GMINACH WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD (NA 1000 MIESZKAŃCÓW)	39
TABELA 20 TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE W GMINACH	40
TABELA 21 ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ	41
TABELA 22 ZGODNOŚĆ Z PROGRAMAMI Z KTÓRYCH FINANSOWANA BĘDZIE LSR	49
TABELA 23 OGÓLNA ZGODNOŚĆ Z FUNDUSZAMI EUROPEJSKIMI 2021-2027, W SZCZEGÓLNOŚCI TE, KTÓRE DOTYCZĄ ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ:	50
TABELA 24 OGÓLNA ZGODNOŚĆ ZAŁOŻEŃ LSR Z PLANAMI/STRATEGIAMI ROZWOJU NA WYŻSZYM POZIOMIE	51
TABELA 25 OGÓLNA ZGODNOŚĆ ZAŁOŻEŃ LSR ZE STRATEGIĄ WOJEWÓDZKĄ/ PONADLOKALNĄ/ STRATEGIAMI GMINNYMI.....	52
TABELA 26 PROCES REALIZACJI MONITORINGU.....	76
TABELA 27 PROCES REALIZACJI EWALUACJI.....	78

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI	28
WYKRES 2 OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	33
WYKRES 3 WARTOŚCI WSKAŹNIKA G DLA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD „SIEDLISKO”	37
WYKRES 4 WYDATKI GMINY NA 1 MIESZKAŃCA W LGD "SIEDLISKO" W LATACH: 2015-2020	38

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) „Siedlisko”

Biuro LGD

ul. Kościuszki 6, lokal 2/4
36-100 Kolbuszowa
woj. podkarpackie

tel/fax 17 22 71 449

biuro@lgsiedlisko.kolbuszowa.pl
www.lgsiedlisko.kolbuszowa.pl

